MIRKO VALENTIĆ

GRADIŠĆANSKI HRVATI

OD XVI. STOLJEĆA DO DANAS

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE
ZAGREB

U POVODU IZLOŽBE

GRADIŠĆANSKI HRVATI OD XVI STOLJEĆA DO DANAS

Urednik
dr LELJA DOBRONIĆ

MIRKO VALENTIĆ

Gradišćanski Hrvati od XVI stoljeća do danas

ZAGREB
1970

Fotografije
LJERKA KRTELJ

Likovna oprema
BORIS DOGAN

Tisak: Medicinska naklada, Zagreb

SADRŽAJ

PREDGOVOR

I

U Gradišću se već dugo vremena govorilo, a u »Hrvatskim novinama« pisalo o potrebi održavanja izložbe o Gradišćanskim Hrvatima u Zagrebu. Ta ideja sada je ostvarena. Izložba se otvara u glavnom gradu Hrvatske — Zagrebu, a vjerojatno će biti postavljena i u drugim gradovima Hrvatske i po mogućnosti kod nas u Gradišću.

Ova izložba ima veliko značenje ne samo za Hrvate u Gradišću, nego i za našu staru domovinu i za naše milo Gradišće, a o tome nam jasno govori i veliki interes koji je za održavanje izložbe vladao u Gradišću i Hrvatskoj.

Kako je došlo do ove izložbe?

U ljetu 1968. u Velikom Borištofu susreo sam našeg diplomatu Jandru Berlakovića. U razgovoru spomenuo mi je ideju o izložbi Gradišćanskih Hrvata u Zagrebu i upitao me što o tome mislim kao predsjednik Hrvatskog kulturnog društva. Složili smo se da bi takova izložba zahtijevala mnogo truda i materijalnih sredstava, ali da i to ne bi bio tako velik problem kao što su stručni suradnici koji bi izložbu postavili.

U prosincu iste godine boravila je u Željeznom dr Lelja Dobronić, direktor Povijesnog muzeja Hrvatske u Zagrebu, i tom prilikom predložila Hrvatskom kulturnom društvu da se u Zagrebu održi izložba o Gradišćanskim Hrvatima. Odmah smo se složili o potrebi održavanja takove izložbe, a i o tome da s izložbom upoznamo Zemaljsku vladu koja je za nju pokazala veliko razumijevanje.

U početku se razmišljalo da li da se baš sada održi ova izložba, ali zalaganjem Hrvatskog kulturnog društva, Matice iseljenika Hrvatske i Povijesnog muzeja Hrvatske sva su pitanja sretno riješena.

Što se ova izložba održava u Zagrebu treba zahvaliti predstavnicima Socijalističke Republike Hrvatske, grada Zagreba i Zemaljske vlade u Gradišću, a svakako treba odati priznanje Hrvatskom kultur-

nom društvu, Matici iseljenika Hrvatske, Povijesnom muzeju Hrvatske i stručnim suradnicima koji su uložili mnogo truda oko ove izložbe.

Što ćemo vidjeti na ovoj izložbi?

Izložba o Gradišćanskim Hrvatima pokazat će nam vrlo slikovito našu prošlost od seljenja naših pradjedova iz stare domovine Hrvatske pa do današnjih dana. Vidjet ćemo mjesta kamo su se naši pradjedovi doselili. Karte će nam pokazati sadašnja hrvatska sela i ona koja su se tokom 400 godina asimilirala tj. germanizirala i mađarizirala. Izložba će pokazati poznate ličnosti Gradišćanskih Hrvata iz prošlosti i sadašnjosti, njihov rad i najvažnija djela.

Oruđe, posuđe i pokućstvo iz starih vremena bit će svjedočanstvo mukotrpnog života iz prošlosti. Neke narodne nošnje bit će svjedok žilavosti kojom su Gradišćanski Hrvati branili svoje hrvatske narodne tradicije.

Jedan od najvažnijih djelova ove izložbe svakako je književni, kulturni i vjerski život Gradišćanskih Hrvata. Školstvo zauzima također važno mjesto na ovoj izložbi. Ovi djelovi izložbe postepeno nas vode u našu sadašnost koja najbolje pokazuje naše današnje dobro gospodarstveno stanje, ali nažalost ukazuje i na neka pitanja koja mi Gradišćanski Hrvati trebamo uspješnije rješavati.

ALFONS KORNFEIND
Predsjednik Hrvatskog
kulturnog društva u Gradišću

II

Među Hrvatima koji žive izvan domovine naročito mjesto zauzimaju Gradišćanski Hrvati zato što spadaju među najranije iseljenike iz Hrvatske koji su do danas sačuvali nacionalnu svijest. Iselivši se tokom 16. stoljeća oni se ističu sve do naših dana svojom velikom čvrstinom i jakim nacionalnim osjećajem u otporu prema denacionalizaciji. U tom je pogledu njihova zasluga to veća, što su bili seljaci prepušteni samovolji svojih feudalnih gospodara.

Stoljećima oni nisu imali nikakvih veza sa starom domovinom, pa ih nisu ni zahvatila zbivanja koja su se odvijala u Hrvatskoj. Hrvatski narodni preporod, razvoj hrvatskog književnog jezika i pravopisa nije se kod njih uopće ni osjetio. Pod pritiskom denacionalizatorskih mjera Gradišćanski Hrvati su stvorili svoju vlastitu inteligenciju, u prvom redu svećenike i učitelje, koja je čuvala njihove kulturne tekovine i stvarala nove, posebnu pažnju posvećujući održavanju svojeg jezika među hrvatskim stanovništvom Gradišća. Iako su i prije II svjetskog rata postojali neki povremeni kontakti između Zagreba i Gradišća, tek poslije njega započele su intenzivne veze Gradišćanskih Hrvata s Hrvatskom i njenim kulturnim i društvenim ustanovama. Glavni pokretač tih veza u Hrvatskoj bila je Matica iseljenika, a u Gradišću Hrvatsko kulturno društvo.

Matica iseljenika u nastojanju da kod Gradišćanskih Hrvata razvije širi interes za njihovu staru domovinu, a time i održavanje hrvatske nacionalne svijesti, ostvarivala je zamašan program rada: već preko 15 godina održavaju se ljetni kursevi hrvatskog jezika i književnosti organiziraju se uzajamni posjeti s kulturnim priredbama itd. Posljedica takve aktivnosti je postojanje brojnih tamburaških i pjevačkih zborova u gradišćanskim selima koji njeguju nacionalnu glazbu i običaje. Posebna je pažnja posvećena kontaktima na umjetničkom polju. Tako je u jesen 1965. u Zagrebu održana izložba umjetnika, slikara i kipara iz Gradišća, a u jesen 1966. uzvratna izložba u Željeznom hrvatskih umjetnika iz domovine. Ova izložba **Gradišćanski Hrvati od 16 stoljeća do danas**, logičan je nastavak takve zajedničke aktivnosti Hr-

vatskog kulturnog društva u Gradišću i Matice iseljenika Hrvatske kojoj se ovom prilikom uspješno pridružio Povijesni muzej Hrvatske. I baš takvo proširivanje te suradnje jedan je od jasnih dokaza velikog interesa koji Hrvatska i Jugoslavija pokazuju za Gradišćanske Hrvate imajući uvijek na umu da su oni važan čimbenik za sve veće zbližavanje između Austrije i Jugoslavije i njihovo povezivanje u naporima da se osigura mir i ostvari plodonosna koegzistencija među narodima

Dr OLEG MANDIĆ
predsjednik Matice iseljenika Hrvatske

III

Povijesni muzej Hrvatske vrlo je sretan da može predati javnosti izložbu »Gradišćanski Hrvati od XVI st. do danas« i uz nju ovu publikaciju.

Smatramo našom dužnošću da se zahvalimo Komisiji za kulturne veze s inozemstvom Izvršnog vijeća Sabora Socijalističke Republike Hrvatskei Matici iseljenika Hrvatske na dotacijama koje su uz sredstva što je odvojio Povijesni muzej Hrvatske iz svoje redovne djelatnosti omogućile spomenute radove. Jednako tako zahvaljujemo svima koji su posudbama predmeta i građe, kao i svojim znanjem znatno pomogli ostvarenju ovih složenih zadataka. To su uz ostale:

Javne ustanove:

Zemaljska vlada Gradišća, u Željeznom
Hrvatsko kulturno društvo Gradišćanskih Hrvata, Željezno
Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo u Beču
Zemaljski muzej u Željeznom
Zemaljski arhiv u Željeznom
Općina u Frakanavi
Župni ured u Vincentu
Prvostolni kaptol zagrebački
Teološki fakultet u Ljubljani
Sveučilišna i Nacionalna biblioteka u Zagrebu
Arhiv Socijalističke Republike Hrvatske u Zagrebu

Pojedinci:

Mngr. Martin Meršić, kanonik u Željeznom
Mngr. Ignac Horvat, župnik u Frakanavi
Fridrih Robak, savezni poslanik Austrije
Stefan Zvonarich, školski nadzornik kotara Gornje Pulje
Dr. Demeter Linzer, javni bilježnik u Borti
Josip Pum, župnik u Vincetu
Stjepan Kuzmić, naddučitelj, Filež

Dr. Andrija Karall, župnik u Bandolu
Leo Stubitz, župnik u Stinjacima
Josip Prets, župnik u Novoj Gori
Ladislav Keglevich, direktor škole u Bandolu
Thomas Schneider, službenik pošte u Željeznom
gospođa Marija Mikula, Novo Selo
Joško Mileder, nadučitelj u Frakanavi
Dr Vera Zimanyi, naučni suradnik Madžarske akademije nauka u Budimpešti
prof. Šime Jurić, Nacionalna sveučilišna biblioteka u Zagrebu
prof. Ante Blaženčić, Zagreb
Dr Ivan Brabec, Zagreb
Nives Rittig, etnolog, Zagreb
Felix Tobler, stud. povijesti, Raspork
Franjo Palković, stud. povijesti, Filež

Ova publikacija nije uobičajeni katalog izložbe, što se vidi već iz »Sadržaja«. Ona je nastala kao rezultat naučne obradbe izložene teme. Trebalo je pregledati ono što je dosad napisano o Gradišćanskim Hrvatima, pa je sastavljen pregled literature. Morali su se upoznati arhivi i arhivski fondovi koji čuvaju građu o povijesti Gradišćanskih Hrvata, pa je načinjen pregled glavne arhivske građe. Bilo je potrebno upoznati kulturna dobra, književna i naučna djela koja su stvarali Gradišćanski Hrvati, pa je izrađena opsežna bibliografija. Obilasci terena i snalaženje u pisanoj građi nametnuli su potrebu za popisom hrvatskih sela u Gradišću s njihovim hrvatskim, njemačkim i madžarskim nazivima. I konačno, a zapravo glavno, izložba želi prikazati doseljenje Hrvata u Gradišće u 16. stoljeću, njihov život, razvoj i djelatnost od tada do danas, pa je u ovoj publikaciji na prvom mjestu iznesen povijesni pregled »Gradišćanski Hrvati u prošlosti i sadašnjosti«. Svrha je ovog pionirskog rada da prikaže današnje poznavanje povijesti Gradišćanskih Hrvata, da iznese dosad nepoznate činjenice i da bude baza za dalja naučna istraživanja ove značajne teme hrvatske povijesti kojoj se posvećivala kudikamo premala pažnja. Autor ovog rada, izložbe i publikacije, kustos Povijesnog muzeja Hrvatske, Mirko Valentić izvršio je doista opsežan posao. Njemu, kao i likovnom suradniku Borisu Doganu i fotografu Ljerki Krtelj i brojnim spomenutim i nespomenutim stručnim i tehničkim suradnicima Povijesni Muzej Hrvatske izriče svoju zahvalnost.

Dr LELJA DOBRONIĆ
direktor Povijesnog muzeja Hrvatske

UVOD

Jedna od zadaća koju je na sebe preuzeo Povijesni muzej Hrvatske jest da istražuje i povijest hrvatskih manjina, koje žive izvan naše zemlje, kako bi se putem izložaba i drugih pogodnih oblika obavijestila naša javnost o njihovoj prošlosti i sadašnjosti. Prvi korak u ostvarenju te zamisli označava priređivanje izložbe o Gradišćanskim Hrvatima. Zahvaljujući podršci Komisije za kulturne veze s inozemstvom Sabora SR Hrvatske, Matice iseljenika Hrvatske i Skupštine grada Zagreba, Povijesni muzej Hrvatske ima čast da upozna našu javnost s povijesnim razvojem Gradišćanskih Hrvata od XVI stoljeća do danas.

Više je razloga dalo poticaja da se priredi ova izložba. Premda su se Gradišćanski Hrvati u svom višestoljetnom povijesnom razvoju uspjeli konstituirati na tuđem tlu kao prava nacionalna manjina sa svojim samostalnim književnim jezikom i pravopisom te drugim obilježjima, ipak se o njima veoma malo zna u nas. Naša znanost nije pokazivala dužan interes za istraživanje prošlosti Gradišćanskih Hrvata, iako se na drugim stranama, u Austriji, Mađarskoj i Čehoslovačkoj, poklanja osjetno veća pažnja. Rezultat toga je činjenica da se iz okvira povijesti iseljene Hrvatske danas gotovo najmanje zna upravo o Gradišćanskim Hrvatima.

Da bi se što informativnije upoznala javnost s bogatom prošlošću Gradišćanskih Hrvata, u okviru akcije za priređivanje izložbe nastao je i poseban katalog, koji svojim sadržajem prelazi okvir najnužnije orijentacije. Pored pregleda povijesnog razvoja Gradišćanskih Hrvata, u katalogu treba istaći, pregled arhivskih izvora za njihovu povijest, te dva opsežna bibliografska priloga. Zbog svega toga, ovaj katalog čini na neki način prilog daljem proučavanju povijesti Gradišćanskih Hrvata.

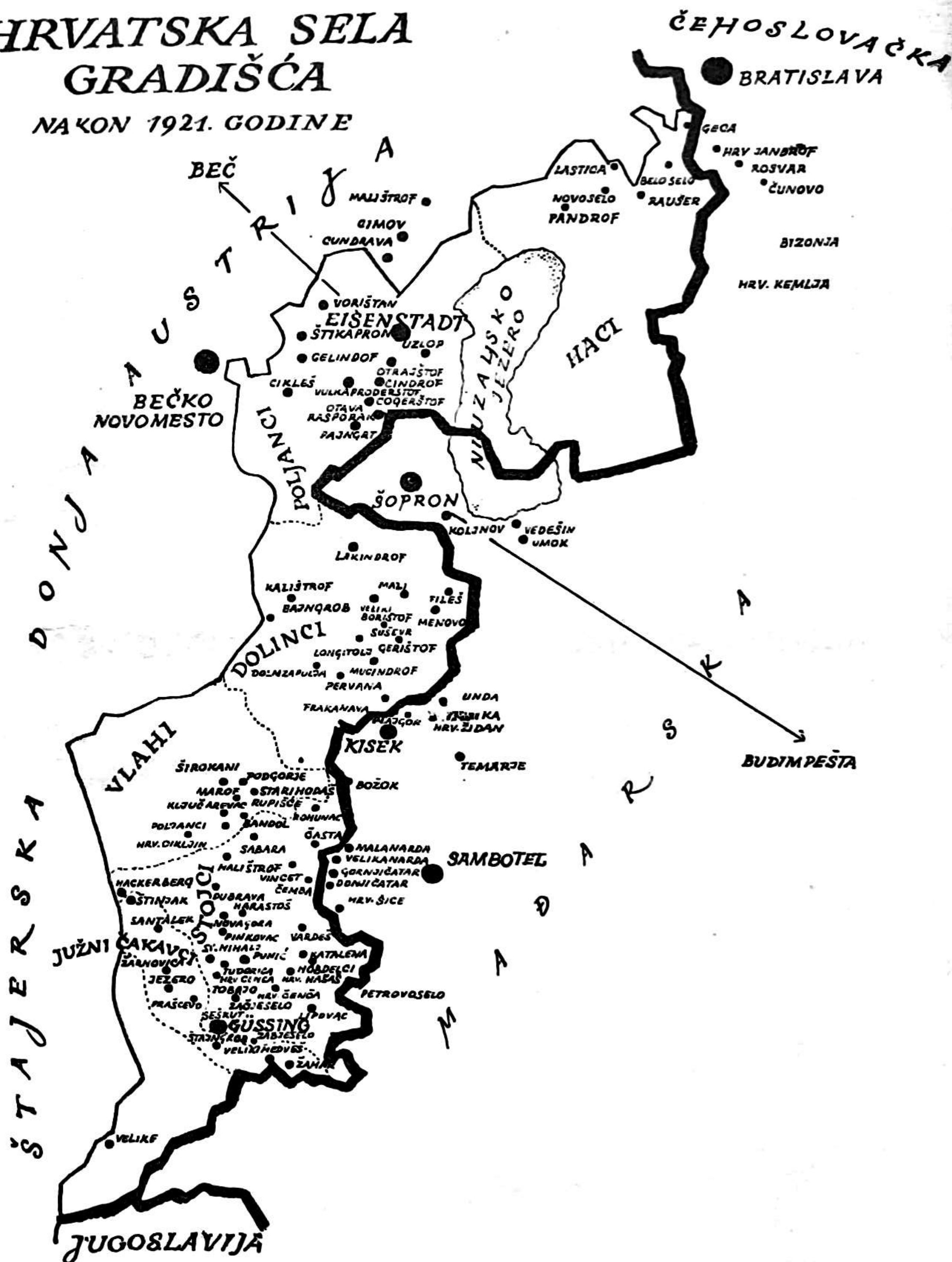
U radu na pripremi izložbe i kataloga izvršeni su znatni radovi, koji na svoj način imaju istraživački karakter: fotokopiranje najznačajnijih arhivskih dokumenata iz arhiva u Beču koji se poglavito odnose na XVI i XVII st.; fotokopiranje najstarijih urbara hrvatskih sela u zapadnoj Ugarskoj, koji su pohranjeni u arhivima u Budimpešti i

Željeznom; mikrofilmiranje naslovnih strana najznačajnijih djela znamenitih Gradišćanskih Hrvata u nacionalnim bibliotekama u Londonu, Parizu, Rimu, Beču i Budimpešti, fotografiranje panorama svih hrvatskih sela u Burgenlandu, te brojnih crkava, groblja, nadgrobnih spomenika i pilova; sakupljanje najstarijih štampanih knjiga i molitvenika, te kalendara, hrvatskih školskih udžbenika, časopisa i novina Gradišćanskih Hrvata. Sakupljen je velik broj različitih rukopisa od XVIII st. do polovice XIX st. Svemu tome treba dodati i relativno bogat etnografski materijal. Gledajući u cjelini, time je stvoren veliki fond potpuno nove građe, koji bar donekle omogućuje da se i u nas započne istraživanje povijesti Gradišćanskih Hrvata.

Ova je izložba svojim sadržajem ograničena na Hrvate u Austriji, jer se iz objektivnih razloga nije mogla na vrijeme sakupiti i građa o Hrvatima u Mađarskoj, koji sačinjavaju oko jedne četvrtine ukupnog broja Gradišćanskih Hrvata. Povijesni muzej Hrvatske osjeća svojom dužnošću da što prije nadoknadi ovaj zaostatak.

Dakako da se opsežni posao oko pripreme izložbe nije mogao uspješno obaviti bez svesrdne podrške mnogih Hrvata u Austriji. Autor ovog kataloga osjeća posebnu dužnost da im se najiskrenije zahvali. Također se zahvaljuje i svima onima koji su mu ukazali pomoć u Zagrebu.

Mirko Valentić

GRADIŠČANSKI HRVATI U PROŠLOSTI I SADAŠNJOSTI

Tokom dugotrajnih i iscrpljujućih borbi s Turcima kroz gotovo 150 godina proživljavala je Hrvatska najtragičnije razdoblje svoje povijesti. Od druge polovice XV st. do početka XVII st., kada su izgradnjom obrambenog sistema u Hrvatskoj (Vojna Krajina) zaustavljena daljnja turska osvajanja, Hrvatska je za dugo vrijeme izgubila veliki dio svog teritorija. Međutim, osim gubitka teritorija, čime je znatno smanjen opseg Hrvatske pa prema tome i njena uloga, Hrvatska je zauvijek izgubila i veliki dio svog stanovništva koje se pred turskom opasnošću iseljavalo u Italiju, Sloveniju, Austriju, Ugarsku, Slovačku i Češku.

Ipak najintenzivniji pravac seobe Hrvata bio je onaj sjeverozapadni, koji je vodio u zapadnu Ugarsku, a preko nje u Donju Austriju, Češku i Slovačku. Ovom prilikom ograničit ćemo se samo na iseljavanje Hrvata u zapadnu Ugarsku u prvom redu zato jer se ovdje naselio najveći broj Hrvata koji su danas poznati pod imenom Gradišćanski Hrvati.

Teško je sa sigurnošću utvrditi vrijeme prvih seoba u zapadnu Ugarsku. Ipak, može se reći da one počinju potkraj XV i traju čitavo XVI stoljeće. Zatim, zanimljivo je i pitanje iz kojih krajeva Hrvatske se iseljavaju Hrvati u zapadnu Ugarsku. To su uglavnom predjeli zapadne Slavonije od Osijeka, Požege, Hrvatske Velike do Novske, Gradiške, Virovitice, Križevaca, Čazme, zatim gornja Posavina, sjeverna i sjeverozapadna Bosna, Pounje osobito s predjelima oko Kostajnice, zatim šira okolica Gline i Petrinje te teritorij Like i Krbave, Hrvatskog primorja i predjela na jug od Senja.

Prema nedovršenim istraživanjima iselilo se iz ovih krajeva u sjeverozapadnom pravcu, tj. uglavnom u zapadnu Ugarsku, oko 150.000 Hrvata i naselilo oko 200 sela.

Osim turskih ratova i, dakako, dobro poznatih turskih nasilja, pljačke i paničnog straha seljačkog i gradskog stanovništva, na ovako intenzivnu seobu utjecali su i neki drugi, do danas manje poznati čimbenici. Naime, mnogi feudalci Hrvatske, kao npr. Kanižaji, Erdödy, Baćani, Nadaždi, Draškovići, Zrinski, imali su, osim svojih posjeda u

Hrvatskoj, i posjede upravo u zapadnoj Ugarskoj, koja je nakon turskog osvajanja Sigeta 1566, odnosno sigetske kapetanije i Pešte, ostala jedini slobodni dio Ugarske, u koju su ovi feudalci sa svojih nesigurnih posjeda u Hrvatskoj preseljavali svoje kmetove. Zatim, austrijski su vojni zapovjednici u hrvatskim gradovima, na granici prema Turskoj, preko svojih agenata raznim obećanjima nagovarali hrvatske seljake na iseljavanje u zapadnu Ugarsku i Donju Austriju na posjede ovih feudalaca.

Osim toga i činjenica, da su franjevci iz Hrvatske, koji tada predstavljaju najbrojnije svećenstvo, imali zajedno s franjevcima Ugarske i Slovačke zajedničkog provincijala, utjecala je na masovnije iseljavanje. Naime, ovi svećenici imali su i prije turskih osvajanja dobre veze sa svojim jačim crkveno-upravnim središtima u Ugarskoj, koja za njih nije bila nepoznanica, te su se oni u vrijeme seobe lakše odlučivali da na ovaj put krenu zajedno sa svojim narodom, a od svog provincijala dobivali su za to i određeni poticaj. Ove seobe bile su, uglavnom, organizirane i često unaprijed pripravljane. Narod je sa svećenstvom prenosio i prevozio iz Hrvatske gotovo sav pokretni imutak zajedno s knjigama, crkvenim zastavama i predmetima narodnog umijeća. Zato su Hrvati već na samom početku utisnuli javnom životu u zapadnoj Ugarskoj svoj — hrvatski biljeg, počevšći od hrvatskog jezika, glagoljskih knjiga i misala do novih, bar do tada zapadnoj Ugarskoj i Donjoj Austriji nepoznatih zanata i posebno naglašenog smisla za vinogradarstvo.

Na kraju i prilike u zapadnoj Ugarskoj kao i Donjoj Austriji utjecale su na iseljavanje. Godine 1409. pustošila je tadašnjom zapadnom Ugarskom kuga koja je ionako rijetko naseljeno stanovništvo još više prorijedila tako da su mnoga sela ostala pusta. Zatim, u drugoj polovici XV stoljeća bio je ovaj kraj poprište dugotrajnih ratova između kralja Matijaša Korvina i cara Fridrika III što je utjecalo na tešku gospodarsku krizu. Osim toga, turski pohodi na Beč 1529. i opsada Kisega 1532. kao i česte turske provale, paljenja i pljačke pretvorile su ovaj kraj u tužnu pustinju. Prema tome, obnavljanje života i privrede ovog kraja počinje stvarno dolaskom Hrvata koji su svojim marljivim radom na krčenju šuma, sadnji vinograda, gradnjom novih i proširivanjem starih gradina unijeli u ovaj kraj, od današnje Bratislave do Međimurja, novi život.

Hrvatski sabori i pojedini velikaši, među kojima se posebno ističu Frankopani, protestirali su pred kraljem protiv iseljavanja, a posebno protiv austrijskih i ugarskih agenata u Hrvatskoj, koji su raznim obećanjima poticali seobu. Bernardin i Krsto Frankopan, svojim govorima na Saboru njemačkih staleža u Nürnbergu 1522, pred papom Hadrijanom VI 1523. godine, te pismima kralju, ocrtavali su teške prilike u Hrvatskoj. U govorima ovih velikaša kao i drugih (njihovi tekstovi

se čuvaju u Nacionalnoj Sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu), vjerno su opisane teške prilike u Hrvatskoj. Zajednička misao svih ovih javnih obraćanja tadašnjoj evropskoj javnosti bilo je u prvom redu ukazivanje na tragične posljedice iseljavanja Hrvata te upozorenje da će Hrvatska, ako se ovaj proces ne zaustavi, ostati bez svog stanovništva. Osim ovih »disputacija« značajne su također i »adrese« hrvatskih sabora tokom čitavog XVI stoljeća, kojima se nastojalo primorati kralja da donese zabranu iseljavanja, zatim djelatnosti brojnih agenata rasutih po čitavoj Hrvatskoj, te da naredi povratak iseljenih, a često na silu i prevaru odvedenih hrvatskih seljaka. Međutim, oslabljena Hrvatska koja je i nadalje uz velike napore svog plemstva morala čuvati granicu prema Turskoj, nije uspjela jače utjecati na određene političke i vojničke faktore u austrijskoj Monarhiji. Spomenuti govori, adrese sabora, saborski spisi, pisma kralju te drugi arhivski materijali (nalaze se uglavnom u Arhivu SRH u Zagrebu), predstavljaju prvorazredan arhivski materijal za poznavanje problematike hrvatske diaspore u XVI st., koja je, nažalost, ostala u potpunosti neobrađena.

Znanstveni pristup problematici povijesnog razvoja Gradišćanskih Hrvata, odnosno Hrvata u zapadnoj Ugarskoj, nameće između ostalog i potrebu odgovora na pitanje: otkuda, tj. iz kojih krajeva Hrvatske su se naselili Hrvati u južno, srednje i sjeverno Gradišće. Nažalost, na ovo pitanje nije moguće zasad točno odgovoriti. Potrebno je najprije izraditi točnu topografiju rasprostranjenosti posjeda Kanižaja, Nadaždija, Baćanija, Erdödyja, Draškovića i Zrinskih u Hrvatskoj, a jednako tako i njihovih posjeda u zapadnoj Ugarskoj. Ova dvojaka topografija mogla bi znatno pomoći pri određivanju podrijetla stanovništva pojedinih hrvatskih sela u današnjem Gradišću i određivanju vremena njihovog doseljenja.

II

Austrijska i mađarska arhivska građa bilježi prisustvo Hrvata u zapadnoj Ugarskoj već početkom XVI st. Na osnovu ove građe može se kontinuirano pratiti povijesno k o n s t i t u i r a n j e gradišćanskih Hrvata od XVI st. do današnjih dana.

Vrijeme doseljenja Hrvata u zapadnu Ugarsku snažno obilježava, osim turskih ratova, i intenzivan razvoj protestantizma. Oba čimbenika odlučno će utjecati na daljnji razvoj Gradišćanskih Hrvata u vremenskom rasponu od XVI st. do danas. Kako je u novoj domovini hrvatskih iseljenika gotovo u potpunosti prevladavalo poznato načelo reformacije: cuius regio eius religio, započinju današnji Gradišćanski Hrvati od samog početka intenzivnu borbu za stavaranje, a zatim i očuvanje svoje, narodne, autonomije ovaj put sadržane u okviru zahtjeva da sami sebi biraju svoje svećenike, tj. Hrvate i katolike. Doduše, opći

razvoj na području tadašnje zapadne Ugarske, koji se kretao u pravcu protestantizma i obrane od Turaka, nije mimoišao Hrvate, tako da je dio naroda, prvenstveno inteligencije, primio novu vjeru — protestantizam.

U brojnim austrijskim i mađarskim arhivskim izvorima iz XVI st. spominje se privilegij kralja Ferdinanda I (1515—1564), koji je doseljenim Hrvatima podijelio pravo da **sami sebi biraju svoje svećenike.** Ovaj se privilegij, najvjerojatnije, odnosio samo na one Hrvate koji su naselili kraljeve posjede kao i njegove založne posjede. Međutim, na spomenuti privilegij treba gledati kao na dokumenat na osnovi kojeg su doseljeni Hrvati dobili svoju crkvenu autonomiju u koju se, dakako, uključuje i pravo vršenja crkvenih obreda na staroslavenskom jeziku, a s knjigama pisanim glagoljskim pismom.

Osnovno obilježje razvoja Hrvata u zapadnoj Ugarskoj od druge polovine XVI st. do sredine XVII st. bila je borba sa zemaljskim gospodarima da se ova autonomija očuva, te uporno nastojanje hrvatskog katoličkog svećenstva da se privilegij Ferdinanda, tj. crkvena autonomija, proširi i na ostala hrvatska sela. Hrvatska crkvena autonomija sadržana u pravu da Hrvati mogu sami sebi birati svoje svećenike ima svoje određeno povijesno značenje. Prava koja iz nje proizlaze najznačajniji su činioci u očuvanju narodne svijesti Gradišćanskih Hrvata. Ona je, uglavnom, onemogućila mađarizaciju i germanizaciju iseljenog hrvatskog naroda bar u vrijeme prvih 150 godina. Ferdinadov privilegij stvarno je zajamčio hrvatsku riječ u crkvi, crkvenim obredima i drugim brojnim funkcijama koje je vršila crkva, a nešto kasnije i u školama koje su se nalazile u okviru crkvene nadležnosti. Crkva inače u strukturi društva, osobito u to vrijeme i van gradskih cjelina, predstavlja osnovni faktor društvenog života. Uglavnom, ona hrvatska sela gdje su Hrvati bili u manjini te nisu mogli birati svoje svećenike, kao i one župe gdje su domaći feudalci postavljali protestantske svećenike, ta su se sela do danas potpuno izgubila uglavnom u austrijskom tj. njemačkom govornom području.

Feudalci zapadne Ugarske konstantno su kršili spomenutu crkvenu autonomiju, što je dovodilo do čestih tužbi i sukoba. Dapače, gospodar oko današnjeg Željeznog, gdje su se također naselili Hrvati u velikom broju sela, izričito je 1569. zabranio upotrebu glagoljice u crkvenoj službi. Osim civilne vlasti i uprave na život Hrvata utječe i crkvena vlast, koja je posebno zanimljiva. Hrvati su se, naime, naselili u zapadnoj Ugarskoj uglavnom u županijama: Željezanskoj, Šopronjskoj, Mošonjskoj i Požunskoj, a spadali su pod biskupije Đursku i Sombateljsku. Katoličko stanovništvo ovih dviju biskupija bilo je, kako smo već istakli, znatno prorijeđeno, a preostali dio prešao je sa svojim zemaljskim gospodarima, tokom reformacije, na stranu protestantizma. Zbog toga su doseljeni Hrvati predstavljali novo katoličko stanov-

ništvo za koje su se jednako otimali biskupi spomenutih biskupija kao i prvaci protestantskih crkava. Time se može lakše objasniti interes i posebna pažnja đurskih i sombateljskih biskupa prema Hrvatima katolicima. Dapače, biskupi spomenutih biskupija podržavali su zahtjeve Hrvata za njihovom crkvenom autonomijom, koja sadrži i gotovo sve elemente narodne autonomije. I franjevački provincijali Ugarske također su, zbog protestantske opasnosti, pomagali crkveno nastojanje hrvatskih iseljenika. Tako su već u XVI stoljeću brojni Hrvati ubrzo postali kanonici i starješine franjevačkih i pavlinskih samostana. Prema tome, Hrvati su se tokom XVI st. na tuđem etničkom teritoriju organiziranim smislom za život i svojim određenim zahtjevima potpuno nametnuli tamošnjem stanovništvu i preuzeli na se određenu historijsku ulogu.

Austrijsko plemstvo postalo je ubrzo svjesno znatne moći brojnih doseljenih Hrvata, koji su prema njihovoj ocjeni, ugrozili interese tog plemstva. Pokušali su najprije riješiti se Hrvata kao katolika, koji su opet, prema njihovoj ocjeni, postali kočnica uspješnom razvoju protestantskog pokreta u zapadnoj Ugarskoj i Donjoj Austriji. Zbog toga je istaknuti feudalac Hans Weispriach 1566. godine pozvao u svoj grad poznatog protestantskog pisca Hrvata Stjepana Konzula da dođe u Željezno, gdje bi prema želji Weispriacha proširio protestantizam među Hrvate, kojih je ovdje »ne malahan broj«. Već 1568. god. Stjepan Konzul se nalazi u Željeznom, gdje ostaje do 1579. s namjerom da, prema posebnoj želji Weispriacha i drugih austrijskih plemića, pridobije Hrvate zapadne Ugarske i Donje Austrije za protestantizam. U uvodu svoje Postile (I dio), odnosno prijevoda Brenciusa, Stjepan Konzul i Antun Dalmatin obraćaju se Hrvatima zapadne Ugarske kojima, s obzirom na njihov veliki broj, a u uvjerenju da će rado prijeći na protestantizam, nameću veliku historijsku ulogu. Naime, prema njihovim predviđanjima ovi Hrvati bi mogli, s obzirom na znanje jezika, odlučno poslužiti širenju protestantizma među narodima turskog carstva. Ova Postila i protestantski katekizam iz 1564., od istih autora, bile su prve knjige namijenjene Hrvatima u zapadnoj Ugarskoj s namjerom da se na taj način ubrza proces širenja protestantizma među tamošnje Hrvate, a time crkvena autonomija učini nepotrebnom. Ne može se tvrditi da je austrijsko plemstvo na taj način željelo Hrvate zapadne Ugarske još više odvojiti od stare domovine, ali je poznato da nastojanja tog plemstva, kojemu je Stjepan Konzul poslužio samo kao jedna od brojnih poluga, nisu imala većeg uspjeha. To je, između ostalog, bio razlog da su se donjoaustrijski staleži obratili kralju Maksimilijanu 1573. pred kojim su optužili hrvatske iseljenike da, s obzirom na njihov veliki broj, počinju vladati nad Nijemcima. Zbog toga je vladar 1573. godine izdao tajne instrukcije upraviteljima posjeda u kojima nedvosmisleno određuje kako će se ubuduće postupati prema Hrvatima. Ove

instrukcije bit će za sudbinu naših Hrvata u zapadnoj Ugarskoj, a pogotovo u Donjoj Austriji, od presudne važnosti. Zato spomenute zahtjeve kralja Maksimilijana donosimo u cjelini, prema pismu koje je 29. XII 1573. uputio kisečkom kapetanu Francu Schönau:

»Vjerni, dragi! Od vjernih staleža naše kneževine Donje Austrije javljeno nam je, da broj Hrvata sve više i više raste, i da ovi pokušavaju susjednim Nijemcima vladati, osobito tamo, gdje su od njih brojčano jači. Kako i kod naših podređenih sudova ima sličnih žalbi molili su naši spomenuti staleži za milostivo i pravo rješenje.

Iako držimo pravednim, da spomenute Hrvate, koje je Turčin, zakleti neprijatelj naše kršćanske vjere, protjerao, i koji Hrvati su se tom zakletom neprijatelju čvrsto suprostavili primimo kao naše vjerne podanike i uzmemo u našu carsku i kneževsku milost; premda svojim radom nisu na štetu zemlji već suprotno pridonose izgradnji zemlje, povećanju dohotka, renti i bogatstva, ali usprkos toga moramo paziti, da ubuduće ne postane iz velikog broja ovih Hrvata, kao ljudi drugoga naroda i jezika za prave stanovnike bilo kakva opasnost, zato ih se mora držati u brižnoj i potrebnoj pokornosti. Zbog toga smo se savjetovali s našim savjetnicima i staležima, te kako je navedeno mnogo veoma važnih razloga, čini nam se najbolje da našu odluku tebi i našim drugim vjernim staležima, koji na svojim posjedima i pod svojom upravom imaju Hrvate, ne saopćimo javno, već posebnim pismom tajno i tiho.

Prema tome ti milostivo zapovijedamo, da neopaženo kao da ti to mi nismo naredili, zamijeniš na kmetskim gospodarstvima, koje sada Hrvati imaju, gdje god ti je moguće, ove Hrvate s našim sposobnim Nijemcima. Ne dopusti, koliko se to može učiniti, da novi Hrvati dobiju posjede, osobito pak pazi na to, da spomenuti Hrvati, ako u jednom selu žive zajedno s Nijemcima, ne dođu na položaj suca ili do koje druge časti, koja ima sudsku vlast. Na ova mjesta uzmi u prvom redu Nijemce a tek tada, ako se ne može nikako izbjeći i nekoliko Hrvata ali samo za prisežnike, i uvijek tako, da sudac bude Nijemac, a broj Nijemaca u sudstvu veći od Hrvata. Kad dođe do nemira ili sličnog između Nijemaca i Hrvata, postupaj prema Hrvatima oštrije, ipak po zakonu, ali drži s Nijemcima. Dozvoli da ti se i Hrvati potuže i saobraćaj s njima na način, da se spomenuti Hrvati ne dignu na svoje njemačke susjede ili da se ne pobune, nastoj ih održati u pažljivoj pokornosti kako smo ti to povjerljivo stavili u dužnost imajući u tebe povjerenje. Kako je našoj kneževini naročito stalo do ove tajne naredbe koju dajemo na korist tebi i drugim našim vjernim podanicima, očekujemo, da ćeš ti sve ovo vjerno i marljivo s dužnom pokornošću izvršiti, a osobito da ćeš ovu naredbu očuvati tajnom i onemogućiti da dođe u ruke Hrvata, koji bi mogli zaključiti, da prema njima postoji nepovjerenje, što bi zemlji donijelo brojne poteškoće.

Naredili smo također i našem podređenom sudstvu i donjoaustrijskoj vladi da ćeš, ako dođe između tebe i tvojih podanika do sukoba, postupati prema ovoj našoj naredbi i da ćeš bez obzira na njihove tužbe ostati uz navedenu naredbu i da nećeš dopustiti Hrvatima nemire i protivljenja. (...).«

Bez sumnje su ove instrukcije koje su imale snažnu podršku austrijskog plemstva i njegovog sudstva bitno utjecale na germanizaciju Hrvata, dapače i na osiromašenje hrvatskih sela, jer su instrukcije zatjevale da se i kmetska selišta ne daju više Hrvatima već, po mogućnosti u prvom redu, Nijemcima.

Ipak potrebno je povući razliku između Hrvata u Donjoj Austriji i onih u zapadnoj Ugarskoj. Naime, Hrvati iz zapadne Ugarske imali su jak oslonac osobito u ličnosti đurskih biskupa, a upravo su u to vrijeme dva Hrvata bili đurski biskupi, Pavao Gregorijanec 1554—1565. i Juraj Drašković 1578—1587. Ovaj posljednji dozvolio je i upotrebu glagoljice u crkvenoj službi. Na ovom primjeru najbolje se može ocijeniti kako je ispravna, naime, korisna bila orijentacija Hrvata na katoličke biskupe, a protiv protestanata. S druge strane Hrvatima u Donjoj Austriji nedostajala je obrana i zaštita crkve s obzirom da ovi Hrvati nisu spadali pod mađarske biskupe, dapače, donjoaustrijski njemački crkveni prelati bili su neprijateljski raspoloženi prema Hrvatima, a posebno bečki nadbiskup Sigismund Kolonić.

Kad su se Hrvati doselili u današnje Gradišće bili su u samom početku uglavnom ratari, da bi zatim na velikim površinama razvili osobito vinogradarstvo i stočarstvo. Prema brojnim urbarima oni su se po veličini svog dobivenog posjeda dijelili u kmetove s jednim selištem — »celovnjaki« koje je uglavnom obuhvaćalo 30 jutara oranice, 3 jutra sjenokoša i nužnu okućnicu, zatim na kmetove s 3/4 selišta ili »frtaljniki« s 20 jutara oranice, 2 jutra sjenokoše i okućnicu, zatim su dolazili oni s pola selišta — »polovnjaki« čiji je posjed iznosio 15 jutara oranice, 1 1/2 jutro sjenokoše i okućnicu, te na kraju »hižičari« koji su dobili samo kuću s okućnicom, a živjeli kao nadničari.

Doseljeni Hrvati sklopili su sa svojim gospodarima pismene ugovore koji su precizirali njihova prava i dužnosti. Ovdje donosimo jedan takav ugovor sklopljen 1548. između Hrvata iz Slavonije i Franje Baćanija, jer nam se čini da on najbolje ilustrira ne samo položaj doseljenih Hrvata već i želju Baćanija, što nije bio usamljen slučaj, za još većim brojem hrvatskih seljaka na njegovim posjedima.

»Franjo Baćani, savjetnik njegova veličanstva (...), stavljamo kroz ovo biljegovano pismo na znanje svima, kojih se tiče, da su prošlih godina, naime godine 1545., na dan Sv. Jurja mučenika došli pred nas neki Slaveni i to: Blaž Mićkak, Petar Horvat, Marko Rogozar, Jakov Dambašić, Stefan Toth, Šimun Šoštarić, Nikola Doech, Blaž Stanšić, Martin Nagy, Peter Robek, Matijaš Hirgwala, Matišaj Kis, Petar Medić, Jure Pauliković, Ivan Gerdašić, Mate Petlović, Brokšić, Barnaba Toth, Mate Kehen i Jure Toth, te su nam govorili da oni kao kršćani zbog neprestanih navala turskih neprijatelja, kojima su trajno izloženi, tako da im svaki čas prijeti opasnost životu i okrutno ropstvo, ne mogu dalje ostati živjeti u Slavoniji, nego su prisiljeni da se sa ženama i djecom presele u koje sigurnije mjesto. Zato nas mole, da ih mi primimo na posjede ovog našeg grada Nemetujvara (Gising, Novi grad) i da im odredimo zgodno mjesto za stanovanje. Mi smo nakon promišljene i zrele odluke — hoteći se ujedno poštarati i za naša dobra poljepšavajući ih i povećavajući novim ljudima — odredili i dali tim Slavenima jedno zapušteno šumom i grmljem potpuno obraslo mjesto okolo crkve sv. Nikole, biskupa i ispovjednika, ovdje pod našim gradom Nemetujvarom. Ujedno smo im u posebnom pismu dali potpunu sloboštinu za dvanaest godina računajući od svetog Jurja spomenute godine. Ta je sloboština prošle godine na sv. Jurja (1557) utrnula. Zato su spomenuti Slaveni ponovo došli k nama te nam kazali, da oni, kako imadu samo malo sposobne zemlje za obrađivanje, ne mogu nama i našem gradu plaćati redovite daće i poreze kao drugi naši kmetovi, te su nas pokorno molilili, da bi s njima uredili pismo, kojim bi ustanovili rad, koji su oni nama dužni raditi za sve vijeke. Mi smo uslišavši njihovu molbu i cijeneći njihovu marljivost, koju su ovdje pokazali u krčenju onog šumovitog i trnovitog kraja te u građenju kuća, eda budu i nadalje mogli ostati na našim imanjima, dali tim Slavenima za sve vijeke važući ugovor. Naime oni su slobodni od svih daća, koje pripadaju nama i našem gradu, slobodni su od svih taksa, redovitih i izvanrednih pristojbina i bilo kakvih plaćanja pod uvjetom da su dužni svaki čas, bez ikakvih poteškoća i izgovaranja, raditi za nas sva ručna djela; kad budu pozvani od naših ljudi, da doista dođu, kao što rade kmetovi u Slavoniji nazvani »podvorci« svojim gospodarima. Ako su dva u jednom stanu, onda neka jedan dođe jedan dan, a drugi drugi dan. Ako su muževi zaposleni na našem gospodarstvu, žene smiju ostati kod kuće, da se staraju za svoje potrebe. Kada žene za nas rade, onda muževi smiju ostati kod kuće, ali ako nastane kakva očita i hitna potreba, da moraju ribnjaku ili našemu gorespomenutomu gradu ići na pomoć, ili radi koga drugog hitnog razloga, onda su dužni svi, muževi i žene, na našu zapovijed ići i izvršiti posao, koji im se naloži. Poslije sjetve mogu naš posao napustiti i starati se za svoj život. Tu olakšicu dajemo njima i svima onima, koji budu kada u budućnosti na isto mjesto oko crkve sv. Nikole primljeni, a budu imali volju da postanu naši naseljenici. (...).«

Obaveze hrvatskih seljaka koje proizlaze iz ovog ugovora znatno su povoljnije od onih u staroj domovini. Međutim, kako nisu svi hrvatski seljaci uspjeli sklopiti sa svojim gospodarima jednako povoljne ugovore, kao ovi s Franjom Baćanijem, postat će ovaj ugovor određeni tip za kojim će kroz XVI st. težiti svi hrvatski seljaci.

U strukturi sudske vlasti nalazilo se niže sudstvo tj. seoski sudac s nekoliko prisežnika, kako se i iz pismenih instrukcija kralja Maksimilijana od 1573. vidi, u rukama Hrvata. Suca je u ime vlastelina postavljao upravitelj gospodarstva. Ova čast bila je uglavnom kratkotrajna a za vrijeme vršenja te dužnosti seljak je bio oslobođen feudalnih davanja. Njegova je dužnost bila uglavnom da nastoji provesti točno i uredno ubiranje seljačkih naturalnih i novčanih obaveza prema feudalcu. Nadalje sudac s prisežnicima imao je i pravo izricanja novčane i tjelesne kazne (batinanje i zatvor). Klupa za batinanje »dereš« stajala je pred crkvom gdje je »kišbirov« odbrojio kažnjeniku određen broj batina, a zatim uz udarce bubnja odveo kažnjenika u »kladu« koja je stajala pred sučevim stanom. Ovdje je osuđenik morao s nogom u kladi odsjediti određeno vrijeme. Sve ove momente koji uglavnom obilježavaju širinu seoske sudske vlasti naveli smo zato da bi se bolje razumio položaj hrvatskih seljaka i nastojanje austrijskog plemstva da se ova sudska vlast oduzme Hrvatima i svakako preda u ruke Nijemcima kako Hrvati ne bi mogli kažnjavati — batinati Nijemce već obrnuto da Nijemci batinaju Hrvate.

Na južnom obronku Kisečke gore, a između starih trgovačkih središta Rohunca i Šlajninga, nalazi se skupina hrvatskih sela čije stanovnike okolni Hrvati i Nijemci i danas zovu »Vlahi«. Prema najnovijim istraživanjima i ovi »Vlahi« doselili su se u isto vrijeme kada i ostali Hrvati — tokom XVI stoljeća. Prema tome otpada teza o posebnoj seobi vlaha u Gradišće sredinom XVII stoljeća. Osim toga u vrijeme svog doseljenja u Gradišće bili su oni jedna izjednačena hrvatska skupina. Razlika između Vlaha i susjednih Hrvata i Nijemaca bila je u posebnom socijalnom statusu Vlaha koji su za razliku od drugih seljaka bili »libertini« tj. slobodnjaci i bavili su se za duže vrijeme isključivo stočarstvom. Prelaskom na ratarstvo počinje se gubiti njihov slobodnjački status. Prema prezimenima ovih Vlaha može se zaključiti da oni potječu iz Bosne i graničnih dijelova Hrvatske prema Bosni. Jedno od njihovih sela i zove se Bošnjakov Brijeg, a još uvijek postoji dosta prezimena »Bošnjak«.

III

Ne može se tvrditi da gradišćanski Hrvati dugo vremena nisu imali svoje književnosti. Šesnaesto stoljeće je vrijeme seobe iz stare domovine, a tada su prenesene knjige i molitvenici u Ugarsku. Kada su ova štiva tokom XVI stoljeća dotrajala, pisane su i štampane nove knjige za potrebe tamošnjih Hrvata. Tako je već 1609. god. nama tek nedavno otkriveni Mekinić štampao na hrvatskom jeziku svoju prvu knjigu pjesama. Nije isključeno da će nova istraživanja otkriti nove dosad nepoznate književnike. Ako nešto nismo uradili, ili ako nam je

nešto nepoznato, to nam najmanje daje pravo da proizvoljno utvrdimo kako Gradišćanski Hrvati do sredine XVIII st. nemaju svoje književnosti. Slučaj s Mekinićem nas najozbiljnije upozorava i opominje na potrebu sistematskog istraživanja kulturne i dakako političke prošlosti Gradišćanskih Hrvata. Biblioteke posebno franjevačkih, a zatim isusovačkih i pavlinskih samostana na području stare zapadne Ugarske, Donje Austrije, Moravske i Slovačke sadrže u svojim katalozima brojna hrvatska štampana djela. Ne manje su važna i ona djela naših Hrvata u Gradišću i izvan njega koja su nastala tokom XVI, XVII i XVIII stoljeća, a ostala su pohranjena u spomenutim bibliotekama i kulturnim središtima navedenih zemalja kao rukopisi. Ove biblioteke samostana, kao npr. franjevačkog u Güssingu, sadrže velik broj hrvatskih djela štampanih u Zagrebu i drugim hrvatskim gradovima što upućuje na zaključak o vezama između Gradišćanskih Hrvata i njihove stare domovine. Čini se da je inicijativa za ove veze dolazila iz Gradišća tj. od manjeg i slabijeg, te da u Zagrebu tj. u krugovima službene Hrvatske nije nailazila na određeno razumijevanje. Nedostajalo je inicijative i sistematičnosti u našim odnosima prema iseljenim Hrvatima na sjeverozapadu a to je, nažalost, konstanta, ne isključujući ni današnji povijesni trenutak.

Doseljeni Hrvati u zapadnoj Ugarskoj imali su od samog početka svoje istaknute narodne predstavnike, koji po svom društvenom ugledu idu u red najvećih mađarskih i austrijskih prvaka. To su Ivan Kitonić, koji uz svoje ime stavlja i oznaku »de Kostainiza«, potkraj XVI i početkom XVII st. najugledniji pisac pravnih tekstova u Ugarskoj, zatim braća Stjepan i Emerik Zvonarić, istaknuti protestantski mislioci.

Na ove prve znamenite i zaslužene Gradišćanske Hrvate nadovezuje se uz Kitonića isto tako poznati hrvatski latinista Pavao Jančić de Tauris. Na njegov prijedlog i u vrijeme kada je on bio provincijal »Ugarske franjevačke provincije« odvojili su se franjevački samostani Hrvatske i Slovenije u posebne kustodije. Posljednje dane svoga života proveo je u Ljubljani kao pomoćni biskup gdje mu se i grob nalazi. Čini se da je Jančić bio primoran napustiti Ugarsku te se sklonio u Ljubljanu. Kako je u ovom katalogu donesen kronološkim redom i pregled bibliografije djela Gradišćanskih Hrvata, to ćemo se osvrnuti samo na one pisce i djela koji omeđuju određeno razdoblje u misaonom razvoju Gradišćanskih Hrvata.

Kako su Gradišćanski Hrvati tokom XVI st. proživljavali prvu etapu svog historijskog konstituiranja na tuđem etničkom teritoriju i uspjeli na njemu organizirati autonomiju u crkvenim pitanjima, položaj hrvatskih seljaka bio je čak povoljniji od njihovih njemačkih susjeda. Zatim, bilo je organizirano niže sudstvo, osposobljena je i dapače na relativno visoki stupanj produktivnosti podignuta privreda i položeni temelji odvojenog razvoja jezika i književnosti. Uslijedila je druga

etapa, koja se vremenski poklapa sa sredinom XVII stoljeća kada su osnovane i prve hrvatske škole u hrvatskim župama i općinama županija Željezanske, Šopronjske i Mošonjske. Prema današnjim istraživanjima, prve hrvatske škole Gradišćanskih Hrvata osnovane su u Pajngertu i Cilindrofu 1641. god. a zatim slijede Donja Pulja, Otava i Vulkaproderštof. Ovi se podaci odnose samo na srednje Gradišće. U osnovanim hrvatskim školama do jedinstvenog školskog sistema za katoličke škole u Mađarskoj koji je ozakonila carica Marija Terezija 1777. god., učili su se slijedeći predmeti, dakako na hrvatskom jeziku: pisanje, račun i vjeronauk. Učitelji na ovim školama koji su ovisili o župniku, bili su Hrvati, a neki su dolazili i iz Hrvatske. Kako ovi učitelji nisu mogli živjeti od svoje simbolične plaće preuzimali su oni i druge časti — službe na selu. U najstarije vrijeme bili su učitelji notari i kantori. Plaće učitelja bile su najčešće u naturi, a kasnije su dobivali i zemlju na uživanje.

Ovdje donosimo popis učitelja jedne od najstarijih hrvatskih općinskih škola u Pajngertu:

Matthias Tiberšich	1651. god.
Nikolaus Kolačich	1674—1684. god.
Matthias Kajdich	1684—1691. god.
Jakob Gornik	1692—1695. god.
Martin Kaličak	1695—1704. god.
Stefan Roth	1704—1707. god.
Jakob Jagodich	1707—1721. god.
Jakob Gornik	1721—1735. god.
Stefan Dragsich	1735—1748. god.
Georg Supin	1748—1750. god.
Stefan Jenakovich	1750—1763. god.
Gregor Gusich	1763—1768. god.
Josef Frelich	1768—1783. god.
Matthias Ribarich	1783—1810. god.
Vitus Fischer	1810—1825. god.
Thomas Kapovich	1825—1832. god.
Michael Francsich	1832—1850. god.
Greogr Gusich	1850—1857. god.
Peter Golubich	1857—1871. god.
Martin Borenich	1871—1919. god.
Alois Marhold	1919—1937. god.

IV

Na razmeđu XVII i XVIII stoljeća, tj. nakon oslobođenja Ugarske od Turaka i ukidanja Ugarske vojne krajine, poslije mira u Karlovcima, početkom XVIII st. započinje nova etapa u razvoju Ugarske. Gradišćanski Hrvati, odnosno Hrvati u zapadnoj Ugarskoj, naselili su se uz najprometniji trgovački put koji je spajao Baltičko more i trgovački promet srednje Evrope s Jadranskim morem i Mediteranom. Ova dobro poznata trgovačaka arterija izlazila je iz Hrvatske kroz Čakovec, Varaždin i Nedelišće u zapadnu Ugarsku, a odatle preko sela u kojima su živjeli Hrvati prolazila je kroz Kiseg i Šopronj. Od Šopronja vodila je jedna cesta u Beč, a druga je produžavala u Bratislavu i dalje na sjever Evrope. Gradišćanski Hrvati su se brzo uklopili u ovu trgovinu, te je ona uz ratarstvo, vinogradarstvo, obrt i stočarstvo bila važan izvor njihovog kapitala. Hrvati iz Velikog Borištofa, Frakanave, Stinjaka i nekih drugih sela bili su poznati trgovci na tržištu, osobito konja u Čakovcu i Varaždinu, Podravini i Međimurju. Drugi su svojim prijevoznim sredstvima preuzimali trgovačke terete u pravcu Jadrana tj. Senja, Bakra i Rijeke, ili na sjever prema Bratislavi i na zapad prema Beču. Ove hrvatske seljake — trgovce nazivali su »furmanima«. Hrvatski trgovci zapadne Ugarske kupovali su na svom putu kroz Hrvatsku i knjige te ih prenosili među iseljene Hrvate sve do Bratislave. Kada je autor u ljetu ove godine po hrvatskim selima širom Gradišća prikupljao materijale za ovu izložbu, mogao je u više kuća i privatnih biblioteka dobiti gotovo sva izdanja štampana u Zagrebu, osobito ona iz XVIII stoljeća. Ipak, najveći broj sačuvanih knjiga su propovijedi zagrebačkog isusovca Jurja Muliha. U predgovoru svojih propovjedi sam Mulih ističe da ove knjige nije namijenio samo za Hrvate u Hrvatskoj, »nego i drugdje stanujuće naše drage Hrvate«. Knjige J. Muliha, te popularni molitvenik gradišćanskog franjevca Lovre Bogovića »Hiža zlata« i Eberharda Kragela »Četiri posljednje stvari«, kao treća štampana knjiga Gradišćanskih Hrvata na njihovom jeziku, bile su sredinom XVIII st. najčitanije knjige koje su u tijeku očuvanja i jačanja narodne svijesti Gradišćanskih Hrvata odigrale značajnu ulogu. Upravo ova izdanja, dakako, uz djela Jože Ficka, razvila su do te mjere hrvatsku narodnu svijest i potrebu za hrvatskim štivom da su samo nakon tri desetljeća poslije pravopisa Ljudevita Gaja, i Gradišćanski Hrvati prihvatili taj pravopis te dogovorno odlučili da im zajednički hrvatski književni jezik bude čakavsko narječje.

Već tokom XVIII st. u Ugarskoj je prisutan proces jakog ekonomskog razvoja i formiranja nacionalnog tržišta što je hrvatskoj narodnoj manjini i autsrijskoj s njemačkim govornim jezikom na terenu zapadne Ugarske nametnulo mađarizaciju škola i upravno-sudskog mehanizma. Ovom pritisku mađarizacije nastojala je Austrija suprostaviti svoje zahtjeve da se u prvom redu školska nastava vrši na njemačkom jeziku. Ovaj zahtjev je Austrija obrazlagala činjenicom da u zapadnoj Ugarskoj žive i Austrijanci njemačkog govornog jezika.

Školske prilike Gradišćanskih Hrvata znatno su se izmijenile poslije austro-ugarske nagodbe 1867. god. Novi školski zakon Ugarske koji je stupio na snagu samo godinu dana poslije nagodbe osigurao je manjinama (hrvatskoj i austrijskoj) sva školska prava. Uz državne, općinske i privatne škole ovaj zakon daje slobodu djelovanja i vjerskim školama što je osobito važno za Gradišćanske Hrvate. Koristeći se ovim pravom osnovane su ili preuređene brojne hrvatske škole u zapadnoj Ugarskoj. Školska nastava u njima bila je obavezna za šest godina. Na školama su se predavali svi predmeti i to na hrvatskom jeziku. Na ovaj način može se tumačiti pojava velikog broja štampanih školskih knjiga 1870-tih godina na hrvatskom jeziku, od kojih smo veliki broj izložili i na ovoj izložbi. Potreba brzog štampanja školskih udžbenika za sve predmete na hrvatskom jeziku je, kako mi se u ovom momentu čini, odlučno utjecala na odluku o formiranju zajedničkog književnog jezika i jedinstvenog pravopisa. Naime devet godina poslije spomenutog zakona o školstvu iz 1868. god., Mihovil Naković je 16. listopada 1877. god. objavio svoju deklaraciju o jedinstvenom hrvatskom pravopisu i književnom jeziku Gradišćanskih Hrvata. Ova deklaracija, koju su potpisali gotovo svi hrvatski učitelji u Gradišću jest rodni list hrvatskog književnog jezika Gradišćanskih Hrvata, a čuvala se najvjerojatnije u ostavštini Franje Kuhača u Zagrebu. (Međutim, pregledom Kuhačeve ostavštine autor nije mogao pronaći ovaj značajni dokumenat.)

U drugoj polovici XIX st., točnije poslije ukinuća kmetstva, proživljavaju hrvatska sela zapadne Ugarske duboke socijalne promjene na koje je odlučno utjecala i centralna Bečka vlada ministra Bacha u vrijeme poznatog Bachovog apsolutizma. Bachova vlada bila je najmanje naklonjena mađarskim grofovima i plemstvu zbog njihovog poznatog držanja prema Austriji za vrijeme revolucije 1848/49. godine. Mađarski feudalci su, između ostalog, morali ustupiti jedan dio svoje zemlje svojim dotadašnjim kmetovima uz vrlo povoljne uvjete otplate na vrijeme od dvadeset godina. Time je Bachova vlada u prvom redu željela potresti gospodarsku, a prema tome i političku moć mađarskog plemstva. Ovim odredbama došli su mnogi hrvatski seljaci kupnjom do većih zemljišnih posjeda. Kupnjom novih posjeda i pretvaranjem pašnjaka u oranice započeo je u drugoj polovici XIX st. proces promjene strukture seljačkog gospodarstva. Selo je vrlo brzo prelazilo na intenzivno ratarstvo, čime je povećana produkcija žita, a napušteno stočarstvo. Propadanje ovčarstva i svinjogojstva mijenjalo je i strukturu nekih seoskih zanata, u prvom redu tkanja i predenja, a s tim u vezi nestaje i narodne nošnje kao socijalnog i etničkog stigmata.

Izgradnja željeznica zadala je težak udarac »furmanima« — prevoznicima i trgovcima. Mnogi furmani uložili su, nakon izgradnje željeznica, svoj kapital u kupnju zemlje, koja uz novu industriju postaje najkurentnija roba. Željeznica, a pogotovo industrija locirana u gradovi-

ma prema kojima su ionako gravitirala hrvatska sela — Šopronj, Požun, Beč i Bečko Novo Mjesto — otvorila je novi proces koji se ogleda u seljenju Hrvata u velike urbane i industrijalizirane cjeline, gdje se vrlo brzo gubio hrvatski jezik i narodna svijest. Međutim, sve te nove promjene uz jaču demokratizaciju političkog života, utjecale su vrlo povoljno na razvoj hrvatskog jezika i književnosti. Već 1864. god. počinje izlaziti prvi hrvatski kalendar, a na razmeđu XIX i XX stoljeća izlazi po nekoliko kaledara godišnje. Ovi kalendari, uz školske udžbenike na hrvatskom jeziku i brojne šestorazredne hrvatske škole, uz posebne male biblioteke hrvatskih izdanja za seljačke ljude, proširile su čitalačku publiku hrvatskog jezika.

Suvremenici, učitelji i svećenici, kao narodna inteligencija Hrvata u zapodnoj Ugarskoj, među kojima se posebno ističu Ivan Mušković, Miho Naković, Mate Karal i Mate Meršić Miloradić, ocijenili su ovo razdoblje kao hrvatski narodni preporod. U uvjetima kada je prevladavao naglašen zanos za hrvatstvom, osobito među svećenstvom, koje je najzaslužnije za očuvanje narodne svijesti, otpočeli su Hrvati zapadne Ugarske izdavati svoje prve novine, koje u samom naslovu »Naše novine« izražavaju duboki smisao svoje namjene. Prvi broj Naših novina tj. hrvatskih izašao je u Đuru 1. siječnja 1910. godine. Od tada do danas Gradišćanski Hrvati imaju in continuo, uz mali prekid za vrijeme Hitlerove okupacije, svoje novine. Upravo ove, 1970. godine, Gradišćanski Hrvati, kao narodna manjina, s ponosom slave 60-godišnjicu svojih novina.

Program prvih novina Gradišćanskih Hrvata najbolje je izrazio u formi budnice istaknuti pjesnik i preporoditelj Mate Meršić Miloradić:

O Hervati, narod mali
Stanmo gori, dost smo spali!
Prestat mora dugi san, —
Zora puca, bit će dan!

Gledano retrospektivno na intenzivan, stoljetni razvoj iseljenih Hrvata, njihovu dugotrajnu, upornu i nepopustljivu borbu za svoj jezik i njegovanje tog jezika, te s druge strane na veze stare domovine s Gradišćanskim Hrvatima, nažalost, moramo konstatirati da su te veze bile vrlo slabe i uvijek prepuštene slučajnosti pojedinaca.

Među putnike namjernike koji su tokom druge polovice XIX st. otkrivali Gradišćanske Hrvate i približavali nam znanje o njima posebno se ističe neumorni Fran Kurelac. On je hrvatskoj javnosti na poseban način otkrio Gradišćanske Hrvate. Lutajući od sela do sela po zapadnoj Ugarskoj, gdje su ga Mađari bacali u tamnicu, sakupio je i štampao biserje hrvatske narodne lirike koja je duboko osjećajna i iskrena, tako da nimalo ne zaostaje za narodnom lirikom Hrvata u

domovini. Unatoč tome uzalud ćemo u našim antologijama tražiti ovu liriku. Dapače, ni antologije naših drugih književnijih vrsta ne poznaju književna djela Gradišćanskih Hrvata. Tako ni naši školski udžbenici ne spominju ovu najveću hrvatsku manjinu, koja se historijski konstituirala na tuđem etničkom teritoriju.

Osim Frana Kurelca boravili su među Gradišćansim Hrvatima upravo u vrijeme njihovog narodnog preporoda Franjo Kuhač i Ivan Milčetić.

V

Hrvatski naseljenici u zapadnoj Ugarskoj postaju 1890-tih godina privlačna tema češkog revolucionarnog pokreta »Napredne omladine«. U nejasnim konturama češka napredna omladina, s kojom se povezuje napredna omladina iz Hrvatske, započela je već u to vrijeme diskusiju — prema sjećanju danas jedinog živog učesnika ovih diskusija Franta Hlavačeka — o Koridoru koji bi spajao buduću čehoslovačku i jugoslavensku državu. Ovaj Koridor protezao bi se kao most preko zapadne Ugarske u kojoj stoljećima žive i hrvatski iseljenici, a obuhvatio bi teritorij mošonjske, šopronjske, željezanske i zaladske županije. Ta misao o koridoru nije se, iz shvatljivih razloga, propagirala u Češkoj i Hrvatskoj sve do prvog svjetskog rata. Tokom prvog svjetskog rata ideja o Koridoru potpuno je razrađena, i u formi brojnih prijedloga i memoranduma, putem češke političke emigracije, o Koridoru su obaviještene evropske sile i SAD. Zadaća planiranog Koridora bila je, između ostalog, da ojača buduću čehoslovačku državu direktnim spajanjem s budućom ujedinjenom jugoslavenskom državom i time odijeli Austriju od Mađarske. Prema češkom prijedlogu teritorij Koridora nalazio bi se pod vlašću Jugoslavije ili sjeverni dio pod vlašću Češke, a južni pod vlašću Jugoslavije. Kako se o ovom projektu u historiografiji do danas, gotovo uopće nije pisalo autor se obratio danas jedinim preživjelim sudionicima, Franti Hlavačeku i Odonu Paru, koji su se vrlo ljubazno odazvali i poslali svoja sjećanja o pitanju Koridora. Međutim, kako njihovi tekstovi nadilaze okvire ovog kratkog pregleda povijesti Gradišćanskih Hrvata, ne možemo ih uvrstiti na ovome mjestu.

Pitanjem Koridora Hrvati zapadne Ugarske, doduše ne svojom voljom, došli su gotovo u središte evropske političke kombinatorike i po prvi puta na stol jedne mirovne konferencije. Upravo ova okolnost, na indirektan način bitno će utjecati na saznanje evropskih sila o postojanju hrvatske manjine koja se tada, kao jedna cjelina, nalazila uglavnom u zapadnoj Ugarskoj. Ta će činjenica, između ostalog, bitno utjecati i na određivanje prava koja će ova hrvatska manjina dobiti u Saint Germanskom mirovnom ugovoru. To su razlozi radi kojih smo morali u ovom tekstu nešto više reći i o Koridoru kako bi se lakše mogao razumjeti dalji proces historijskog razvoja današnjih Gradišćanskih Hrvata a s tim u vezi i postanak Burgenlanda — Gradišća, kao posebne pokrajine današnje austrijske države.

Na mirovnoj konferenciji talijanska je delegacija izrazila svoje energično protivljenje stvaranju Koridora za što je uspjela pridobiti Englesku i SAD, što je bilo dovoljno da se problem zapadne Ugarske riješi na drugi način. Na propalom projektu Koridora nadogradila je oslabljena Austrija svoj plan o pripojenju zapadne Ugarske Austriji. Polazna točka nastojanja austrijske delegacije na mirovnoj konferenciji bilo je ukazivanje na činjenicu da u ovom dijelu Mađarske žive, u usporedbi s Mađarima, u većini Nijemci (Austrijanci njemačkog govornog jezika). Zahtjev austrijske delegacije je prihvaćen s tim da se Austrija Saint Germanskim mirovnim ugovoro obavezala ispunjavati manjinska prava Hrvata i drugih manjina u okviru Austrije. Tako je nakon referenduma 1921. god. dio zapadne Mađarske pripojen Austriji.

Razgraničenje 1921. god. sudbonosno je pogodilo hrvatsku manjinu razdvojivši Hrvate nekadašnje zapadne Ugarske na Hrvate u Austriji i Mađarskoj. Oko 20 hrvatskih sela ostalo je u okviru Mađarske, a oko 80 sela, u kojima su živjeli Hrvati, pripalo je Austriji. Međutim, unatoč evidentnog slabljenja hrvatske manjine uspjeli su Gradišćanski Hrvati, dakako, na bazi stečenih prava Saint Germenskim mirovnim ugovorom razviti, u okviru nove domovine, svoj hrvatski pokret, koji je bio intenzivniji od onog iz druge polovice XIX i početka XX stoljeća. Prema tome razgraničenjem između Austrije i Mađarske 1921. god. započinje nova etapa povijesnog razvoja Gradišćanskih Hrvata, koja se vremenski može ograničiti na razdoblje 1921. — 1938. god., tj. do Hitlerove okupacije Austrije i njena pripojenja Trećem Reichu.

VI

Osnovni pečat ovom razdoblju dala su četiri značajna događaja: ponovno pokretanje novina 1922. god., osnivanje Hrvatskog kulturnog društva Gradišćanskih Hrvata 1929., osnivanje đačkog društva »Kolo« 1931. i proslava 400-godišnjice doseljenja Hrvata u Austriju i Mađarsku.

Nakon početne normalne krize 1921. u preorijentaciji na nova upravna i ekonomska središta Gradišćanski Hrvati već su iduće 1922. godine uspjeli ponovno pokrenuti svoje glasilo »Hrvatske novine«, koje su oko sebe okupile najprije novu generaciju mladih intelektualaca među kojima su se posebno isticali Lovro Karal, Rudolf Klaudus, Mate Feržin, te drugi. Ove novine postaju žarište nakon rata ponovno probuđene narodne svijesti. Mladima se ubrzo pridružuju i stari borci Miloradić, Meršić, Jandrišević i Grubić. Svojim člancima u »Hrvatskim novinama« i drugim publikacijama oni pomažu razvoj hrvatskog pokreta koji se malo po malo prenosi u sva sela Gradišća a obuhvaća prven-

stveno seljačku, radničku i školsku omladinu. Rezultati ovog pokreta osjetili su se već iduće godine u vrijeme parlamentarnih izbora u Austriji kada su hrvatski narodni predstavnici osnovali »Samostalnu Hrvatsku Stranku« i na izborima dobili 2.454 glasa. Međutim, kako je za jedan mandat bilo potrebno 3.500 glasova, ostala je Hrvatska stranka bez mandata. Utemeljitelj ove stranke Lovro Karal pokušao je još 1920. god. dakle prije pripojenja Austriji, politički organizirati Hrvate u zapadnoj Ugarskoj osnivanjem »Stranke mladih seljaka« (Kisgazdjaparat).

U slijedećim izborima 1927. god. Hrvatska stranka se ujedinila s Kršćanskim socijalistima. Kroz ove izbore Gradišćanski Hrvati po drugi put šire ulaze u politički život Austrije. Od tada će oni preko svojih zastupnika u saveznom i pokrajinskom parlamentu biti i politički prisutan faktor u unutrašnjem životu Austrije.

Novi razvoj nametnuo je potrebu osnivanja jednog zajedničkog društva koje će predstavljati sve Gradišćanske Hrvate. Zbog toga je Lovro Karal 22. travnja 1925. god. sazvao osnivačku skupštinu »Hrvatskog kulturnog društva« na kojoj je slijedećim riječima obrazložio potrebu osnivanja ovog društva:

»(...) Ali ova zadnja tri leta su kot renesansa gradišćanskih Hrvatov. Pogledajmo samo brojna pjevačka, junačka i gospodarstvena druš,tva, rajfajzenove kase itd., pak on nastup, ono ćutenje, s kim Hrvati danas nastupaju, kako gledaju na sebe i na svoje susede, vidit ćete, da imam pravo. I da budemo u delovanju dosegli siguran uspjeh, moramo razdijeljeno delajuće sile ravnati i pomagati iz jednog od celoga hrvatskoga naroda sastavljenoga centruma ka mora imati svoj merodavni upliv i zvana lokalnih granic, po celom Gradišću. — Ovu centraliziranu silu bi predstavljalo naše (...) k u l t u r n o d r u š t v o. Ova misel med nami nij nova. Vsi znamo, da se je 1921. leta na inicijativu g. farnika Meršića iz Borištofa i g. školnika Dobrovića iz Menova spravila hrvatska inteligencija ondašnjih trih župnijah v Šopronu, pak je utemeljila H r v a t s k o k u l t u r n o d r u š t v o.«

Međutim tek 1929. god. stvarno je osnovano i svoj rad započelo Hrvatsko kulturno društvo Gradišćanskih Hrvata. Nažalost, iz Hrvatske, po starom običaju, nije bilo nikakvog interesa za ovo društvo i uopće za Gradišćanske Hrvate sve do 1930-tih godina kada će Gradišćanski Hrvati dobiti prvu pomoć svoje braće iz stare domovine. Ova pomoć koja se u prvom redu sastojala od poklona knjiga upućena je uglavnom đačkom društvu Gradišćanskih Hrvata »Kolu«.

Prvo đačko društvo osnovano je 1930. god. na učiteljskoj školi u Gornjim Šicama, a zvalo se »Rodobrana«. Iduće, 1931. god., ovo malo društvo preraslo je u »Kolo« hrvatskih đaka rasutih po gimnazijama, učiteljskim i trgovačkim školama u Beču, Željeznom, Borti, Gornjim Šicama i Štamperku. Zadaća ovog društva, iz kojeg će izrasti buduća

hrvatska inteligencija, bila je u prvom redu usavršavanje znanja hrvatskog književnog jezika i pravopisa. Zbog toga su po mnogim školama osnovani, uz redovnu nastavu, dopunski tečajevi iz hrvatskog jezika. Pored učenja hrvatskog jezika đaci su, osobito preko školskih praznika putovali kroz hrvatska sela gdje su prikazivali male kazališne igre te na taj način unosili u sela hrvatski duh i širili zajednički književni jezik. Osobiti uspjeh imala su brojna tamburaška društva.

Kako je školstvo jedno od osnovnih pitanja u borbi za opstanak Gradišćanskih Hrvata, osobito njihovog jezika, bez kojeg nema perspektive narodnom opstanku, osvrnut ćemo se, bar u osnovnim crtama i na prikaz razvoja školstva od 1921. god. do njemačke okupacije. Nakon pripojenja Austriji našlo se hrvatsko školstvo u Austriji pred vrlo teškim zadacima. Učiteljski kadar bio je odgojen u mađarskom duhu protiv Austrije i uglavnom bez poznavanja njemačkog jezika. Zabranjena je upotreba dotadašnjih hrvatskih udžbenika i trebalo je škole najednom otkinuti od stoljećima starih veza i upućenosti na dotadašnje kulturne centre u Požunu, Đuru, Šopronju, Kisegu i Sonbatelju te ih povezati s novim austrijskim, dotad Hrvatima nepoznatim, središtima. Osim toga, već 1923. donesena je odluka o pretvaranju šestorazrednih škola, koje su bile obavezne u vrijeme prije 1921. godine, u obavezne osmorazredne škole s najmanje pet sati njemačkog jezika. Ipak najakutniji problem hrvatskog školstva bio je nedostatak udžbenika. Posebnim zalaganjm hrvatskih učitelja, osobito Ivana Dobrovića, koji je okupio oko sebe sve hrvatske učitelje srednjeg Gradišća i osnovao »Učiteljsku radnu zajednicu Veliki Borištof«, štampane su nove školske knjige. I ovom prilikom javio se problem jezika ovih udžbenika, osobito u terminologiji. Udžbenik Ivana Dobrovića »Treta Štanka«, predstavlja kamen međaš jezične reforme Gradišćanskih Hrvata. Kako je ovaj udžbenik sadržavao gradivo iz geografije, povijesti, prirodopisa, fizike i gramatike hrvatskog jezika mogli su hrvatski učitelji nadopunit svoju slabu jezičnu naobrazbu iz njega. Prema tome, osnovna pažnja hrvatske inteligencije, okupljene oko »Hrvatskih novina«, učiteljskih društava, đačkog društva »Kolo«, časopisa kao što je bio »Katoličanski ljudski savez« te »Male Crikvene i Školske Novine«, bila je posvećena nastojanju da se što više obogati znanjem hrvatskog književnog jezika. To je vrijeme zanosa za hrvatski jezik, a vremenski se podudara s brojnim nacionalnim pokretima koji se javljaju u čitavoj Evropi. Osim naglašenih težnji za upoznavanjem jezika prisutno je, osobito među učiteljima i svećenicima, i nastojanje za upoznavanjem narodne prošlosti, osobito folklora i običaja. U to vrijeme nastaju i prvi članci i rasprave s područja povijesne prošlosti Gradišćanskih Hrvata. To je vrijeme koje bi se moglo označiti razdobljem romantizma i narodnog zanosa za vlastitu prošlost. Hrvatstvo se isticalo svagdje i na prvom

mjestu, svemu se pokušavalo dati hrvatske obilježje. Gotovo svaka skupština, manji sastanci i sjednice započinjale su i svršavale pjevanjem hrvatske himne Gradišćanskih Hrvata:

»Hrvat mi je otac i Hrvatica mat,
a ja sam njeva krv i vijerni sin Hrvat.
Za moj hrvatski rod ću živit, ću umrit!
Zakriknut ću: hurra! da čuje cijeli svit!

Gradišće nam je dom uz nimški ocean.
Na njem je mjesta dost za naš maljacki stan.
Koliki smo, to smo, nek mali roj i broj.
Hurra, Hrvati smo! Hurra k svojemu svoj!«

Čitav ovaj pokret vremenski se poklapa s proslavom 400-godišnjice doseljenja Gradišćanskih Hrvata na ovaj tuđi etnički teritorij. Zanos za prošlost uputila je Gradišćanske Hrvate prema Zagrebu gdje su nakon toliko stoljeća iapokon dočekani također s oduševljenjem, osobito u Matici Hrvatskoj i Hrv. književnom društvu sv. Jeronia. Ovo prvo međusobno upoznavanje i povezivanje uspostavili su mladi književnik Gradišćanskih Hrvata Ignac Horvat koji je u kulturni i politički razvoj Gradišćanskih Hrvata od 1930-tih godina do danas utisnuo neizbrisivi pečat. Teško je s nekoliko rečenica ocijeniti rad ovog tihog i neumornog radnika koji je sav život posvetio svojim Gradišćanskim Hrvatima. S pokojnim Matom Ujevićem uspostavljen je most između Gradišća i Zagreba. Nakon puta po Hrvatskoj i posjeta Zagrebu Ignac Horvat je 1933. god. u svom programatskom spisu »Naše kulturne zadaće« predložio svom narodu između ostalog, ovo: »(...) moramo mi gradišćanski Hrvati stupiti u uže kulturne veze, u kulturni kolektiv s hrvatskim narodom u staroj domovini i od njeda uzimati ono, ča smo mi već izgubili, s njim si izminjivati naša kulturna dobra, kot je to kod vsih civiliziranih narodov običaj i potreba, ali uz to hoćemo očuvati, kot gradišćanski Hrvati, našu kulturnu individualnost.«

Ove ciljeve moguće je prema I. Horvatu realizirati na taj način ako ubuduće đaci i učeni Hrvati »(...) barem jednoč pohode glavni varoš i ognjišće hrvatstva, naime Zagreb, da vidi, ča je stvoril hrvatski duh na prosvetonom, književnom i umetnom području. I onda će biti mnogo ponosniji i svisniji Hrvat. A dobro bi bilo, kad bi se ogledali i po hrvatskom selu, da vidi, kako je ov hrvatski i gradišćanski narod jednak po svojem mišlenju, gledanju na svit, po običajih i životu. Neka naša inteligencija, ka je mogućnija, putuje na letovanje u hrvatske kraje.«

VII

Veći interes za Gradišćanske Hrvate počinje kod nas tek poslije prvog svjetskog rata, točnije 1930-tih godina, čemu je pridonijela akcija

oko koridora te plebiscit u zapadnoj Ugarskoj. Štampa u Hrvatskoj počinje sistematskije pratiti rad i nastojanja Gradišćanskih Hrvata. Prema podacima Mate Ujevića, na jednoj sjednici Matice Hrvatske 1930. god. donesen je prijedlog o osnivanju posebnog društva koje bi proučavalo Gradišćanske Hrvate, širilo interes za njih i moralno ih pomagalo u njihovom radu oko održavanja narodne svijesti i stvaranja narodne kulture. Od tada do 1932. god., kada je društvo osnovano, trebalo je uložiti mnogo truda i vremena da se u javnosti probudi interes za osnivanje ovog društva. Ipak 11. rujna 1932. god. osnovano je »Društvo prijatelja Gradišćanskih Hrvata« u Zagrebu, a u većim gradovima, Osijeku, Brodu, Splitu i Sarajevu, osnovani su pododbori tog društva. Društvo je organiziralo niz predavanja po raznim gradovima Hrvatske i u proglasima pozivalo Hrvate da pomognu nastojanje Gradišćanskih Hrvata oko njihove kulture individualnosti. Rad Društva prijatelja Gradišćanskih Hrvata podržala je i Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, koja je na sebe preuzela obvezu da će štampati sve arhivske izvore koji se odnose na seobu Gradišćanskih Hrvata i na njihov život u novoj domovini, zatim Matica Hrvatska, kao pokrovitelj društva s obećanjem da će štampati knjige, koje će se napisati nakon objavljenih izvora o Gradišćanskim Hrvatima. Društvo prijatelja Gradišćanskih Hrvata planiralo je s Maticom Hrvatskom osnutak etnografskog muzeja Gradišćanskih Hrvata u Gradišću kako bi se kod Gradišćanskih Hrvata potakao smisao za očuvanje i dalje razvijanje samostalne kulture. U to vrijeme izašle su u Zagrebu dvije knjižice o Gradišćanskim Hrvatima: Ignaca Horvata »Gradišćanke« i Mate Ujevića »Gradišćanki Hrvati«.

Hrvatska štampa je podržala sva nastojanja Društva prijatelja Gradišćanskih Hrvata te prema svjedočanstvu suvremenika nije u Hrvatskoj bilo mjesta koje nije čulo o Gradišćanskim Hrvatima. Međutim, bilo je to vrijeme kada se ni u Hrvatskoj, pod pritiskom velikosrpskog režima, nije smjelo isticati hrvatsko ime, a još manje ukazivati na smisao samostalne hrvatske kulture, pa prema tome i Hrvata izvan Hrvatske. Iduće godine, 13. svibnja 1933, donijela je bogradska vlada odluku o zabrani djelovanja Društva prijatelja Gradišćanskih Hrvata. Tako je dobro koncipirana akcija i nastojanje hrvatskog kulturnog kruga da pomogne svom narodu u tuđini — propala. Ostao je ipak primjer koji je pokazivao da se može znatno življe i uspješnije raditi na pomaganju Gradišćanskim Hrvatima.

Ulazak Hitlerove vojske u Austriju 1938. do kraja je paralizirao zanos prema jeziku i orijentaciju u kulturnim nastojanjima prema Zagrebu. Hitlerov režim ukida Gradišće kao posebnu pokrajinu Austrije. Jedan dio Gradišća pripao je Donjoj Austriji, a drugi Štajerskoj. Tako su Gradišćanski Hrvati razdvojeni u dvije upravne pokrajine okupirane Austrije. Školski udžbenici ne mogu se više štampati, hrvatski kalendar i novine ne izlaze — sve uz providno obrazloženje nacista o navodnom

»pomanjkanju papira«. Inspektor za hrvatske škole Rudolf Klaudus je utamničen, a hrvatski učitelji moraju na bojište. Groblja Gradišćanskih Hrvata, a posebno spomenici poginulih u drugom svjetskom ratu, koja smo, između ostalog, u ljetu ove godine fotografirali, svjedočanstva su o tragičnoj bilanci gubitaka hrvatskog življa u Austriji. U samo jednom hrvatskom selu — Filežu, poginulo je u drugom svjetskom ratu 140 »junakov« od oko 2.000 stanovnika. Gubitak u drugom svjetskom ratu za sve hrvatske općine iznosi 18—20% stanovništva.

VIII

Od oslobođenja Austrije 1945. god. u razvoju Gradišćanskih Hrvata i čitave opkrajine Gradišća posebno mjesto zauzima Lovro Karal, koji je u sebi nosio snažan osjećaj austrijskog patriotizma i jednako tako svijest da pripada hrvatskoj narodnoj manjini u Austriji. Bio je predsjednik Narodne stranke i zemaljski poglavar Burgenlanda od 1946. do 1956. godine.

Kao Hrvat najteže se mirio s onim nastojanjima koja su težila da Burgenland — Gradišće ostane i dalje razdijeljeno između Donje Austrije i Štajerske. Karalu je, kao jednom od vodećih političara Austrije i Hrvatu bilo potpuno jasno da je manjina, koja je razdijeljena na dvije različite pokrajine, osuđena na propast. Ovi motivi snažno su pokretali Lovru Karala da se založi za ponovno uspostavljanje Burgenlanda kao posebne savezne zemlje Austrije u čemu je i uspio.

Drugi značajan momenat u poslijeratnom razvoju hrvatske manjine u Austriji jest povlačenje sovjetskih trupa iz te zemlje i u vezi s tim potpisivanje Državnog ugovora između Austrije i velikih sila 1955. godine. U koncipiranju ovog Ugovora nisu mimoiđeni ni Gradišćanski Hrvati. U posebnom članu 7. ovog ugovora oni su dobili zajedno sa Slovencima iz Koruške slijedeća prava:

»1. Autsrijski državljani slovenske i hrvatske manjine u Koruškoj, Gradišću i Štajerskoj uživat će ista prava uz jednake uvjete kao i svi ostali austrijski državljani, uključujući pravo na vlastite organizacije, sastanke i štampu na vlastitom jeziku.

2. Oni imaju pravo na osnovnu nastavu na slovenskom ili hrvatskom jeziku i razmjerni broj vlastitih srednjih škola; s tim u vezi školski nastavni planovi bit će revidirani i odsjek nadzorništva za nastavu bit će osnovan za slovenske i hrvatske škole.

3. U upravnim i sudskim kotarima Koruške, Gradišća i Štajerske, gdje se nalazi slovensko, hrvatsko ili mješovito pučanstvo, slovenski ili hrvatski jezik bit će prihvaćen kao službeni jezik uz njemački. U takvim kotarevima bit će topografsko nazivlje i natpisi na slovenskom ili hrvatskom jeziku baš kao i u njemačkom.

4. Austrijski državljani slovenske ili hrvatske manjine u Koruškoj, Gradišću i Štajerskoj sudjelovat će u kulturnom, upravnom i sudskom ustrojstvu na tim područjima uz jednake uvjete s ostalim austrijskim državljanima.

5. Bit će zabranjena djelatnost organizacija kojima je cilj da liše hrvatsko i slovenačko pučanstvo njihova manjinskog značaja ili prava.«

Potkraj 1955. godine Hrvatsko kulturno društvo je, kao predstavnik Gradišćanskih Hrvata, potaknuto ovim državnim ugovorom, izradilo svoje prijedloge te ih u formi memoranduma predalo Saveznoj vladi u Beču, Zemaljskoj vladi u Željeznom, državama potpisnicama Državnog ugovora iz 1955. Engleskoj, Francuskoj, SSSR-u i SAD te zasebno ambasadi FNRJ u Beču.

U Memorandumu se na osnovi stečenih prava upućuje molba Saveznoj vladi da za Gradišćanske Hrvate provede niz potrebnih zakonskih i upravno-organizacionih mjera, u vezi kojih se iznose konkretni prijedlozi.

Spomenuti Memorandum počinje konstatacijom da još uvijek u Austriji nema niti jednog organa vlasti koji bi se brinuo za jezične manjine koje žive u njoj, tj. da vlada nema organa kojemu bi se ove manjine mogle obraćati. Zbog toga je položaj manjina, unatoč dobro koncipiranih ustavnih načela, zakona i odredaba mirovnih ugovora, bio nezadovoljavajući. Da bi se ovo ubuduće izbjeglo Hrvatsko kulturno društvo predlaže osnivanje odjela za manjine u uredu saveznog kancelara, a jednako tako i nadležnih zemaljskih vlada. Djelokrug ovih odjela za manjinska pitanja bio bi prema prijedlogu Hrvatskog kulturnog društva sadržan u pripravljanju i provođenju zakonskih i upravno-organizacionih mjera potrebnih za realizaciju odluka čl. 7 austrijskog državnog Ugovora s tim da odjel u Saveznoj vladi bude nadležan za Savezne poslove, a Zemaljski manjinski odjel za pokrajinska područja. Memorandum se zatim bavi pitanjem strukture manjinskog odjela u Saveznoj i Zemaljskoj vladi. Bitan je zahtjev da u Saveznom odjelu budu zastupani kao tajnici po jedan pripadnik hrvatske i slovenske manjine, a da se na čelo odjela u Zemaljskoj vladi Gradišća postavi pripadnik hrvatske narodne manjine.

Gotovo polovica teksta ovog Memoranduma posvećena je pitanjima hrvatskog školstva. Ovaj dio teksta počinje načelnom konstatacijom da se poučavanje u hrvatskim **osnovnim** školama mora vršiti na hrvatskom jeziku, a od drugog razreda **osnovne** škole da se uvede i učenje njemačkog jezika. Po svršetku osnovne škole svako dijete trebalo bi vladati kako njemačkim tako i hrvatskim jezikom. Zbog realizacije ovog prijedloga Hrvatsko kulturno društvo predlaže vladama Austrije reformu postojećeg nastavnog plana.

U vezi sa svim **glavnim** školama u Gradišću, koje pohađa najmanje pet učenika hrvatskog materinjeg jezika, zahtijeva se uvođenje hrvat-

skog jezika kao obaveznog predmeta za sve hrvatske učenike, te omogućavanje uvjeta svim učenicima njemačkog materinjeg jezika, koji žele učiti hrvatski umjsto nekog drugog stranog jezika. Iste zahtjeve postavilo je Hrvatsko kulturno društvo i za učenike kojima je hrvatski materinji jezik, a polaze trgovačke i obrtne škole, zatim produžne seljačke i domaćinske na teritoriju Gradišća.

Kako prema ocjeni Hrvatskog kulturnog društva u »o v a j č a s« nije moguće osnivanje jedne vlastite hrvatske srednje škole u Gradišću, zahtijeva se uvođenje hrvatskog jezika kao nastavnog predmeta u istom broju sati koliko je predviđeno za strane jezike. Uvođenje ove mjere smatra Hrvatsko kulturno društvo također prvorazrednim zadatkom, jer se na srednjim školama uglavnom školuje činovnički stalež, a za realizaciju odredaba čl. 7. Državnog ugovora potreban je velik broj činovnika sa znanjem hrvatskog i njemačkog jezika.

S obzirom da u to vrijeme nije postojala ni jedna učiteljska škola u Gradišću, predlaže Hrvatsko kulturno društvo da se čim prije otvori takva škola u Željeznom, za što su posebno zainteresirani Gradišćanski Hrvati, jer bi na ovoj školi bilo jednakomjerno zajamčeno osposobljavaije potrebnog hrvatskog učiteljskog podmlatka. Kako hrvatske škole ne mogu čekati na gradnju nove učiteljske škole, predlaže se da se već od iduće školske godine u sklopu postojeće gimnazije u Željeznom osnuje prvi razred učiteljske škole. Uz to se iznosi i zahtjev da se na učiteljskoj školi, osim obaveznog učenja hrvatskog jezika, uvede kao nastavni predmet u četvrtom i petom razredu metodika za dvojezičnu nastavu.

U Memorandumu se zahtijeva nadalje da ubuduće i u hrvatskim školama u Gradišću mogu poučavati samo oni koji su položili ispit zrelosti na hrvatskom jeziku, a oni učitelji koji već poučavaju na hrvatskom jeziku moraju do 31. XII 1958. god. položiti dopunski ispit iz hrvatskog jezika.

Memorandum ne izostavlja ni dječje vrtiće te zahtijeva da odgojiteljice dječjih vrtića u hrvatskim općinama moraju poznavati hrvatski jezik i tim jezikom raditi s djecom.

S obzirom da točka 2. čl. 7. Državnog ugovora statuira posebno odjeljenje školske nadzorne službe za hrvatske škole, u Memorandumu se zahtijeva osnivanje posebnog odjela u okviru Zemaljskog školskog savjeta za Gradišće. Pročelnik toga odjela pripadao bi Zemljskom školskom savjetu s pravom glasa.

Zbog boljeg nadzora nad školama predlaže se odvajanje hrvatskih osnovnih škola od tadašnjih školskih kotarskih nadzornika te da se hrvatske osnovne škole regionalno ujedine u dva posebna hrvatska školska nadzorna kotara. Vrhovno nadzorništvo nad hrvatskim školama vodio bi hrvatski zemaljski školski nadzornik koji bi ujedno nadzirao i poučavanje hrvatskog jezika na svim drugim školama u Gradišću. I poučavanje vjeronauka mora se omogućiti hrvatskoj školskoj djeci na materinjem jeziku, ako broj djece u jednom razredu iznosi najmanje pet.

Treće poglavlje Memoranduma razmatra problem upotrebe hrvatskog jezika kao ravnopravnog jezika u sudstvu, upravi i administraciji. S obzirom na tadašnji nedostatak dovoljnog broja dvojezičnih upravnih i sudskih činovnika Memorandumom se zahtijeva da 31. XII 1958. bude posljednji termin do kojeg se upravni postupci mogu rješavati za Gradišćanske Hrvate na njemačkom jeziku. Sugerira se vladi pravodobno osposobljavanje »dvojezičnih činovnika«.

U vezi s točkom 4. čl. 7 Državnog ugovora predviđa se u budućnosti postavljanje zasebnog referenta za podizanje hrvatskog narodnog i kulturnog napretka. Ovaj referent nalazio bi se u zajedništvu s državnim referentom za narodnu prosvjetu.

Na kraju Hrvatsko kulturno društvo Gradišćanskih Hrvata u vezi s točkom 5. spomenutog člana, pozdravlja u Memorandumu zabranu djelovanja organizacija koje bi imale za cilj da oduzmu hrvatskom i slovenskom stanovništvu Austrije njihova manjinska prava.

IX

Kako je naš napor imao za cilj da u prvom redu iznese historijski prikaz života Gradišćanskih Hrvata u njihovoj prošlosti i upozori, bar donekle, na neke probleme njihova razvoja u današnjem povijesnom trenutku, treba zbog naše dosljednosti istaći i činjenicu da se od svih naprijed istaknutih prijedloga, zahtjeva, želja i molbi Gradišćanskih Hrvata nije do danas ništa realiziralo, osim što je Hrvatsko kulturno društvo za kulturne potrebe Gradišćanskih Hrvata dobilo novčanu godišnju subvenciju od austrijskih vlasti u iznosu od 500.000 šilinga.

Za daljnji razvoj i opstanak Gradišćanskih Hrvata najteže je stanje u školstvu. Hrvatsko osnovno školstvo koje je do sada 8-razredno ubrzano se smanjuje. Naime, polaznici osnovnih škola prelaze od 5-og razreda u glavne ili srednje škole gdje je nastavni jezik njemački. Prema tome, ne smanjuje se samo broj razreda u hrvatskim osnovnim školama, već se time sužava i jezični prostor. Time se poznavanje hrvatskog jezika skučuje na najelementarnije forme što se u budućnosti može osobito negativno odraziti na kontinuitet književnog stvaranja Gradišćanskih Hrvata, na njihovom književnom jeziku.

Dok je hrvatsko školstvo od Nagodbe 1867. do pripojenja zapadne Ugarske Austriji 1921. god. obuhvaćalo obavezno polaženje, 6-razredne osnovne škole, a od 1921. do 1969. god. 8-razredne osnovne škole, tj. djecu od 1 do 14 godina, za najnoviji školski zakon u Gradišću iz 1969.

godine ne može se reći da, s obzirom na tokove povijesnog razvoja, uzima u obzir i zasebne interese hrvatske manjine, jer je, prema ovom zakonu, za Gradišćanske Hrvate dopuštena, školska nastava na hrvatskom jeziku samo za prva četiri razreda tj. za djecu od 6. do 10. godine života.

Zbog toga današnja školska omladina Gradišćanskih Hrvata nastoji da znanje hrvatskog jezika i literature nadoknadi, koliko joj je to moguće, posebnim tečajevima kako bi se nadoknadilo ono što škola nije pružila.

U jesen ove godine otvorit će se, zahvaljujući posebnom zalaganju dr Demetra Linzera i ing. Wagnera, u sklopu gimnazije u Gornjim Šicama prvi razred, kao paralelka, za hrvatske učenike. Nastava za hrvatske đake na ovoj gimnaziji bit će na njemačkom jeziku, ali će se uvesti kao poseban predmet i hrvatski jezik. Prema tome, ova činjenica dovoljno ukazuje na otvorenost svih onih problema iz člana 7. Državnog ugovora i Memoranduma Hrvatskog kulturnog društva Gradišćanskih Hrvata.

Na kraju spomenimo bar glavna današnja kulturna društva Gradišćanskih Hrvata, koja se svojim radom ističu kao glavna žarišta u životu Gradišćanskih Hrvata. To je u prvom redu Hrvatsko kulturno društvo kao najveća hrvatska organizacija i predstavnik svih Gradišćanskih Hrvata. Glavni cilj ovog Društva je borba za opstanak Hrvata u Gradišću, a glavna sredstva u toj borbi su njegovanje hrvatskog jezika i hrvatske kulture u javnosti, školama, društvu i obiteljskom životu. Zatim, Hrvatsko štamparsko društvo, osnovano 1960. god., koje je baštinik sličnih društava u prošlosti. Njegov je zadatak, prvenstveno, u stalnom nastojanju oko izlaženja novina Gradišćanskih Hrvata — »Hrvatskih novina« i godišnjeg kalendara »Gradišće«. Osim toga ovo društvo izdaje, unatoč vrlo skromnim financijskim mogućnostima koje su osnovni problem društva, i manja djela (zbirke pjesama, igrokaze i drugo). Izdanja Hrvatskog štamparskog društva namijenjena su širenju hrvatskog književnog jezika i hrvatske riječi uopće među Gradišćanskim Hrvatima, kojih danas u Gradišću, gradovima Austrije, Slovačkoj i Mađarskoj ima oko 75.000.

Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo u Beču je udruženje Gradišćanskih Hrvata koji žive u ovom gradu ili su u njemu privremeno zaposleni. Osnovna zadaća ovog Društva je održavanje hrvatske narodne svijesti putem kulturnih i društvenih priredbi. Svoju zadaću ovo Društvo lakše ispunjava u posljednjim godinama, jer je krajnjim naporima Gradišćanskih Hrvata iz Beča i izvan njega otkupilo i uredilo za svoje potrebe društvene prostorije.

Na kraju, među Gradišćanskim Hrvatima posebno se ističe i također ima svoju ulogu Hrvatski akademski klub ili kao ga najčešće popularno zovu HAK. To je udruženje hrvatskih đaka, studenata i intelektualaca Beča i Gradišća. HAK nastavlja bogate tradicije svog prethodnika — bivšeg đačkog društva »Kolo«. Na svojim sjednicama HAK raspravlja o problemima daljnjeg razvoja i opstanka Hrvata u Austriji. HAK već više godina izdaje svoj časopis »Glas«, a u novije vrijeme »Novi glas«. Nažalost, radi nedostatka financijskih sredstava HAK ne može štampati svoj časopis te ga izdaje sistemom umnažanja na matricama. (Opširnije o životu Gradišćanskih Hrvata danas usp. **V. Holjevac**, Hrvati izvan domovine, Zagreb 1968, II izd., 313—322, gdje se donose potpuniji podaci o stanju školstva, te o stavovima austrijskih političkih stranaka prema hrvatskoj manjini u Gradišću.)

Interes za Gradišćanske Hrvate znatnije je porastao u našoj zemlji od sredine 1950-tih godina. U tom pogledu treba spomenuti održavanje veza Matice iseljenika Hrvatske sa Hrvatskim kulturnim društvom, Društvom Gradišćanskih Hrvata u Beču i Hrvatskim akademskim klubom, te održavanje tjedne emisije Radio Zagreba, posvećene prvenstveno Gradišćanskim Hrvatima. Unatoč tome, ipak je naš interes za Gradišćanske Hrvate još uvijek osjetno nedovoljan, koja činjenica nedvojbeno nameće potrebu novih oblika suradnje. Izložbu o Gradišćanskim Hrvatima koju priređuje Povijesni muzej Hrvatske te ovaj katalog, koji je nastao u okviru te akcije, treba, među ostalim, shvatiti i kao prilog takvoj inicijativi.

PREGLED IZVORA ZA PROUČAVANJE POVIJESTI HRVATA U GRADIŠĆU, DONJOJ AUSTRIJI I SLOVAČKOJ

URBARI, POPISI I DRUGI ARHIVSKI MATERIJAL

A) Hrvatska

Znanstveni pristup problematici izučavanja povijesti Gradišćanskih Hrvata nemoguć je bez konzultacije arhivske građe u Hrvatskoj i to u prvom redu Državnog arhiva u Zagrebu i nadbiskupskog arhiva također u Zagrebu.

Dio ove građe objavljen je u brojnim publikacijama JAZU od kojih posebno ističemo:

ACTA COMITIALIA regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Hrvatski saborski spisi. Knjiga I od god. 1526—1536. Uredio F. Šišić, 1912.

ACTA COMITIALIA regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Hrvatski saborski spisi. Knjiga II od god. 1537—1556.. Dodatak od god. 1526—1539. F. Šišić, 1915.

ACTA COMITIALIA regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Hrvatski saborski spisi. Knjiga III od god. 1557—1577. F. Šišić, 1916.

ACTA COMITIALIA regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Hrvatski saborski spisi. Knjiga IV od god. 1578—1608. Dodatak od god. 1573—1605. F. Šišić, 1917.

ACTA COMITIALIA regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Hrvatski saborski spisi. Knjiga V od god. 1609—1630. Dodatak od god. 1570—1628. F. Šišić, 1918.

MONUMENTA HABSBURGICA regni Crotiae, Dalmatiae, Slavoniae, sv. I od god. 1526—1530, Zagreb 1914; sv. II od god. 1531—1540, Zagreb 1916; sv. III od god. 1544—1554, Zagreb 1917. E. Laszowski.

B) Donja Austrija*

1. Stockerau, Urbar gospodarstva, 1529. H. K. A., n. ö. V. br. 1107.
2. Stockerau, Jamčevna knjiga od god. 1728—1728. H. K. A., n. ö. V. br. 1108.
3. Stockerau, Knjiga popisa dužnosti, god. 1728. H. K. A., N. ö. br. 1109.
4. Bisamberg, Gruntovna knjiga, 1687—1744. N. ö. L. A., Arhiv Stockerau br. 88, knjiga 18.
5. Seebarn i Aspern na Dunavu, Konskripcija o mjestima. 1671/72. H. H. St. R 296, 1062.
6. Naglern, Simonsfeld i dr. Gruntovna knjiga od g. 1574—1587. N. ö. L. A., Archiv Stockerau, br. 99, knj. 39.
7. Simonsfeld, Gruntovna knjiga iz god. 1617—1681. N. ö. L. A. Arhiv Stockerau, br. 15, B. 52.

---

* Ovaj pregled sastavljen je na osnovi Jozefa Breua, Die Kroatensiedlung im Burgenland und den anschliessenden Gebieten, Beč 1970, str. X—XIV.

8. Simonsfeld, Gruntovna knjiga, iz. god. 1574—1587. N. ö. L. A. Archiv Stockerau, br. 15, B. 51.
9. Simonsfeld, Gruntovna knjiga iz god. 1682—1698. N. ö. L. A. Archiv Stockerau, br. 15. B. 53.
10. Simonsfeld, Gruntovna knjiga župe. od god. 1725. N. ö. L. A. Archiv Stockerau, br. 87.
11. Ernstbrunn, Urbar, 1573. N. ö. L. A. Zemaljsko-sudski arhiv Beč, br. 21. B. 906.
12. Ernstbrunn, Urbar, 1588. N. ö. L. A. Zemaljsko-sudski arhiv Beč, br. 21. B. 907.
13. Ernstbrunn, Urbar, 1590. N. ö. L. A. Zemaljsko-sudski arhiv Beč, br. 21. B. 163.
14. Hobersdorf, Naglern itd. Jamčevna knjiga od god. 1720—1782. N. ö. L. A. Arhiv Stockerau, br. 199, B. 55.
15. Dürnkrut, Ebenthal i Süssenbrunn, Gruntovna knjiga iz god. 1595. H. K. A., N. ö. V., br. 941.
16. Marchegg, Urbar iz god. 1620. H. K. A., N. ö. V., br. 1024.
17. Pillichsdorf, Urbar mjesta. 1730. H. K. A., n. ö. V., br. 1046.
18. Aspern na Dunavu, Gruntovna knjiga iz god. 1755—1786, N. ö. L. A. Arhiv Stockerau, br. 115, B. 1.
19. Sachsengang, Urbar, oko 1550. H. K. A., n. ö. V., r. 1066.
20. Melk, Fassion gospodarstva Kloster. 1750. N. ö. L. A.
21. Schwechat, Pellendorf i Velm, Gruntovna knjiga kraljevskog dobra od god. 1528. H. K. A., n. ö. V., br. 1083.
22. Leopoldsdorf, Fassion gospodarstva. 1750. N. ö. L. A.
23. Fischamend, Gruntovna knjiha kraljevskih podanika iz god. 1724. H. K. A., n. ö. V., br. 954.
24. Fischamend, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
25. Schwadorf, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
26. Margarethen am Moos, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
27. Ebergassing, Urbar gospodarstva, oko 1630. H. K. A., n. ö. V., br. 945.
28. Ebergassing, Fasion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
29. Trautmannsdorf, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
30. Scharfeneck, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
31. Seibersdorf, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
32. Deutsch Brodersdorf, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
33. Unterwaltersdorf, Urbar gospodarstva, 1539. H. K. A., n. ö. V., br. 1125 i 1126.
34. Unterwaltersdorf, Urbar gospodarstva, 1571. H. K. A., n. ö. V., br. 1127.
35. Pottendorf, Urbar gospodarstva, 1655. H. K. A., n. ö., br. 1053.
36. Pottendorf, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
37. Ebenfurth, Urbar tržišta, 1558. H. K. A., n. ö. V., br. 942.
38. Ebenfurth, Urbar gospodarstva, 1569. H. K. A., n. ö. V., br. 943.
39. Ebenfurth, Poslovanje gospodarstva, 1570. H. K. A., n. ö. V., br. 1018.
40. Ebenfurth, Urbar gospodarstva, 1644. H. K. A., n. ö. V., br. 944.
41. Heiligenkreuz, Fassion gospodarstva samostana, 1750. N ö. L. A.
42. Schönau, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
43. Enzesfeld, Urbar gospodarstva, 1569. H. K. A., n. ö. V., br. 948 b.
44. Bruck an der Leitha, Urbar župe, 1558, H. H. St., B 368, 1106.

45. Bruck an der Leitha, Urbar grada, 1573. H. H. St., W 798, 669.
46. Bruck an der Leitha, Urbar gospodarstva, 1573. H. K. A., n. ö. V., br. 925.
47. Bruck an der Leitha, Urbar gospodarstva, 1624. H. K. A., n. ö. V., br. 926.
48. Rohrau, Fassion gosodarstva, 1750. N. ö. L. A.
49. Petronell, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
50. Deutsch Altenburg, Fassion gospodarstva, 1750. N. ö. L. A.
51. Hainburg i Bruck an der Leitha, Instrukcije za uređenje gospodarstva, 1569 H. K. A., n. ö. V., br. 1199.
52. Hainburg, Matična knjiga grada. 1708—1758. N. ö. L. A. zemaljsko-sudski arhiv Beč, br. 18 B.
53. Hainburg, Fassion gospodarstva, 1750. N . ö. L. A.
54. Wolfsthal, Gruntovna knjiga gospodarstva, 1711—1749. N. ö. L. A. Zemaljsko--sudski arhiv Beč, br. 18. F.
55. Wolfsthal, Fassion gospodarstva, 1750 N. ö. L. A.

C) Jugozapadna Slovačka

1. Theben (Devín), Urbar gosodarstva, 1614. U. St. A., U. i C., F. 6, br. 56.
2. Theben (Devín), Urbar gospodarstva, oko 1614. U. St. A., U. i C., F. 69. br. 76.
3. Ballenstein [Pajštún, Borinka] (Stampfen [Stupava]), Konskripcija gospodarstva. 1592. U. St. A., U. i C., F. 34, br. 42.
4. Ballenstein [Pajštún, Borinka] (Stampfen [Stupava]), Konskripcija gospodarstva. 1600. U. St. A., U. i C., F. 34. br. 42.
5. Eberhardt (Eberhardt [Malinovo]), Urbar gospodarstva, 1620. U. St. A. U. i C., F. 8, br. 15.
6. Eberhardt (Eberhardt [Malinovo]), Urbar gospodarstva. 1660. U. St. A. U. i C,. F. 8, br. 15.
7. Gran (Esztergom), Popis gradova i posjeda biskupije, 1568/69. U. St. A. U. i C., F. 43, br. 1.
8. Sankt Georgen (Sväy Jur [Jur pri Bratislave]), Bösing (Pezinok), Blasenstein (Plavecke Kamen) i Ballenstein (Pajštun [Borinka]), Zbirka tužbi gospodarstva. 1548. U. St. A., U. i C., F. 95, br. 12.
9. Sankt Georgen (Svätý Jur [Jur pri Braslave]), Konskripcija gospodarstva, 1601. U. St. A., U. i C., F. 52, br. 26.
10. Sankt Georgen (Svätý Jur [Jur pri Bratislave]), Extrakt gospodarstva. b. g. U. St. A., U. i C., F. 52, br. 29.
11. Bösing (Penzinok) i Sankt Georgen (Svätý Jur [Jur pri Bratislave]), Urbar gospodarstva, 1559. U. St. A., U. i C., F. 97. br. 20.
12. Bösing (Pezinok) i Sankt Georgen (Sväty Jur [Jur pri Bratislave]), Urbar gospodarstva, o. J. U. St. A., U. i C., F. 52. br. 25.
13. Bösing (Pezinok), Konskripcija gospodarstva, 1601. U. St. A., U. i C., F. 2. br. 3.
14. Bösing (Pezinok), Urbar gospodarstva ,1618. U. St. A., U. i C., F. 2, br. 3.
15. Grünau (Grinava [Möslenice]), Urbar iz god. 1618. U. St. A., U. i C., F. 10, br. 13.
16. Deutsch-Eisgrub (Nmecky Grob [Velky Grob]), Scharfing (Šarfia [Blatné]), i Schattein (Cataj), Urbar iz god. 1601. U. St. A., U. i C., F. 2, br. 4.

D) Sjeverno Gradišće i granično područje Zapadne Ugarske

1. Kittsee. Opis gospodarstva. U. St. A., U. i C., F. 69, br. 54.
2. Mađarski-Altenburg (Magyaróvár), Urbar gospodarstva. 1566. U. St. A., U. i C., F. 73, br. 20.
3. Eisenstadt, Urbar gospodarstva, 1515. S. W. E.
4. Eisenstadt, Urbar gospodarstva, 1569. H. K. A., n. ö. V., br. 1185.
5. Eisenstadt, Forchtenstein i Scharfeneck, Izvještaj o gospodarstvu. 1569. H. K. A., n. ö. V., br. 1196.
6. Eisenstadt, Gospodarstvo na Brijegu kod Željeznog, 1570. H. K. A., n. ö. V., br. 1186.
7. Eisenstadt, Urbar gospodarstva, 1580. H. K. A., n. ö. V., br. 1187.
8. Eisenstadt, Urbar gospodarstva, 1589. H. K. A., n. ö. V., br. 1188.
9. Hornstein i Seibersdorf, Konskripcija gospodarstva, 1652. A. F. E. B.
10. Hornstein i Pottendorf, Konskripcija gospodarstva, 1667. U. St. A., U. i C., F. 54, br. 10.
11. Horstein i Pottendorf, Opis gospodarstva, 1672. U. St. A., U. i C., F. 54, br. 10.
12. Hornstein, Procjena gospodarstva, b. g. U. St. A., U. i C., F. 87, br. 25.
13. Pöttsching, Urbar gospodarstva, 1767. A. F. E. B.
14. Forchtenstein, Urbar gospodarstva, b. g. oko poč. 16. st., A. F. E. B.
15. Forchtenstein, Urbar gospodarstva, 1589. H. K. A., n. ö. V., br. 1191 i A. F. E. B.
16. Forchtenstein, Urbar gospodarstva, oko god. 1580. H. K. A., n. ö. V., br. 1192.
17. Klingenbach i Loipersdorf, Konskripcija iza g. 1672. U. St. A., U. i C., F. 16, br. 7.

E) Srednje Gradišće i granično područje Zapadne Mađarske

1. Heiligenstein (Hegykö), Extrakt gospodarstva, 1663. U. St. A., U. i C., F. 40, br. 16.
2. Heiligenstein (Hegykö), Konskripcija gospodarstva, 1671. U. St. A., U. i C., F. 30, br. 66 i 70.
3. Heiligenstein (Hegykö), Opis gospodarstva, 1672. U. St.. A., U. i C., F. 12, br. 43.
4. Heiligenstein (Hegykö), Extrakt gospodarstva, b. g. U. St. A., U. i C., F. 30. br. 47.
5. Sárvár, Urbar gospodarstva, 1506. U. St. A., Diplomata. br. 37005.
6. Sárvár, Urbar gospodarstva, 1559. U. St. A., N. R. A., F. 977, br. 34.
7. Sárvár, Urbar gospodarstva, 1608. U. St. A., U. i C., F. 37, br. 56.
8. Kobersdorf, Urbar gospodarstva, 1653. U. St. A., U. i C., F. 10, br. 59.
9. Kobersdorf, Urbar gospodarstva, 1680. A. F. E. B.
10. Landsee, Urbar gospodarstva, 1627. A. F. E. B.
11. Haschendorf, Urbar gospodarstva, bez god., U. St. A., U. i C., F. 30, br. 19.
12. Karl, Opis, bez god., U. St. A., U. i C., F. 2, br. 1.
13. Deutschkreutz, Urbar gospodarstva, 1595. U. St. A., N. R. A., F. 977, br. 8.
14. Deutschkreutz, Urbar gospodarstva, 1639. U. St. A., U. i C., F. 11, br. 23.
15. Deutschkreutz, Urbar gospodarstva, 1669. U. St. A., U. i C., F. 11, br. 23.
16. Deutschkreutz, Urbar gospodarstva, 1670. U. St. A., U. i C., F. 11, br. 23.
17. Deutschkreutz, Urbar gospodarstva, 1676. A. F. E. B.

18. Széplak, Urbar gospodarstva, 1584. U. St. A., U. i C., F. 56, br. 23.
19. Széplak, Urbar gospodarstva, 1587. U. St. A., U. i C., F. 56, br. 34.
20. Kapuvár, Konskripcija gospodarstva, 1597. U. St. A., U. i C., F. 12, br. 42.
21. Kapuvár, Urbar gospodarstva, 1597. U. St. A., U. i C., F. 12, br. 42 i A. F. E. B.
22. Kapuvar, Urbar gospodarstva, 1608. U. St. A., U. i C., F. 12, br. 42.
23. Kapuvar, Konskripcija gospodarstva, 1639. U. St. A., U. i C., F. 12, br. 42.
24. Kapuvar, Urbar gospodarstva, 1660. U. St. A., U. i C., F. 12, br. 42 i A. F. E. B.
25. Kapuvar, Konskripcija gospodarstva, 1677. U. St. A., U. i C., F. 12, br. 44.
26. Lockenhaus, Urbar gospodarstva, 1492. U. St. A. Diplomata, br. 36996.
27. Lockenhaus, Urbar gospodarstva, 1597. U. St. A., U. i C., F. 23, br. 9.
28. Lockenhaus, Urbar gospodarstva, 1661. U. St. A., U. i C., F. 23, br. 12.
29. Klostermarienberg, Inventar gospodarstva, 1567. U. St. A., U. i C., F. 2, br. 1.
30. Klostermarienberg, Opis gospodarstva kod primopredaje, 1567. U. St. A., U. i C., F. 2, br. 1.
31. Klostermarienberg, Opis gospodarstva, 1608. U. St. A., U. i C., F. 4, br. 17.
32. Klostermarienberg, Lockenhaus i Deutschkreutz, Konskripcija gospodarstava, 1608. U. St. A., U. i C., F. 75, br. 18.
33. Klostermarienberg, Ekstrakt gospodarstva, 1670. U. St. A., U. i C., F. 11, br. 23.
34. Strebersdorf, Konskripcija iza god. 1713. U. St. A., U. i C., F. 24, br. 49.
35. Güns (Köszeg), Urbar gospodarstva, 1569. H. K. A., n. ö. V., br. 1193.
36. Güns (Köszeg), Urbar gospodarstva, 1623. U. St. A., U. i C., F. 23, br. 4.
37. Güns (Köszeg), Urbar gospodarstva, 1625. U. St. A., U. i C., F. 23. br. 4.

F) Južno Gradišće, granično područje Zapadne Ugarske i Prekmurje

1. Bernstein, Urbar gospodarstva, 1569. A. B. G.
2. Bernstein, Urbar gospodarstva, 1648. H. P.
3. Bernstein, Urbar gospodarstva, 1660. H. P.
4. Pinkefeld i Schlaining, Urbar gospodarstva, 1719. A. B. G.
5. Pinkafeld, Urbar gospodarstva, 1763. H. P.
6. Pinkafeld i Schlaining, Urbar gospodarstva, 1782. A. B. G.
7. Schlaining, Konskripcija gospodarstva, 1750. A. B. G.
8. Rechnitz, Schlaining, Güssing, Körmend itd., Opis gospodarstva, bez god. oko 1560. U. St. A., U. i C., F. 28, br. 21.
9. Rechnitz, Urbalna konskripcija gospodarstva, 1717. A. B. G.
10. Rechnitz, Urbana konskripcija gospodarstva, 1719. A. B. G.
11. Rechnitz, Konskripcija gospodarstva, 1794. A. B. G.
12. Poschendorf (Bozsok), Opis gospodarstva, 1664. U. St. A., U. i C., F. 7, br. 24.
13. Rotenturm an der Pinka, Konskripcija gospodarstva, 1664. U. St. A., U. i C., F. 192, br. 23.
14. Steinamanger (Szombathely), popis desetina raznih mjesta biskupije, 1565. B. A. St.
15. Steinamanger (Szombathely), Urbar grada, 1572. B. A. St.
16. Pernau (Pornópatáy), Urbar gospodarstva, 1593. U. St. A., U. i C., F. 36, br. 2.
17. Eberau, Konskripcija gospodarstva, 1617. U. St. A., U. i C., F. 53, br. 6.
18. Güssing, Urbar gospodarstva, 1635. A. B. G.
19. Güssing, mlađa loza, Urbar gospodarstva, 1742. H. P.
20. Güssing, mlađa loza, Urbar gospodarstva. 1752. H. P.
21. Güssing, mlađa loza, Urbar gospodarstva, 1767. A. B. G.
22. Güssing, mlađa loza, Urbarna konskripcija gospodarstva, 1777. A. B. G.
23. Güssing, mlađa loza, Urbarialna konskripcija, 1797. A. B. G.
24. Güssing, mlađa loza, Urbarialna konskripcija, 1818, A. B. G.
25. Güssing, mlađa loza, Urbarialna konskripcija, 1835, A. B. G.
26. Güssing, starija loza, Urbar gospodarstva, 1693. A. D. G.
27. Güssing, starija loza, Urbar gospodarstva, 1732. A. D. G.
28. Güssing, strija loza, Urbar gospodarstva, 1745—1747. A. D. G.
29. Güssing, starija loza, Urbar gospodarstva, 1748—1750. A. D. G.
30. Güssing, starija loza, Urbar gospodarstva, 1756. A. D. G.
31. Güssing, starija loza, Urbarijalna konskripcija 1789. A. D. G.
32. Güssing, starija loza, Urbar gospodarstva, 1837. A. D. G.
33. Neumarkt an der Raab, Urbar gospodarstva, 1824. A. B. G.
34. Sankt Gotthard (Szentgotthárd), Urbar gospodarstva, 1719. U. St. A., U. i C., F. 60, br. 83.
35. Sankt Gotthard (Szentgotthard), Urbar gospodarstva, 1732. U. St. A., U. i C., F. 40, br. 19.
36. Körmend, Urbar gospodarstva, 1603. U. St. A., U. i C., F. 11, br. 27.
37. Neuhaus am Klausenbach, Urbar gospodarstva, 1699. A. B. G.
38. Neuhaus am Klausenbach, Urbar gospodarstva, 1751. H. P.
39. Neuhaus am Klausenbach, Urbar gospodarstva, 1754. H. P.
40. Oberlimbach [(Gornja Lendava) Grad], Urbar gospodarstva, 1618. U. St. A., U. i C., F. 33, br. 3.
41. Oberlimbach (Gornja Lendava [Grad]), Neuhaus am Klausenbach i Olsnitz (Mursa Sobota), Urbar gospodarstva, 1623. U. St. A., U. i C., F. 33, br. 4.
42. Oberlimbach (Gornja Lendava [Grad]), Neuhaus am Klausenbach i Olsnitz

II ŽUPNE VIZITACIJE

A) Biskupije Raab (Đurske biskupije), (B. A. R.)

1. Izvještaj za čitavu dijecezu: 1830 i 1873—1875.
2. Arciđakonat Wieselburg (Moson): 1659, 1674 i 1696.
3. Arciđakonat Raab (Đur): 1698, 1748 i 1767.
4. Arciđakonat Ödenburg (Šopronj): 1641, 1651, 1659, 1674, 1680, 1696. i 1713.
5. Gornji arciđakonat Lutzmannsburg: 1674.
6. Donji arciđakonat Lutzmannsburg: 1733. i 1766.

B) Područja koje je od god. 1777. pripojeno biskupiji Steinamanger (Szombathely), (B. A. St.)

1. Izvještaj za čitavu dijecezu: 1697/98, 1756, 1778—1781, 1808. i 1836.

SKRAĆENICE UPOTREBLJAVANE U NAVOĐENJU IZVORA:

A. B. G. — Arhiv grofova Baćanija, Güssing.
A. D. G. — Arhiv grofova Drašković, Güssing

A. F. E. B.	Arhiv knezova Esterhazi, Budimpešta
B. A. R.	Biskupski arhiv, Raab (Đur)
B. A. St.	Biskupski arhiv, Sombatelj
H. H. St.	Dvorski i državni arhiv, Beč
H. K. A.	Hofkammerarchiv, Beč
H. P.	Zavičajni muzej, Pinkafeld
N. ö. L. A.	Donjoaustrijski zemaljski arhiv, Beč
S. W. E.	Zbirka S. Wolfa, Željezno (Eisenstadt)
U. St. A.	Mađarski državni arhiv, Budimpešta.

BIBLIOGRAFIJA DJELA GRADIŠĆANSKIH HRVATA

1. Najstariji sačuvani jezični spomenik Gradišćanskih Hrvata do danas jest tekst »**Očenaša**« i uskrsne pjesme »**Kristuš je gore ustal**« zapisani na praznoj stranici latinskog misala tiskana u Ostrogonu god 1501. Taj se misal čuva u biblioteci sjemeništa đurske biskupije u Đuru. Zapis potječe iz god. 1564. pisan je bosančicom a neki retci glagoljicom.

2. MEKINIĆ, Gergur. (?) — (?) — Sv. Križ, 1617.

Evangelički pastor u Šteinbergu (Köhalomu) pa u Keresturu (hrv. sv. Križu) kod Šoprona. Jedan od vodećih luteranskih prvaka u cijelom prekodunavlju. Poznat pod latiniziranim imenom **Gregorius Pythiraeus.** Na hrvatskom jeziku objavio je dvije crkvene pjesmarice — graduala.

Obje su knjige posvećene »zmožnomu i visokorojenu ... španu Mikuli od Zrina« i prestavljaju najstariji jezični spomenik Gradišćanskih Hrvata, dragocjen izvor za proučavanje jezika i kulturnih veza. Jedini sačuvani primjerci ovih dviju pjesmarica čuvaju se danas u biblioteci Teološkog fakulteta u Ljubljani.

DUSEVNE PESZNE PSALMI TER HVALE VZDANIA DIACHKE ... Štampane pri Sz. Krisi po Imre Farkasu u letu Cristusseuom 1611.

DRYGE KNJIGE, DVSSEVNIH PESZAN, PSALMOV, HYMNUSSEU ..., Stampane pri Sz. Krisi ... po Imre Farkassu, u letu Christusseuom 1611.

3. KITONIĆ (Kittonich) de Koztanicza, Ivan, (U Gradišću ? o. 1560. — Trnava, 1619.)

Jedan od prvih Hrvata, koji su iz okolice Kostajnice izbjegli u Gradišće. Vrlo istaknut pravni pisac i diplomat, koji je stajao u najužoj vezi sa svojom starom domovinom. Pisao na latinskom

jeziku. Njegova dva djela toliko su cijenili da su uz Verbecijev Tripartit redovito preštampavana kao sastavni dio Mađarskog pravnog zbornika.

DIRECTIO METHODICA PROCESSVS JVDICIARII IVRIS CONSVETUDINARII INCLYTI REGNI HUNGARIAE
Izdanja: 1619, 1634, 1647, 1650, 1700, 1701, 1724, 1734.

CENTURIA CERTARUM CONTRAREIETARUM ET DUBIETATUM EX DECRETO TRIPARTITO DESUMPTARUM ET RESOLUTARUM
Izdanja: 1619, 1700, 1735, 1764, 1785.

4. ZVONARITS, Emerik. (Sárvár, g. 1570 — Cspreg, 1621)

Evangelički pastor, sa svojim bratom Mihajlom istaknuti protestantski pisac.

DISPUTATIO II DE DEO UNO ET TRINO, Wittenbergae, 1601.

DISPUTATIO XII DE POTENTIA ET CONFESSIONE, Wittenbergae, 1601.

A SZENT IRÁSBÉLI HITÜNK ÁGAINAK BIZONYOS MÓDDAL ÉS SENDDEL HAROM KÖNYVEKRE VALÓ OSZTÁSA, Keresztur, 1614.

PAZMAN PÉTER PIZONSÁGI, Keresztur, 1615.

5. ZVONARITS, Mihael. (Särvár, 1570—1625), Evangelički superintendant

PÁPA NEM PÁPA, Keresztur, 1603.

MAGYAR POSTILLA, Csepreg, 1627—28, Resz. 1—2.

6. PAVAO iz Šenkvica, Senquiczay Paulus. (Šenkvice, 1619 — Trnava 1679.)

»Croata natione«, franjevac, provincijal svoje provincije, lektor teologije. Uz veoma aktivan rad u svome zvanju bavio se i književnim radom. Pisao na latinskom jeziku i prevodio na mađarski jezik.

SZVETI BONAVENTURA ... ZERCZALO SZAMOTNIKA I REDOVNIKA KRIPOSZT ... na horvatszko preubernyena, Požun, 1677.

7. JANČIĆ, Pave (Paulus de Tauris) ((?) — Ljubljana, 1667.)

Franjevac, pisao uglavnom na latinskom a manje na hrvatskom jeziku. Njegovom zaslugom odvojili su se hrvatski samostani od

ugarske franjevačke reformirane provincije kao posebna kustodija (1655), da već 1661. budu podignuti na rang provincije (Prov. sv. Ladislava). U Budinićevu »Ispravniku za erei« tiskana je njegova pjesma na hrvatskom jeziku u slavu Rafaela Levakovića.

ANTHOLOGIA MARIANA ..., Rim 1654.

8. SKOYSIS, Donat. (rođ. u XVII st, pavlin)

ANGYELSZKE DICZE NAVK, Beč 1713.

9. KLEMENČIĆ, Martin Jožef. (rođ. u XVII st. župnik u Uzlopu)

PANEGYRICUS DIVO IVONI DICTUS IN METROPOLITANA ECCLESIA D. STEPHANI PROTOMARTYRIS, Beč, 1735.

10. KARLOVIĆ, Robert, (živio u XVII st.)

Bio je minister provincialis franjevačkog reda. Glasoviti pisac čija djela nisu za sada još pronađena.

11. PERSICH, Gabriel. (Simonii 1636 — Boldogasszony 1709, franjevac)

REGULA ET VITA SORORUM S. CLARAE, quam ..., (rukopis). Biblioteka franjevačkog samostana u Bratislavi.

12. PUSLABONIĆ, Stjepan. (Güssing 1651 — (?), 1705, pomoćnik generala isusovačkog reda).

Pisao hrvatske molitvenike koji još do danas nisu pronađeni.

13. MARKOVIĆ, Ivan. (pokrajina Szigetvar, 1670 — Varaždin 1713)

Jezuita. Potkraj života bio je rektor isusovačkog samostana u Varaždinu, gdje je i umro.

SV. FRANCISKUS XAVER, 1679.

14. JAMBREŠIĆ, Juraj. (Zaladska županija, 1686 — Zagreb 1744)

Jezuita. Pisao je na mađarskom jeziku, ali nam naslovi njegovih djela nisu za sada poznati.

15. RIBIĆ (Ribics), Juraj Rudolf. (Uzlop, o. 1690 — posl. 1719.)

Doktor prava i filozofije, redovni profesor na Kolonićevu zavodu u Beču. Autor nekoliko pravnih djela na latinskom jeziku.

ANALYSIS QUAESTIONUM SELECTIORUM EX PANDECTARUM FERE LEGIBUS ..., Beč 1749.

DISSERTATIO HISTORICO-JURIDICA DE PRAEROGATIVIS OFFICIO ET PRIVILEGIIS PHARMACOPAEORUM ..., Beč 1729.

16. POLOTONIĆ, (Pollotonich), Benedikt. (Mala Olovajna, 1698 — Šopron, 1754.)

Franjevac. Na latinskom jeziku napisao je zbirku mudrih izreka i probranih mjesta iz latinskih pisaca, koja je ostala u rukopisu. Napisao je i na hrvatskom jeziku neka djela, ali se do danas ne zna je li što od toga bilo tiskano i gdje su završili njegovi rukopisi. Pisao je i na njemačkom jeziku.

DER ERNEUERTE SERAPHISCHE LAYEN-BRUDER ..., Wiener-Neustadt 1731.

17. DOMINKOVIĆ, Modest. (Pulja, 1701. — Bratislava 1770).

Franjevac, provincijal prov. sv. I Kapistrana. Pisac na hrvatskom i latinskom jeziku. U rukopisu ostavio »Diarium itineraris Romani...«

VIA SACRA SEU EXERCITIUM VIAE S. CRUCIS, Trnava 1763.

VÉG NÉLKÜL VALÓ NAGYSÁG, 1748.

18. MILKOVIĆ, Mihovil. (Vorištan, 1709 — Pinkovac, 1795.)

Isusovac, doktor filozofize, profesor u Györu i na Sveučilištu u Trnavi.

ANNUS SAECULARIS UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS ..., Trnava 1735. i 1741.

19. MIŠKOVIĆ, (Miskovits), Cirin. (Nahač, 1711 — Trnava, 1763.)

Franjevac, hrvatski propovjednik. Pisao nabožna djela na latinskom jeziku.

NOVUM FLORILEGIUM SELECTISSIMARUM PRECUM ..., Budim, 1743.

20. ŠOŠTARIĆ, (Šošterić), Jeremija. (Mali Borištof, 1714 — (?) 1770.)

Franjevac. Izdao na hrvatskom jeziku dva molitvenika.

DUHOVNI VERTLYACZ, Györ, 1746.

MARIANSZKO CZVETYE, Šopron, 1781.

21. PALKOVIĆ, Gotfrid. (Cilindrof, 1715 — Szombately, 1778.)

Franjevac. Gvardijan franjevačkog samostana u Güssingu. Pisao na hrvatskom, latinskom i mađarskom jeziku. Naročito su poznata njegova hrvatska djela.

DUHOVNI VERTLYACZ..., Šopron, 1753. (zajedno s L. Bogovićem)
DUHOVNA KITICZA..., Šopron, 1760, 1778, 1802.

22. ŠKOLANIĆ, Jože Franjo. (Uzlop, 1720 — 1785.)

Doktor medicine, glavni fizik požunske županije. Pisao na njemačkom i latinskom jeziku.

BENIGNUM NORMATIVUM REGIUM IN RE SANITATIS..., Bratislava 1770.

PERDEMISSA REFLEXIO SUPER BENIGNO..., Bratislava, 1767.

23. BOGOVIĆ, Lovro. (Veliki Borištof, 1721 — Güssing 1779).

Franjevac. Pisac veoma popularnog molitvenika »Hisa zlata« na hrvatskom jeziku izdanog »za obatrenye pobosnoga horvatczkoga naroda«. Taj molitvenik doživio je preko 20 izdanja, te je bio najčitanija knjiga Gradišćanskih Hrvata do sredine 19. stoljeća.

HISA ZLATA..., Šopron, 1755.
DUHOVNI VERTLYAC..., Šopron, 1746.
MARIANSZKO CZVETYE..., Šopron, 1757.

24. BOCLIĆ, Anton. (?) — (?), XVIII stoljeće.

ZSIVOT MAJKE BOZSJE KRALJICZE, Peć, 1773.

25. KOLENČIĆ, Bernard. (?) —(?), XVIII stoljeće.

Jedan od najpoznatijih hrvatskih redovnika u XVIII st., profesor na akademiji u Djuru godine 1776. Nažalost nam njegova djela nisu do danas poznata.

26. BĄKIĆ, Ernest. (Sasvar, 1722 — Érsekujvár, 1785.)

Franjevac, dobar propovjednik. U rukopisu ostavio omašno djelo »Mrtvački govori«, prijevod s njem. na hrvatski jezik. Rukopis se čuva u knjižnici Franj. samostana u Trnavi.

27. KUZMIĆ, Stjepan. (Štrkoc-Sürühaza, 1723 — Štrkoc 1780.)
Pjesnik i pisac.

NOVI ZAKON ALI TESSTAMENAT GOSZPODINA NASSEGA JEZUSSA KRISZTUSSA

28. KRAGEL, Eberhard (1725 — 1788).

Pisac prve knjige tiskane na gradišćanskom narječju, koja je osim molitvenika bila za dugo vrijeme jedina štampana knjiga na materinjem jeziku Gradišćanskih Hrvata. Pisana je lijepim i pravilnim hrvatskim jezikom. Kragel će piscima XIX stoljeća poslužiti kao izvanredni uzor i primjer uspješnog sintetiziranja triju narječja Gradišćanskih Hrvata: kajkavskog, štokavskog i čakavskog. Kragel obilježava početak moderne književnosti Gradišćanskih Hrvata.

CSETVERO-VERSZTNI DUHOVNI PERSZTAN..., Šopron, 1763.

28 a. HORVÁTH, Michael (Židan 1728 — Bratislava 1810.)

Isusovac, profesor na fakultetu u Trnaci, Budimu i Bratislavi. Pisac brojnih djela na latinskom jeziku.

PANEGYRICUS D. FRANCISCO XAV. DICTUS, Trnava 1756.
ORATIO D6 BEATISSIMAE VIRGINIS INTEMERATO CENCEPTU, Trnava 1757.

INTRODUCTIO AD HISTORIAM UNGARIAE CRITICO-POLITICAM Beč 1770.

BELISARIUS MARMONTELLI LATINITATE DONATUS, 171.

MEMORIAE SECRETAE BELLI HUNGARICI ANNIS 137, 38, 39.
CUM REFLEXIONIBUS CRITICIS COMITIS DE SCHMETTAU, GENERALIS CAES. REG. E GALLICO LATINITATE DONATA. IN INDICIBUS EX UNIVERSIS TERRIS CAES. REG. HAEREDITARIIS. Beč 1771.

HISTORIA ARCANA BELLI TURCICI ANNI M.DCC.XXXVII, VIII, ET IX. CUM ANIMADVERSIONIBUS CRITICIS: AUTHORE COMITE A SCHMETTAU, POTENTISSIMI PRUSSIAE REGIS PRO-MARECHALLO. 1776.

ORATIO HABITA VII. IDUS SEPT AN. 1778. QUUM REGIA STUDIORUM UNIVERSITAS BUDENSIS SOLEMNI AD ARAS PRECATIONE PRO AUSPICATISSIMIS HAC IN URBE REI LITTERARIAE INITIIS GRATES DEO PERSOLVERET.
ELOGIUM MARIAE THERESIAE, ROMANORUM IMPERATRICIS, APOST, HUNGARIAE REGINAE ETC. HONORIBUS ADORNATUM, QUUM REGIA SCIENTIARUM UNIVERSITAS BUDENSIS RITU SOLENI INAUGURARETUR, Beč 1780.

DENKSCHRIFT DER EHRE MARIEN THERESIENS RÖMISCEN KAYSERIN ETC. GEWIDMET AM TAGE DER ERRICHTUNGS — FEYER DER KÖNIGL. HOHEN SCHULE ZU OFEN 1780. AUS DEM LATEINISCHEN ÜBERSETZT VON C. R. Beč.

THEOLOGIAE PASTORALIS PARS PRIOR COMPLECTENS PRAEDICATIONEM VERBI DEI. PARS III. COMPLECTENS EXEMPLUM VITAE, 1781.

CATECHESEON, ET HOMILIARUM, ET SACRIS LITERIS, SANCTIS ECCLESIAE PATRIBUS, ET CLARIS ORATORIBUS. Pešta 1782.

HISTORIA LITERARIA PRUDENTIAE PASTORALIS, Beč 1783.

ORDINARII, POECILE, Požun

STATISTICES REGNI HUNGARIAE SUPLEMENTA, Požun 1790.

BREVES LINEAE ENCYKLOPAEDIAE THEOLOGICAE, Požun 1790.

HISTORIA HUNGARIAE POLITICA, Beč 1786.

STATISTICE REGNI HUNGARIAE, Požun 1794.

OTIA POETICA, svezak I.—III. Požun 1797.

MEMORIA POSTHUMA ILLUSTR. COMITIS NICOLAI PÁLFFY AB ERDÖR... Požun 1800.

NOTITIAE COMMERCIALIS REI PRAELIMINARES, GALLICO PRIUM SERMONE CONSCRIPTAE, NUNC VERO IN LATINUM CONVERSAE, USIBUS HUNGARIAE JUVENTUTIS, QUAE SI PUBLICIS COMMERCII MUNERIBUS VULT ADDISCERE, Požun 1806.

SPECIMEN OECONOMIAE POLITICAE, LEGIBUS AC MORIBUS HUNGARIAE ET REGNORUM SACRAE CORONAE HAEREDITARIORUM ACCOMODATUM, Budim 1806.

28 b. HORVÁTH, Ján, Ivan (Kiseg 1732 — Pešta 1799.)

Isusovac, profesor filozofije na fakultetu u Trnovi i Budimu. Pisac brojnih djela na latinskom jeziku.

PANEGYRICUS D. FRANCISCO XAV.Trnava 1760.

ORATIO DE SANCTISS. VIRGINIS INTAMINATO CONCEPTU DUM ALMA, AC CELEBERIMA ARCHI-EPISCOPALIS SOC. JESU UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS... Trnava 1761.

PANEGYRICUS DE S. IGNATIO, Trnava 1762.

INSTITUTIONES METAPHYSICAE, QUAS IN USUM DISCIPULORUM CONSRIPSIT..., Trnava 1767.

INSTITUTIONES LOGICAE, QUAS IN USUM AUDITORUM PHILOSOPHIAE..., Trnava 1767.

PHYSICA GENERALIS, QUAS IN USUM AUDITORUM PHILOSOPHIAE CONSCRIPSIT, Trnava 1767.

PHYSICA PARTICULARIS. ., Trnava 1770.

TENTAMEN PUBLICUM E PRAELECTIONIBUS PHYSICIS, Trnava 1771.

ELEMENTA MATHESEOS, PHILOSOPHIAE AUDITORUM USIBUS ACCOMODATA... Trnava 1772.

FACILIORA PHYSICAE ELEMENTA IN USUM GYMNASIORUM PER REGNUM HUNGARIAE ET PROVINCIAS EI ADNEXAS, Budim 1778.

INSTITUTIONES LOGICAE, ET METAPHYSICAE, QUAS IN USUM AUDITORUM PHILOSOPHIAE CONSCRIPSIT..., Beč 1778.

DISSERTATIO DE METHODO FUTURAM PONTIS LIGNEI UNICO ARCU CONSTATURI, FIRMITATEM INVESTIGANDI, Budim 1780.

CALCULUS ORGYAE CIVILIS EJUSQUE PARTIUM ALIQUOTARUM... Budim 1780.

PRAELECTIONUM MECHANICARUM, svezak III. Budim 1782—84.

Sv. I COMPLECTENS STATICAM ET MECHANICAM SOLIDORUM, 1782.

Sv. II DE HYDROSTATICA ET HYDRAULICA, 1783.

Sv. III DE MACHINIS, QUARUM THEORIAE AB AEROSTATICA... Pešta 1785.

LOGICA ET METAPHYSICA,... Sv. II, Venecija 1782.

DISSERTATIO IN CAUTELAM EORUM, QUI ESCULENTA POCULENTAQUE IN VASIS METALLICIS CONSERVARE NON VERENTUR, 1783.

THEORIA GLOBI AEROSTATICI, OB INFLAMMABILEM, QUO REPLETUR, AEREM IN ALTUM EVOLARE SOLITI, Budim 1783.

JOANNIS BAPT. HORVÁTH, IN REGIA SCIENTIARUM UNIVERSITATE PESTANA PHYSICAE PROFESSORIS P. O. J. FAC. PHILOSOPH. P. T. DECANI AD NOVUM QUEMDAM AUTOREM JOSEPHUM NEMETZ, IN LIBELLO SUO, VORRATH NEUER BEYTRÄGE ZUR PHYSIK, OECON. MECHAN.UND TECHNOLOG. P. I. CELEBERRIMOS VARIARUM NATIONUM AUTORES PRORSUS AUDACTED LACESSENTEM EPISTOLA I. Budim 1784.

ELEMENTA PHYSICAE, OPUS NOVIS ELABORATUM CURIS, ET A PRIORIBUS EDITIONIBUS DIVERSUM, Budim 1790.

JOANNIS BAPT. HORVÁTH, ABBATIS B. M. V. DE EGRES, REG. SCIENT. SOCIETAT. GÖTTING. MEMBRI CORR. SUMMARIUM ELEMENTORUM PHYSICAE, CUMPRIMIS IN USUM GYMNASIORUM PER REGNUM HUNGARIAE ET PROVINCIAS EIDEM ADNEXAS, Budim 1794.

DEKLARATIO INFIRMITATIS FUNDAMENTORUM OPERIS KANTIANI: KRITIK DER REINEN VERNUNFT IN SUPPLEMENTUM METAPHYSICAE SUAE ELABORATA. Budim 1797.

29. ŽIDIĆ, Gustin. ((?) — Nagyatad 1789.)

Redovnik i pisac.

RECTORIS ECCLESIAE IMAGO... (u rukopisu).

30. VOLFIĆ, Rajmund. (Budim, 1733 — Boldogassony, 1808.)

Franjevački provincijal od 1797. godine. Pasionirani diletant fizičar i matematičar. Pisao je teološka djela na latinskom jeziku.

CULTUS VERI DEI PRIMARIUS..., Pešta, 1785.

31. ZAPLETNIK, Ivan. (1738 — (?))

Jezuita i pisac nabožnih knjiga.

PISANICZA DUHOVNOGA KERSCHANSZKOGA NAUKA, Beč.

32. LAKIĆ, Juraj Žigmund. (Poljanci, 1739 — Bratislava, 1814.)

Profesor i rektor Sveučilišta u Trnavi i Budimpešti. Prvi knjižničar Sveučilišne zajednice u Pešti i ravnatelj Sveučilišne tiskare. Pristaša jozefinizma. Napisao je niz opsežnih pravnih djela na latinskom jeziku.

DE ECCLESIA CHRISTIANA POTESTATISQUE SACRAE CUM CIVILI NEXU, Beč, 1774.

DE HAEREDITORIO SUCCEDENDI IURE DUCUM PRIMUM DEINDE REGUM HUNGARIAE INDE AB ORIGINE MONARCHIAE USQUE AD NOSTRA TEMPORA, Beč, 1809.

DE POTESTATE ET IURIBUS STATUS IN BONA ECCLESIAE ET CLERICORUM. Beč, 1811.

INSTITUTIO ELEMENTORUM IURIS NATURALIS, Budim, 1778.

INSTITUTIONUM IURIS ECCLESIASTICI..., AUCTORE GEORGIO SIGISMUNDO LAKICS, Budim, 1779—1781.

IURIS PUBLICI ECCLESIASTICI PARS GENERALIS DE ECCLESIA CHRISTIANA POTESTATISQUE SACRAE CUM CIVILI NEXU, Beč, 1774.

PRAECOGNITA IURIS ECCLESIASTICI UNIVERSI, Beč, 1775.

PRAELECTIONES CANONICAE DE LEGITIMA EPISCOPORUM INSTITUENDORUM AC DESTITUENDORUM RATIONE ATTEDPERATAE LEGIBUS ATQUE VSIBUS REGNORUM GERMANIAE ET HUNGARIAE, Beč, 1783.

VITA COMITIS SUWAROW RYMNISKOV, IMP. RUSS. ET CAES. REG. SUPREMI CAMPIMARESCHALLI, Budim, 1799.

33. ŠORETIĆ, Miho, Shoretics (Cindrof, 1741 — Pešta 1787.)

Doktor medicine, županijski liječnik Vesprimske županije, profesor na Sveučilištu u Trnavi po preporuci Van Svietena. Bio je dekan i rektor Sveučilišta u Trnavi. Pisao stručna djela na latinskom jeziku.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA DE SENSIBUS EXTERNIS, Beč, 1765.

34. HRVATSZKI RECSNIK, oko godine 1745.

Za vrijeme gvardijana franjevačkog samostana u Güssingu, Cospari Linta, spominje se u katalogu samostana ovaj riječnik, ali bez naznake autora.

35. BILIŠIĆ, Lujo. (Donja Pulja, 1745 (?))

Pavlin i poznati propovjednik druge pol. XVIII stoljeća.

HVALENJE SV. ŠTEFANA PERVOGA I SLAVNOGA UGARSKOGA KRALJA, Beč, 1789.

36. KROMARITS, Petar. (Szentlaszloegyhaza, Zaladska županija, 1747- — 1819.)

Redovnik. Godine 1779. postaje profesor na gimnaziji u Szombathelyu, a godine 1788. profesor na franjevačkom teološkom fakultetu u Bratislavi.

SVITLO POKAZANJE ONE NEBESKE LJUBAVI I NASLADE S KOM SEMOGUĆI BOG NAS ADAMOVE SINE MILUJE..., Ostrogon 1817.

37. VESDIN, Ivan Filip. (Cimov-Hof, 1746 — Rim, 1806.)

Potekao od siromašnih hrvatskih seljačkih roditelja. Po završetku gimnazije u Šopronju, gdje je uz hrvatski naučio latinski, njemački i mađarski jezik, uđe u red karmelićana pod imenom Paulinus a s.Bartholomaeo. U Linzu i Pragu uz filozofiju i teologiju stu-

dira romanske jezike i engleski. U Rimu uči istočne, posebno indijske jezike. Proboravio je 12 godina u Prednjoj Indiji (Malabaru). Nakon toga živi i radi u Beču, Padovi i Rimu.

Svojim studijama iz područja sanskrta i staroindijske književnosti, katalogizacijom zbirki orijentalnih rukopisa u Beču i Rimu, te drugim svojim radovima, stekao je svjetsku slavu. On je prvi evropskoj nauci omogućio studij staroindijske kulture (religije, mitologije, jezika i starina).

AMARASINHA. SECTIO PRIMA DE CAELO. EX TRIBUS INEDITIS MANUSCRIPTUS CURANTE . . ., 1798. godine.

ALPHABETA INDICA ID EST GRANTHAMICUM SEU SAMACRDAMICO-MALABRICUM, INDOSTANUM SIVE VANARENSE, NAGARICUM VULGARE ET TALINGANICUM, 1791. godine

CENTUM ADAGIA MALABRICA CUM TEXTU ORIGINALI ET VERSIONE LATINA, 1791. godine.

DE ANTIQUITATE ET AFFINITATE LINGUAE ZENDICAE, SAMSCRDAMICAE ET GERMANICAE..., 1799. godine.

DE BASILICA S. PANCRATII M. CHRISTI. DISQUISITIO . . , 1803. godine.

DE LATINI SERMONIS ORIGINE ET CUM ORIENTALIBUS LINGUIS CONNEXIONE, 1802. godine.

DE MANUSCRIPTIS CODICIBUS INDICIS R. P. JOAN. ERNESTI HANNXLEDEN. EPISTOLA AD r. p. ALEXIUM MARIAM A S. JOSEPH..., 1799. godine.

DE VETERIBUS INDIS DISSERTATIO, IN QUA CAVILLATIONES AUCTORIS ALPHABETI TIBETANI CASIGNATUR..., 1795. godine.

EXAMEN HISTORICO-CRITICUM CODICUM INDICORUM BIBLIOTHECAE A S. CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE..., 1792. godine.

INDIA ORIENTALIS CHRISTIANA CONTINENS FUNDATIONES ECCLESIARUM, SERIEM EPISCOPORUM, MISSIONES..., 1794. godine.

JORNANDIS VINDICINAE DE »VAR« HUNNORUM..., 1800. godine.

MUMIOGRAPHIA MUSEI OBICIANI EXARATA..., 1799. godine.

MUSEI BORGIANI VELITRIS CODICES MANUSCRIPTI AVENSES, PEGUANI, SIAMICI, MALABARICI, INDOSTANI ANIMADVERSIONIBUS HISTORICOCRITICIS CASTIGATI ET ILUSTRATI. ACC. MONUMENTA INEDITA ET COSMOGONIA INDICO-THIBETANA, 1793. godine.

SIDHARUBAM SEU GRAMMATICA SAMSCRDAMICA CUI ACCEDIT DISSERTATIO HISTORICO-CRITICA IN LINGUAM SAMSCRDAMICAM VULGO SAMACRET DICTAM..., 1790. godine.

SYSTEMA BRAHMANICUM LITURGICUM, MYTHOLOGICUM, CIVILE EX MONUMENTIS INDICIS MUSEI BORGIANI VELITRIS, DISSERTATIONIBUS HISTORICO-CRITICIS ILLUSTRAVIT..., 1791. godine.

VITAE SYNOPSIS STEPHANI BORGIAE ... CARDINALIS..., 1805. godine.

VYARACANA SEU LOCUPLETISSIMA SAMSCRDAMICAE LINGUAE INSTITUTIO..., 1804. godine.

38. KNIEFAC, Simeon. (Novo selo, 1752 — Kligenbach, 1819.)

Franjevac, cijenjen kao propovjednik, pisac triju nabožnih djela na hrvatskom jeziku, koja su doživjela više izdanja.

LAPAT EVANGELIUMSKI, Šopronj, 1798.

VRATA NEBESZKA ODPERTA VERNOM KERSCHENIKU..., Šopron, 1800.

MARIANSZKO CVECHE ISZ LIPI ROSICZ SZKUPA POBRANO, Šopron.

39. VASOLIĆ, Sido. (Plajgora, 1753 — Újarag, 1789.)

Franjevac i »hrvatski prodikač« u Güssingu. Pisac knjiga na hrvatskom jeziku, koje su do danas ostale nepronađene. Od godine 1769 — 1774. boravio u Palestini.

GENUINA DESCRIPTIO TERRAE SANCTAE EX VARIIS AUCHTORIBUS, NEC NON SCRIPTORIBUS..., 1770. godine. (u rukopisu).

40. MULIĆ, Juraj (živio u XVIII stoljeću)

Isusovac, pisac hrvatskih tekstova.

ZAKON BRATINSZTVA, 1746.

41. PALKOVIĆ, Jandre. (Cindrof, o. pol. XVIII st. — Budim 1819.)

Doktor medicine, glavni fizik u Budimu i profesor tamošnjeg medicinskog fakulteta. Poznata je njegova disertacija o plućnim kamencima.

DISSERTATIO INAUGURALIS DE CALCULIS PULMONUM, Budim, 1778.

42. KARNER, Ivan Žigmund. (druga pol. XVIII st. — poč. XIX st.)

Bio je župnik u Bezonji. Pisao je djela na hrvatskom jeziku.

OD NASLEDOVANJA KRISTUŠEVOGA KNJIGE IV, NA HRVATSKIH JEZIK PRESTAVIL I SVOJIM ZEMLJAKOM NA VEČNU HASAN VAN DAL..., 1812. (rukopis).

43. PAVIĆ, Emerik. (rođen g. 1769 — (?))

Franjevac.

KUCSNA KNJIZSICZA, Budim, 1837.

44. FICKO, Jožef. (Boriče, 1772 — Prisika, 1843.)

Župnik u Prisiki. U jezik Gradišćanskih Hrvata unio je J. Ficko, kao Slovenac, mnoge slovenske izraze. Svojim knjigama je gotovo do kraja I svjetskog rata utjecao na književni jezik Gradišćanskih Hrvata. Njegovo najpopularnije djelo je molitvenik »Nova Hisza Zlata«, koji je poznat pod imenom »prisička knjiga« ili »knjiga prisičkog farnika«, koji je doživio preko 10 izdanja.

NOVA HISZA ZLATA...

MARIANSKO CVETJE...

KRATAK POGLED SZTAROGA I NOVOGA TESTAMENTA, Šopron, 1824.

RAZLAGANJE VELIKOG KATEKIZMUŠA, Šopron, 1836.

45. AMBRUŠ, Kalist. (Bezonja, 1783 — Železno, 1844.)

Franjevac, djelovao kao vojni kapelan u Italiji. Pisao na njemačkom i hrvatskom jeziku.

DER HEILIGE KREUZWEG..., Bratislava, 1835.
SZVETI KRIŽNI PUT, Šopron, 1844.

46. GINZLER, Mate. (o. 1780 — Frakanava, o. 1850.)

Učitelj i bilježnik u Frakanavi. Veliki ljubitelj hrvatskog jezika. Mnoge njegove jačke su postale veoma popularne. I on je izdavao školske knjige i molitvenike.

47. ROŽENIĆ, Luka Jakov. (Filež, 1784 — Szent Ivany, 1835.)
Benediktinac, doktor filozofije. Pisao povijesne knjige na latinskom jeziku.

HISTORIAE REGNI HUNGARIAE COMPENDIUM, QUOD IN USUM PRAELECTIONUM SUARUM CONCINNAVIT, Bratislava, 1828.

SUMMARIA INTRODUCTIO IN HISTORIARUM STUDIUM, QUAM IN USUM AUDITORUM SUORUM ELUCUBRAVIT, Bratislava, 1837.

48. JURANIĆ, Jure. (Hrvatski Židanj, 1787 — Prisika, 1852.)

U ranom djetinjstvu služio kao pomagač ložača na dvoru grofa Niczkyja. Postao doktor filozofije i teologije. Isticao se uz to posebnim poznavanjem matematike. Pisao među ostalim o Newtonovoj teoriji gibanja planeta.

PRAECIPUUM ATQUE FUNDAMENTALEM IN NEUTONIANA MOTUUM PLANETARIORUM THEORIA ERROREM PLURIBUS DEMONSTRAT ARGUMENTIS, Pešta 1818.

MÉLTÁNYLÁSA AZON BESZÉDNEK MELYET EZ ÉVI HIRNÖK ..., Kisek, 1843.

A FÖLDMOZGÁSRÓL

A PERESZNYEIEK ÁRTATLANSÁGA, 1848.

49. MERŠIĆ, Šime. (Pandrof, 1800 — Pandrof, 1878.)

Župnik u svom rodnom mjestu. Preveo je djela Martina Vogla na hrvatski jezik.

ZSITAK SZVECZEV PO MARTINU VOGLU, I i II sv., Bratislava, 1864.

ZSITAK SZVECZEV PO MARTINU VOGLU, III. sv. (Meršićev rukopis, izdao je Ivan Čuković 1897. godine).

50. ŠUMIĆ, Karlo. (živio u XIX stoljeću)

Izdao na hrvatskom jeziku.

SZVETI KRISNI PUT JESUSSA KRISZTUSSA, Šopron, 1854.

51. DROBILIĆ, Mate. (1808 — 1899.)

Preradio je iz njemačkoga i češkog jezika, u ono vrijeme, veoma popularne pripovjetke, koje je štampao u 6 knjižica. Gradišćanski Hrvati su na sajmovima najradije kupovali ove pripovijetke, a hrvatske majke sa ovim pričama zabavljale su i odgajale svoju djecu.

CSUDNOVITO GODANYE GROFOVICZA GENOVEFE, Sztarigrad, 1870.

ZABENTANI PRINCZI, Starigrad, 1871.

GODANYE CZESZARA OKTAVIANA, Sztarigrad, poslije 1876.

PLEMENITI CSINI MOGUCEGA CSESKOGA FERSTA I VITEZA STILFRIDA I SZINA NYEGOVOGA BRUNZVIKA, Sztarigrad, 1850.

CSUDNOVITO GODANYE DVI KNYGA SZANYE. Sztarigrad.

CSUDNOVITO GODANYE DVI LABUDOV. Sztarigrad, 1876.

RAZUMLJIVA I NOVO POPRAVNA EGIPTOMAZKA KNYGA SZANYE. Starigrad.

52. BALAŽOVIĆ, Odorikus. (Mocsonck, 1810 — Nytra, 1871.)

Franjevac i profesor filozofije. Bio je znameniti historičar, pisao je i o doseljenju Hrvata u Ugarsku.

XENIUM AMORIS. A. V. P. DAMIANO PAULOVICH, DEF. PROV. EMERITO SUAE SOLEMNIS PROFESSIONIS JUBILEUM CELEBRAT . . ., Bratislava, 1865.

BREVIS HISTORIA CONVENTUUM ORDINIS S. FRANCISCI REFORMATAE PROVINCIAE S. MARIAE HUNGARIAE EX AUTHENTICUS FONTIBUS IN ARCHIVO PROVINCIAE EXISTENTIBUS DEDUCTA . . ., Bratislava, 1869.

53. GAŠPARIĆ, Klet Marko. (Čikovljan (?) 1810 — Bratislava 1853.)

Franjevac. Velik neprijatelj njemačke politike u Ugarskoj. Kao takav aktivno sudjelovao burne godine 1848. na strani mađarskih ustanika. Napisao nekoliko pobožnih djela na mađarskom jeziku.

EGYHÁZI BESZÉD, 1838.

AZ ÚT IGAZSÁG ÉS ÉLET, 1839.

KORSZERŰ SZĆZAT, 1840.

SZTÁT A KÁROMKODÁS ELLEN, 1841.

54. PAJKOVIĆ, Domjan. (Stolni Biograd, 1815 — Szombathely (?), 1870.)

Franjevac, glasoviti propovijednik i profesor u Szombathelyu. Pisao je na hrvatskom, mađarskom i latinskom jeziku. Najznačajnija su mu djela.

EGYHÁZI SZÓZAT . . ., Esztergom, 1871.

PÁRBESZÉD AZ HASZNOS . . Budampest, 1874.

55. JORDAN, Tome. (Oroszvár, 1815 — Djur, 1893.)

Svećenik, župnik u Uzlopi, djurski kanonik.

KERSCHANSKO-KATOLICHANSKI NAUK ALI RAZLAGANYE SZVI NEDILYNI STENY . ., Šopron, 1857.

GOFFINE I VIVIA PERPETUA MUCZENICA (prev.) Djur, 1884.

IVANA ZALKA, JURSZKOGA BISKUPA . . ., ZAIVOTOPISZ, Pešta, 1893.

56. GINZLER, Stjepan. (Frakanava, o. 1815 — Nadaly, o. 1869.)

Učitelj. Sastavio mnoge jačke koje su ušle u narod. Izučavao je i ciganski jezik. Nažalost se do danas njegova djela nisu pronašla.

57. GUSIĆ, Grgo. (Hrvatska Šica, 1821 — (?) 1894.)

Učitelj. Služio u raznim selima Železne i Šopronjske županije. Sastavio veći broj svjetovnih i crkvenih jački i pisao molitvenike.

58. HERIĆ, Anton. (Zalaegerszeg, 1825 — Cindrof, 1905.)

Svećenik, dvaput narodni poslanik u saboru. Pisao mnogo po novinama. Spominje se njegov letak o međimurskom pitanju tiskan na mađarskom jeziku:

MURAKÖZI KERDES . . ., Beč, 1872.

59. BERLAKOVIĆ, Ivan. (Veliki Borištof, 1838 — Železno, 1893.)

Svećenik. Pisao novinske članke, crkvene pjesme i knjige.

EVANGELJA EPISTOLE I ŠTENJA . . ., Železno, 1880.

POVEST I RAZŠIREVANJE ŽIVIH OČENAŠEV DRUŽTVA

KRATKA PRIPETENJA SV. PISMA ZA ŠKOLSKU OMLADINU (prijevod Biblije Al. Rodera) Agria, 1886.

TESTAMENT NA BREZOVOM DVORU, Šuševo.

60. NAKOVIĆ, Mihovil. (Veliki Borištof, 1840 — (?) 1900.)

Učitelj i narodni prosvjetitelj. Od 1891. urednik Kerstjansko-katoličanskog kalendara.

PODUČAVANJE U JEZIKOSLOVLJU

ZEMLYOPIS ZA HORVATSZKE NARODNE ŠKOLE, Budimpešta, 1873.

JACSKAR, Sztari grad, 1876.

KNJIŽNICA ZA SELJAČKE LJUDE, Nižider, 1891. (urednik i pisac)

KERSTJANSKO-KATOLIČANSKI CRIKVENI JAČKAR, Györ, 1901. (Zajedno s M. Borenićem)

NOVI DUHOVNI VENAC BL. DIVICE MARIJE, Šopron, 1886.

NOVI VENAC. JAKČENE KNJIGE, Željezno, 1894.

POČETAK HODOČASTNE CRIKVE BL. DIV. MARIE U KOLNOFU . . ., Željezno.

S Belom Horvatom pokrenuo je 1891. g. posebnu seriju male biblioteke namjenjene hrvatskom seljačkom puku — »Knjižnica za seljačke ljude«. Pisac je i hrvatskih školskih udžbenika.

61. KOVACS, Ignac. (Vedešin, 1840 — umro poč. 20. st.)

Šopronski kanonik i historičar gjurske biskupije.

UTEMELJENJE GJURSKE BIŠKUPIJE
PERVI GJURŠKI BIŠKUP
PERVA DOBA UGERSKE KATOLIČANSKE CRIKVE
PRIPETENJE KLOŠTERSKE OPATIJE, 1911.

62. ILETIĆ, Ivan. (Čatar, 1844 — 1907.)

MARIANSZKI PUT KI VA NEBO PELYA..., Kiseg, 1889.

63. MUŠKOVIĆ, Ivan. (Veliki Borištof, 1848 — Židan, 1930.)

Svećenik. Pisac nabožnih knjiga.

PELDE BOGU ZAPRIJATNE DICE, Szombathely, 1883.
SVETA PRAPETENYA STAROGA I NOVOGA ZAKONA (prijevod Biblije A. Rodera)
SVETI IVAN BERHMANS, Djur, 1917.
SVETA TEREZIJA OD MALOG JEZUŠA, Djur, 1930.

64. MERŠIĆ, Miloradić, Mate. (Frakanava, 1850 — (?) 1928.)

Svećenik. Napisao više znanstvenih djela na latinskom, njemačkom, mađarskom i francuskom jeziku. Među hrvatskim gradišćanskim književnicima i pjesnicima zauzima jedno od prvih mjesta. Sudjelovao je i u uređivanju «Kalendara sv. Familije« i »Naših novina«.

NAUK KRŠĆANSKO-KATOLIČANSKE VJERE, Djur, 1902.
SLOVNICA HORVATSKOGA JEZIKA, Djur, 1919.
PRETELJ UBOGIH, Beč, 1931.
ZIBRANE JAČKE, Beč, 1933.
JAČKE, Beč.
ISAGOGE IN PRINCIPIA MATHEMATICA OECONOMICES POLITICAE, Beč, 1900.
DE VERIS GEOMETRIAE INTEGRAE PRINCIPIIS, Zagreb, 1903.
ORGANISTIK DER GEOMETRIE, vlastita naklada, 1914.
MODERNES UND MODRIGES..., vlastita naklada, 1914.
OSINJE KLICE, Beč, 1963. (umnoženo)

65. LEVAY, Pave (Unda, 1851 — (?))

Svećenik. Pisac članaka i rasprava na hrvatskom i mađarskom jeziku. Priredio i izdao posebno hagiografsko djelo.

LATO LUJZA. BODNANSZKA CSUDNOVITA DIVICZA, Šopron, 1875.

66. HORVATH, Franjo. (stariji) Frakanava, 1850 — (?) 1923.)

Dr. teologije, kanonik i papinski prelat, profesor crkvene povijesti u Ostrogonu, veliki ljubitelj hrvatskog jezika. Autor većeg broja znanstvenih rasprava i članaka.

67. MARGITAI, Jožef. (Čerenč, 1854 — (?))

Učitelj. Pisac većeg broja nabožnih i poučnih djela za narod. Pisao na hrvatskom i mađarskom jeziku. Djelovao u Međimurju.
DOBRE KNJIGE, 1885.

68, SEDENIK, File. (1862 — 1920.)

Učitelj i pisac prvog pregleda književnosti Gradišćanskih Hrvata.

K PRESVETOMU SRCU JEZUŠEVU, Šopron, 1902.
NAŠI PISCI I NJIHOVA KNJIŽEVNOST, Šopron, 1912.
SRCE JEZUŠEVO, MOLITVE I ZDIHAVANJA
JAČKE, Šopron, 1912.

69. MERŠIĆ, Ivan. (Donja Pulja, 1862 — (?))

Doktor teologije i pisac djela na latinskom jeziku.

DOGMA CATHOLICUM DE CREATIONE, Šopron, 1888.

70. KUZMIĆ, Jandre. (1863 — oko g. 1930.)

Učitelj u Štikopronu.

HUDOBNI KRČMAR, Nižider.
JAČKARNO DRUŠTVO, Nižider.
ALDOV DUŽNOSTI, ognjobranska kazališna igra, Nižider.
NEBESKA KORONA. MOLITVENE I JAČKENE KNJIGE, Nižider.

71. ČUKOVIĆ, Ivan. (Gerištof, 1865 — 1944.)

Svećenik. Vrlo plodan i popularan pisac nabožnih djela. Izdao cijeli niz raznih knjižica za omladinu i narod. Mnogo je surađivao u raznim periodikama, npr. Kalendaru sv. Familije i Našim novinama.

VASAKIDANJA HRANA KRŠĆANSKO-KATOLIČANSKE DUŠE. NARODNE MOLITVE, 1898.

NAJLIPŠE GJUNGJE KRŠĆANSKOGA SRCA, Ljubljana, 1899. NEDILJA, Budapest, 1903.

KRŠĆANSKO-KATOLIČNO CVIJEĆE, 1899.

JEZUŠ I MARIJA PRELIPA ZRCALA, Kiseg, 1916.

SVETE JAČKE, Šopron, 1916.

ANTON SZEMELLIKER, FILEŽNI FARNIK, MUČENIK KOMUNIZMA, Šopron, 1919.

POSLUHNI ČA BI TI BILO DOBRO I ZNAM POTRIBNO, Ljubljana, 1899.

NASLEDOVANJE BLAŽENE DIVICE MARIJE 1921, Šopron.

POPISOVANJE SUDNJEGA DNEVA POLAG SVETOG PISMA, Šopron.

ŽITAK SVETIH, III dio, Gradac, 1897.

72. MERŠIĆ, Martin (stariji). (1868 — 1943.)

Župnik u Velikom Borištofu, jedan od najistaknutijih hrvatskih preporoditelja među Gradišćanskim Hrvatima u 2. pol. 19. i poč. 20. stoljeća. Duhovni pokretač popularnog »Kalendara sv. Familije« i »Naših novina«, (prve novine Gradišćanskih Hrvata, 1910.) autor velikog broja poučnih članaka, uređivač zbirke pjesama pjesnika Mate Meršića-Miloradića.

SVETA ŠTENJA I EVANDJELJA ZA DELATNE DNEVE, Beč — Željezno, 1834.

NAUK KATOLIČANSKO-KRŠĆANSKE VJERE ZA SELSKE LJUDE I ŠKOLE, Djur, 1902.

POSLANSTVO IZ KONNERSREUTHA. PO S. WAITZU, Beč, 1929.

GUSTO I DOBRO! PO W. RÖMERU, Beč, 1930.

SPOMINKI I—III (u rukopisu).

73. VERDENIĆ, Jandre. (Bisonja 1871 — 1933.)

Doktor teologije, profesor u Györu i Beču, ravnatelj bečkog Augustineuma. Autor više znanstvenih djela na mađarskom jeziku.

TERMÉSZETES ISTENTAN, Djur, 1904.

BOLDOG EMBER ÚTJA, Djur, 1904.

A LÉT TELJESSÉGE, 1909.

TERMÉSZET BÖLCSELET, 1908.

HAZASSÁG FELBONTHATATLANSÁGA, 1912.

A KELENPATAKI REGI MISEKÖNY HORVAT NYELVÜ FELJEGYZESEI, Djur, 1932.

74. GRUBIĆ, Anton. (1874 — 1929.)

Župnik u Filežu. Uređivao književni časopis na hrvatskom jeziku i zbirku Izdanja Austrijskog katoličkog narodnog saveza namijenjen Hrvatima.

VERA, UFANJE, LJUBAV, MOLITVENE KNJIGE S JAČKAMI, Beč i Leipzig, 1935.

75. STOMMER, Viktorin Ignac. (Frakanava, 1875 — poč. 20. st.)

Benediktinac, doktor teologije, poznati crkveni propovjednik. Pisac brojnih propovjedi, teoloških i drugih rasprava i članaka te jedne crkvene povijesti na mađarskom jeziku.

76. VUKOVIĆ, Ivan. (Klimpuh, 1876 — 1957.)

Nadučitelj. Izvrstan glazbenik i kompozitor.

JAČKAR ZA HRVATSKE ŠKOLE GRADIŠĆA, Beč, 1924.

PJESMARICA ZA HRVATSKE ŠKOLE GRADIŠĆA, Beč, 1924.

KUD ĆEMO SI, ZBIRKA PJESAM, Beč.

NAPEVKA ILI VENAC CRIKVENIH MELODIJA.

77. KAPOVIĆ, Feliks. (Unda, 1878 — 1933.)

Župnik u Ciklešu i dobar propovijednik.

KATOLIČAN OKO ODPRI, Šopron, 1908.

78. JANDRIŠEVIĆ, Petar (Soskutfala, 1879 — 1938.)

Svećenik, književnik, narodni zastupnik, odličan patriot. Piše na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku. Stalan suradnik hrvatskih »Naših novina«, kalendara »Naša domovina« i »Letne knjige«. Bavio se također skupljanjem podataka za povijest južnog Gradišća.

URKUNDEN UND DOKUMENTE ÜBER DAS BURGENLAND, I—VI, (strojopis — 3 primjerka).

79. DOBROVIĆ, Ivan. (Proderštof, 1882 — 1967.)

Nadučitelj, nadzornih hrvatskih škola u puljanskom okrugu, Odličan patriot. Surađivao u svim akcijama narodnih društava svog

zavičaja. Prvi predsjednik Hrvatskog kulturnog društva. Pisao školske knjige. Bavio se istraživanjem povijesti Gradišćanskih Hrvata.

KRATKA POVIJEST NAŠIH STARI, Željezno, 1952.

IZ STARE DOMOVINE U NEPOZNATU NOVU, Željezno, 1952.

VOLK AN DER GRENZE, Željezno, 1955.

NAŠI HRVATI U DOBI REFORMACIJE, Beč, 1955.

80. JAKŠIĆ, Ivan. (Uzlop, 1893 — 1964.)

Svećenik. Prof. hrvatskog jezika u Željeznom, velik rodoljub. Pisao političke članke i beletristiku (igrokaze).

KATEKIZMUŠ TRETOGA REDA SV. FRANJE, Železno, 1933.

SVETO PISMO NOVOGA ZAKONA. Prev. i Poprat. I. Jakšić i M. Meršić, Beč, 1952.

81. HORVAT, Ignac (rođen u Malom Borištofu — danas živi u Frakanavi)

Svećenik. Najmarljiviji i najplodniji hrvatski pisac u Gradišću. Uređivao više kalendara i almanaha, te pisac velikog broja crtica, pripovjetki i članaka. Između ostaloga i autor prve hrvatske drame Gradišćanskih Hrvata.

LJETNA KNJIGA HRV. KULT. DRUŠTVA, Nižider, 1930—31.

VELIKI I MALI, Beč, 1927.

GRADIŠĆANKE, Zagreb, 1930.

ŠKOLNIK ZVONAR, Beč, 1949.

JEŽUŠ i SVETA DICA, Beč, 1950.

ZAČ SE MATI BOŽJA PLAKALA, Beč, 1957.

S PEROM KROZ SELO I ŽIVOT, Željezno, 1965.

IZ NAŠE STARE GORE, Beč, 1947.

PROSLOST GECE.

82. FERŽIN, Mate ((?) — (?))

Srednju školu svršio u Zagrebu. Uređivao »Hrvatske novine« od 1922 — 1940.

HRVATSKI KALENDAR, Nižider, 1942

MARICA BANOVIĆ, Beč, 1929.

83. MERŠIĆ, Martin ml. (danas živi u Željeznom)

Kanonik. Bavi se sabiranjem napjeva i proučavanjem crkvene povijesti i povijesti Gradišćanskih Hrvata. Veoma aktivan buditelj i podržavač narodne svijesti. Piše pjesme, pripovijesti i igrokaze.

Posjeduje najveću zbirku djela Gradišćanskih Hrvata, komplete hrvatskih novina i kalendara i gotovo sve školske knjige iz XIX st. Biblioteka M. Meršića i kotarskog školskog nadzornika Stjepana Zvonarića su prave i najveće riznice sačuvanih djela Gradišćanskih Hrvata.

KRUH NEBESKI. HRVATSKI KATOLIČKI MOLITVENIK, Beč, 1941.

BAUMGARTEN IN BURGENLAND, Beč, 1963.

JAČKAR, HRVATSKE NARODNE JAČKE IZ GRADIŠĆA, 1964.

POVEST KATOLIČANSKE CRIKVE, Beč, 1935.

84. MARHOLD, Slavko. (Raspork, 1898 — 1959.)

Učitelj, glazbenik, crtač, povjesnik Gradišća, pisac školskih knjiga, jedan od urednika »Malih crikvenih i školskih novina« i »Mladosti«.

85. ČUKOVIĆ, (?) (XIX stoljeće)

NOVA POSUDA DUHOVNA, Veliki Borištof, 1853.

86. ZARIĆ, Petar. (XIX stoljeće)

DUHOVNE JACSKE, 1871. (rukopis).

87. KUZMIĆ, Adalbert.

Danas živi u Trajstofu, pisac igrokaza za hrvatsku školsku djecu.

FABIOLA SV. AGNJICA, Nižider.

HUDOBNI KRČMAR.

JAČKARSKO DRUŠTVO.

ALDOV DUŽNOSTI.

88. HORVAT, Franjo (mlađi) — danas živi u Beču.

Savremeni pisac zapaženih članaka u novinama i kalendarima Gradišćanskih Hrvata.

IZ PROŠLOSTI FRAKANAVE 1157—1957, Željezno, 1958.

89. BLAZOVIĆ, Augustin (danas živi u Beču).

Benediktinac, književnik, dobitnik nagrade Hrv. štamparskog društva Gradišćanskih Hrvata god. 1967.

VIRGILIJA
KOLIKO SMO, TO SMO, Beč, 1961.
OD VULKE U VELEBIT, Željezno, 1967.
SVECI U CRIKVENOM LJETU, Beč, 1966.

90. EGREŠIĆ, Elizabeta.
SPOMINAK NA 1914. i 1915. LETO, Šopronj, 1915.

91. HOFFER, Franc.
JAČKE, Gerištof, 1935. (rukopis).

92. DOBROVIĆ, Jakov.
HOCHZEITBRÄUCHE UND LIEDER DER BURGENLÄNDISCHEN KROATEN, 1961.
PJESMARICA. NARODNE JAČKE GRADIŠĆANSKIH HRVATOV, Štikapron, 1950.
DRUGA PJESMARICA . . ., Štikapron, 1964.

93. PUM, Jure. (danas župnik u Vinceti)
NAUK POBOŽNOSTI, Pinkovac, 1950.

94. HORVATH, Štefan (danas živi u Malom Borištofu).
Dekan i pisac nabožnih djela.
POBOŽNOSTI NARODA, Beč, 1914.
CRIKVENA PJESMARICA ZA MALOBORIŠTOFSKU FARU
TIJELOVSKA PROCESIJA
ANTIFONAR ZA POSEBNE PRIGODNE MAŠE
MOLITVA VJERNIKOV ZA HRVATSKI NAROD GRADIŠĆA, 1968.

95. BEDENIK, Tomo.
Pisac igrokaza i zbirki.
OGANJ.
DOMAĆA ZEMLJA
ROŽICE, Oberwarth, 1922—1923.

96. LEOPOLD, Anton.
Danas uz Feri Sučića najpoznatiji pjesnik Gradišćanskih Hrvata.
CVIJEĆE IZ GRADIŠĆA, 1954. (vlastita naklada).

HRVATSKI GAJ. PJESME 1962, Oberpullendorf, 1962. (strojopis)
HRVATSKI GAJ, Željezno, 1967.

97. REZNER, Wilma.
NAŠA MALA DICA, Željezno, 1963.
NAŠA MALA DICA, Željezno, 1963. (umnoženo).

98. GREGORIĆ, Štefan.
NARODNE POVIDALJKE, Beč, 1948.

99. SUČIĆ, Feri. (živi u Željeznom)
Pjesnik i javni radnik, bio je urednik »Hrvatskih novina«.
ČRNA ŽENA (prijevod sa slovenskog originala od Javokana), Željezno, 1970.
ZBIRKA NARODNIH (gradišćanskih) I DALMATINSKIH PJESAMA

100. MÜHLGASSNER, Tome (živi u Željeznom).
GRABIMO ZA ZVIJEZDAMI, Željezno.

101. VUKOVIĆ, Vladimir (Filež, 1938 — živi u Beču).
Student, suradnik »Glasa«, »Novog glasa« i »Hrvatskih novina«. Danas urednik »Novog glasa«. Izdao zbirku pjesama.
NEMOJ BRATE, PUSTI RUKU, Željezno.

LITERATURA O HRVATIMA U GRADIŠĆU, DONJOJ AUSTRIJI I SLOVAČKOJ

1. ACSADY Ignac, Magyarország népessége a pragmatica sanctio korában 1720—21; Magy. Statiszt. Közlémenyek. sv. 12, Budimpešta 1896.
2. **Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes,** sv. IV; Geschichte, F. Litschauer, Eisenstadt 1959.
3. **Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes,** sv. III; Geographie, F. Litschaur, Eisenstadt 1964.
4. **Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes,** sv. V; Volkskunde, Eisenstadt 1965.
5. **Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes,** sv. I; Der Verwaltungsbezirk Neusiedl am See, Eisenstadt 1954.
6. **Allgemeine Landesgeographie des Burgenlandes,** sv. II, 1; Der Verwaltungsbezirk Eisenstadt und die Freistädte Eisenstadt und Rust, Eisenstadt 1963.
7. **Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes,** sv. II; Der Verwaltungsbezirk Eisenstadt und die Freistädte Eisenstadt und Rust. Eisenstadt 1963.
8. Almanach moravských Charvátů (1584—1934), Brno 1934.
9. AMBROSCHITZ Hans, »Die Mindenheiten im Burgenland«. **Östeereichische Illustrierte Zeitung,** br. 24: Beč, 1926. str. 634—635 (Kroaten).
10. AMMENDE dr. P., Die Nationalitäten in den Staaten Europas. Sammlung von Lageberichten des europäischen Nationalitätenkongresse, str. 236—330. (Hrvati u Austriji), Beč, 1931.
11. **Amt der Burgenländischen Landesregieurng,** Statistik aller Schulen des Burgenlandes im Schuljahr 1966/67, Eisenstadt 1966.
12. ANDRAŠEVIĆ dr. Bogumil, Die Burgenländer Kroaten, Jahrbuch des Osteuropa-Institutes zu Breslau, sv. II, 1941., str. 25—51, Bratislava 1942.
13. ANNUAL REPORT of the Commissioner General of Immigration to the Secretary of Labor, Washington, oko 1910.
14. ASZTALOS dr. Miklós, A nemzetiségek története Magyarországon betelepülésüktöl máig, Budimpešta 1934.
15. »Antikrotische Kampagne der SP. Mit Unterstützung des Kurier und Radio Wien.« **Freies Burgenland,** 22. II 1963., str. 2.
16. »Die Antwort der Kroaten.« **Burgenländische Heimat,** 10. IX 1932. str. 6.
17. »Artikel 7 des Staatsvertrages von 1955.« **Burgenländisches Volksblatt,** 3. XII 1955.
18. AULL Otto, »Burgenland und Slowakei.« **Der Freie Burgenländer,** 16. VI 1929.
19. AULL Otto, Die politischen Beziehungen zwischen Österreich und Ungarn, in ihrer Auswirkung auf das Burgenland, Burgenland III/IV, str. 98—117, Eisenstadt, 1931.
20. »Aus dem Kulturleben der burgenländischen Kroaten.« **Burgenländischer Pressedienst,** br. 12, str. 11, 1954.
21. »Aus dem Kulturleben der burgenländischen Kroaten.« **Burgenländisches Volksblatt,** 27. br. 44, 3. XI 1951., str. 4.
22. »Aus dem Leben burgenländischen Kroaten.« **Oberwarter Zeitung,** 2. VI 1963., str. 1.
23. »Aus der Geschichte unserer Kroaten.« **Burgenländisches Volksblatt,** 25. I 1964., str. 6.
24. »Aussprache über die Angelegenheiten der Kroaten. Interessante Zahlen der Volkszählung — Keine Parallelen mit Kärntener Slowenen.« **Neue Front,** (FPÖ), Beč, 18. V 1963., str. 8.
25. »Austrijski mirovni ugovor i Gradišćanski Hrvati.« **Hrvatska,** IX. br. 15, Buenos Aires, 13. VIII 1955.
26. »Autonomie.« **Naš Tajednik,** 15. X 1949.
27. BADER A., »Me fecit .. 1673.« **Volk und Heimat,** II, br. 25. 1949. str. 3.
28. BADER Theodor, Burgenlands Obst und Gemüsebau. **Burgelländische Heimatblätter,** IX/1, 1947., str. 28.
29. BALÁZSOVITS O., Historia conventuum S. Mariae provinciae. Posonium 1866.
30. BALOGH Pal, A népfajok Magyarországon, Budimpešta, 1902.
31. BÁN János, Sopron ujkori egyháztörténete, Sopron, 1939.
32. BARKER Thomas M., »The Croatian minority of Burgenland.« **Journal of Central European Affairs,** sv. 19. 1959. str. 32—56.
33. BÁTKY Zsigmand, Magyarország néprajzi térképe, (Karta narodnosti 1 : 600.000, Budimpešta, 1909.
34. BÁTKY a KOGUTOWICZ, Magyarország néprajzi térképe (Karta narodnosti) 1 : 300.000, Budimpešta, 1919.
35. BAUMHACKL F., Beitrage zur Besiedlungsgeschichte des Marchfeldes **Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich,** n. s. god. 11, 1912.
36. BAUMHACKL F., Die Kroaten im Marchfeld. **Unsere Heimat,** n. s., sv. XIII, Beč 1940.
37. BÉL Matthias, Notitia Hungariae novae geographico-historica, V, Budimpešta, 1892. str. 14. i dalje.
38. BÉL M., Compemdium Hungariae geographicum. Posonium i Pestinum 1792.
39. BELLOSICS Valentin, »Die Wenden im Zalaer und Eisenburger Komitat.« **Kronprinzenwerk,** str. 259 i dalje.
40. BENČIĆ Nikola, »5 godina glasa.« **Glas,** 2. Juli, 1962. str. 1.
41. BENCSICS Nikolaus, »Mate Meršić-Miloradić 1850—1928.« **Diss.,** Beč, 1963.
42. BENDEKOVIĆ Andrija, »Crtice iz prožlosti i života okolice mojoga rodnoga mjesta.« **Naša Domovina Kalendar, 1940.** str. 73—75.
43. BENDEKOVIĆ Andrija. »Narodni jezik.« **Naša Domovina Kalendar,** 1940, str. 47.
44. »Bevölkerungsbewegung in den 23 kroatischen Gemeinden mit SPÖ-Mehrheit.« **Statistische Daten über d. Kroaten des Burgenlandes,** bez god.
45. »Die Bevölkerungsbewegung in kroatischen Gemeinden.« **Mitteilungsblatt des Verb. d. soz. Gemeindevertreter des Burgenlandes,** Einsenstadt, August 1962 str. 9—11.
46. »Bibelübersetzung in burgenlendisch-kroatischer Sprache.« **Wiener Zeitung** 11. XI 1952.
47. BERGHAUS H., Ethnographische Karte der Österreichischen Monarchie nach Bernhardi, Gotha, 1846.

48. BERGHAUS H., Ethnographische Karte vom österreichischen Kaiserstaat, 1 : 1,863.000, Glogau 1849.
49. BERNHARDI Karl, Sprachkarte von Deutschland, 1 : 2,900.000, Kassel, 1843.
50. BERNLEITHNER E., Das Türkenjahr 1592 und die Marchfeld-Kroaten. **Unsere Heimat**, n. s. sv. XX, Beč 1949. str. 1—12.
51. Bibliographie zur Geschichte, Landes und Volkskunde des Burgenlandes 1800—1929, Linec, 1933.
52. BIDERMANN H. J., Neuere slawische Siedlungen auf süddeutschen Boden, **Forschungen zur Landes und Volkskunde**, sv. II, Stuttgart, 1888.
53. BIRICZ Anton, »Karakteristične riči sela Pajngrta.« **Naš Tajednik**, 1956. br. 45.
54. BIRICZ Eugen, »Geschichte der Einwnaderung der burgenlxndischen Kroaten.« **Diss.**, Beč, 1949.
55. BLAZOVIĆ Augustin. »Hiža Drašković«. Tragedija u 4 čina, iz života Gradišćanskih Hrvatov. Beč, (bez god. izdanja).
56. BLAZOVICH Augustin, »Koliko smo. to smo«, (igrokaz), Beč, (bez god. izd.).
57. »Blizu 3000 Hrvatov u Loreti.« **Crikveni Glasnik Gradišće**, 1954. br. 27.
58. BJELOVUČIĆ H. Z., Etnografske granice južnih Slavena, Dubrovnik, 1934.
59. BJELOVUČIĆ H. Z., Etnografske granice Slovenaca, Hrvata, Srba i Bugara. Zagreb, 1929.
60. BOKOR Gustav, Geschichte und Organisation der amtlichen Statistik in Ungarn, Budimpešta, 1896.
61. BREDETZKY S., Beiträge zur Topographie des Königreiches Ungarn, sv. 3. i 4, Beč, 1804., 1805.
62. BREU Josef, Die Kroatensiedlung im südostdeutschen Grenzraum, (rukopis-disertacija), Beč, 1937.
63. BREU Josef, Die Kroatensiedlung im Burgenland und den anschliessenden Gebieten, (prilog: slike i karte) Beč. 1970.
64. BRANDLHOFER Rudolf, Steinkreuze im Burgenland, **Burgenländische Heimatblätter**, XIII.
65. BLOCK Mathilde de, »Die Kroatische Minderheit in Burgenland.« **Internationaler Spectator**, br. 17, 1959.
66. BLUMENBACH W. C. W., Bemerkungen überliche Beschaffenheit und den Culturstand des Marchfeldes und seiner Bewohner. **Vaterländische Blätter für Österreichischen Kaiserstaat**, god. 1808, Beč, str. 13 i dalje.
67. BLUMENBACH W. C. W., Neueste Topographie des Erzherzogthums Österreich unter der Enns. Od istog isca: »Neuester Landeskunde«, poseban otisak, Güns 1835.
68. BOEHM Wilhelm, »Die „befürsorgten" burgenländischen Kroaten«. **Österreichische Monatshefte**, Beč, ožujak 1947. str. 237.
69. BOECK N. »Die Kroaten fühlen sich wohl. Vier Jahrhunderte nationaler Minderheit unter dem Schutz der Kirche.« **Offenes Wort**, Beč, 21. II 1953.
70. BÖRÖCZ Vinzenz. »Die Kroaten im Burgenland.« **Freies Burgenland** VIII, Nr. 41. 12. X 1952.
71. BONIFACIO Antun F. and MIHANOVICH Clement S., »The Croatian Nation in its struggle for freedom and independence.« Chicago 1955.
72. BORENIĆ Martin. »Pri gošćini.« **Kalendar Svetoga Mihovila**, Mödling, 1927., str. 37.
73. BOROVSKY S., (Ed.), Vasvármegye, (Monografija županije Željezne), Budimpešta, 1898. str. 384—387.

74. BOTHAR Michael, »Ein kleiner Beitrag zur Geschichte der Kroaten des Burgenlandes 1667.« **Volk und Heimat**, IV, br. 3, 1951.
75. BOTHAR Ferdinand, »Ein weiterer Beitrag zur Geschichte der Kroaten des Burgenlandes.« **Volk und Heimat**, br. 8, 1951. str. 2.
76. BOTHAR Michael F., »Ein weiterer Beitrag zur Geschichte der Kroaten des Burgenlandes.« **Volk und Heimat**, IV, br. 10, 1951.
77. DOBROVIĆ I., »Božićne navade Novom Seli kod Pandrofa.« **Druga Štanka.** str. 88.
78. BRABEC Ivan, »Govori podunavskih Hrvata u Austriji.« Hrvatski dijalektološki zbornik JAZU sv. II, Zagreb, 1966.
79. BRABEC Ivan, »Sagen wir einiges über die Sprache der burgenländischen Kroaten.« **Europa Ethnica**, 1/1964. str. 46.
80. BRABEC I., Kroatische Mundart. Rukopis za sv. 3. der Allgemeinen Landestoograhie des Burgenlandes Eistenstadt (u pripemi).
81. BRABEC I., Kroatische Mundart. Algemeine Landestopographie des Burgenlandes, sv 2/1 Eisenstadt 1963.
82. BREU J., Volkstumgliederung in Berghäusersiedlungen. Burgenland ein deutsches Grenzland im Südosten. Beč 1941.
82.a BREU J., Krotensiedlung im Burgenland und der anschliessenden Gebieten, Beč 1970.
83. BREYER Mirko, Fran Kurelac, (monografija) Zagreb, 1939.
84. BRAGHT Richard. Travels from Vienna through Lower Hungary with Some Remarks in the State of Vienna during the Congress in the Year 1814. Edinburg, 1818.
85. BROZEK R., Der niederüsterreichische Bauernkrieg 1597. Niederdonau-Ahnengau des Führes, sv. 17. Sankt Pölten 1941.
86. BUČAR Franjo. Povijest hrvatske protestantske književnosti, Zagreb 1910.
87. BUČAR Franz, »Eine evangelische Handpostille aus d. Jahre 1568. für die burgenländischen und ungarischen Kroaten.« **Burgenländische Heimatbläter** II, 1933. str. 191.
88. BUČAR Franjo, O Hrvatima u Donjoj Austriji, **Prosvjeta** (list za baletirstiku) br. 7, 1898. Zagreb, str. 219—223.
89. BUČAR Franjo i Fancev Franjo, Bibliografija hrvatske protestantske književnosti za reformacije, Starine JAZU sv. 39. Zagreb 1938. str. 49—125.
90. **Bundesgesetzblatt für den Bundesstaat Österreich**, 1. V 1934., br. 1. str. 1.
91. **Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich**, 10. XI 1920., br. 1. str. 1.
92. »Bundeskanzler dr. Gorbach empfängt eine Delegation des Kroatischen Kulturvereins.« **Wiener Zeitung**, 14. IX 1962.
93. BÜNKER J. R., Typen von Bauernhäusern aus der Gegend von Ödenburg in Ungarn. **Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien**. sv. 27, Beč 1894. str. 115—130.
94. BÜNKER J. R, Das Bauernhaus in der östlichen Mittelsteiermark und in benachbarten Gebieten. **Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien**, sv. 27, Beč 1897. str. 113—209.
95. BÜNKER J. R., Typen von Dorffluren an der dreifachen Grenze von Niederösterreich, Ungarn und Steiermark. **Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien**, sv. 30, Beč 1900, str. 109—148.
96. **Burgenlandatlas**, Beč, 1941.
97. »Die burgenländische kroatische Partei.« **Güssinger Zeitung**, XII, br. 18, 30. IV 1922.
98. **Burgenländische Statistiken**, br. 1, Eisenstadt 1959., br. 2, Eisenstadt 1960.
99. **Burgenländische Statistiken**, Wanderarbeiter, br. 4, Eisenstadt, 1963.

100. »Die burgenländischen Kroaten haben das Recht, ihre Muttersprache zu erlernen.« **Freies Burgenland,** 2. V 1947., str. 2.
101. »Das Burgenland bekommt einen kroatischen Schulinspektor. Ein Erfolg der Genossen Probst und Tomisch.« **Burgenländische Freiheit,** 1. V 1930., str. 2.
102. »Burgenland-Kroaten beim österreichischen Bundeskanzler.« **Europa Etnica,** 1/1965., str. 32.
103. »Burgenland-Kroaten uneinig.« **Die Presse,** 21. II 1964., str. 2.
104. BURGHARDT Andrew F., »The Political Geography of Burgenland.« **Foreigen Research Program.** Sponsored by Office of Naval Research. Rep. Nr. 2. National Academy of Sciences, Washington, 1958, str. 277—291.
105. BÜNKER J. R., Das Bauernhaus in der Heanzerei (Westungarn), **Mitteilungen der Anthropologie Ges.** in Wien XXV, str. 89—154, Beč, 1895.
106. BUZAS J., Kanonische Visitation der Diözese Raab aus dem 17. Jahrhundert. **Burgenländische Forschungen,** sv. 52—55, Eisenstadt 1966—1969.
107. Carte, Etnograhique de Hongrie, Budimpešta (oko 1921.).
108. Chervin Artur, Prague a l'Adriatique, Paris, 1918.
109. Chervin Artur, L'Austriche et la Hongrie de demain.
110. Chervin Artur, El Austria yla Hungaria manane.
111. CIDROF, **Gradišće Kalendar,** 1949., str. 71—73, Beč, 1948.
112. Correspondence de Stendhal, 1800—1842, Pariz, 1908. sv. I.
113. Crikveni glasnik Gradišća, od 1946.
114. Les Croates de Burgenland. Annexe 6 au Memorandum du Gouvernement de la Republique Federative Populaire de Yougoslavie concernant la Carinthie Slovene etc. Beograd, 1946.
115. CSANKI D., Dagvarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában, Budimpešta 1890—1931.
116. CSAPLOVICS Johan v. Croaten und Wenden in Ungarn. Bratislava 1828, str. 1—48.
117. CSAPLOVICS Johan, Topographisch-statistisches Archiv des Königreichs Ungarn. Beč. 1821.
118. CSAPLOVICS J., Topographisch-statistisches Archiv des Königreichs Ungarn, 2 sveska, Beč 1821.
119. CZOERNING K., Ethnographie der Österreichischen Monarchie mit einer ethnographischen Karte in vier Blättern: 1 : 1.000.000, Beč, 1855—57.
120. DACHLER A., Die Besiedlung um österreichische, steierische und ungarische Grenze. Zeitschrift für österreichische Volkskunde, god. 19, 1913. str. 190—199.
121. »Die Denkmale des Politischen Bezirkes Eisenstadt und der Freien Städte Eisenstadt und Rust.« **Österreichische Kunsttopographie.** sv. 24. Beč, 1932. (Traištof [Trausdorf] str. 301—306).
122. »Denkschrift des Kroatischen Kulturvereinis an die Bundesregierung.« **Naš Tajednik,** 1955. (poseban prilog).
123. »Dičinje pesmice i igre. Probane po naših sridnjih krajih.« **Hrvatski Kalendar** 1942. str. 57—61.
124. DIHANICH Hermann. »Das Verbum im Burgenländisch-Kroatischen.« Dizertacija, Beč, 1954.
125. DOBROVIĆ Ivan, »Misija Hrvata u historiji Evrope i Gradišća.« **Gradišće Kalendar** 1961.
126. DOBROVIĆ Ivan, »Novi podatki doselenja Hrvatov prik Drave.« **Hrvatske Novine, Beč,** 1924. br. 36/37.
127. DOBROVIĆ Ivan. »Pravila židanske i prisičke gore od 1769. **Letna knjiga** 1931, str. 65—79
128. DOBROVIĆ Ivan, »Putovanje naših starih u Cilje.« **Gradišće Kalendar** 1953, str. 84—94.
129. DOBROVIĆ Ivan, »Staroslavenske i naše vile.« **Gradišće Kalendar** 1954, str. 59—65.
130. DOBROVIĆ Ivan, »Železanska Marija i Gradišćanski Hrvati.« **Crikveni Glasnik Gradišća** 1951, br. 28—29.
131. DOBROVIĆ I., Iz stare domovine u nepoznatu novu. Železno (Eisenstadt) 1952
132. DOBROVIĆ I., Volk an der Grenze — Schicksal und Auftrag. Zur Geschishte der burgenländischen Kroaten. **Burgenländische Forschungen,** sv. 47. Eisenstadt 1963.
133. DOBROVIĆ Jakob, »Hochzeitsbräuche und Lieder der burgenländischen Kroaten.« **Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes,** sv. 10. Beč, 1961.
134. DOBROVIĆ Jakob, »Lied und Brauch zu Neujahr bei den burgenländischen Kroaten.«
Kroaten.« **Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes,** sv. 7, Beč 1958, str. 29—42.
135. DOBROVIĆ Jakob, Pjesmarica, Narodne jačke gradišćanskih Hrvatov Stinkenbrunn, 1950.
136. DOBROVIĆ Jakob, »Mischlieder aus dem Burgenlande.« **Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes,** sv. 8, Beč 1959, str. 138.
137. DOBROVIĆ Jakob, »Totenlieder der Kroaten im Burgenland.« **Jarbuch des Österr. Volksliedwerkes,** sv. 4. Beč 1955, str. 11—19.
138. DOMOLJUB, »Die Kroaten des Burgenlandes.« **25. Jahre Burgenland,** Beč 1946, str. 30.
139. DRAGANOVIĆ K., Die katholische Kirche in Bosnien und Hercegowina einst und heute, Rim 1937.
140. »Dreissigjahrfeier der Kroaten. Tag des kroatischen Liedes.« **Burgenländische** Heimatblätter, 13. X 1951.
141. DRIMEL Lukas, »Grad Steničnjak je bil stara domovina Stinjakov.« **Hrvatske Novine.** br. 40. i 41. Beč 1929.
142. DRIMEL Lukas, »Hrvatska narodna nošnja na Stinjaki.« **Letnja knjiga** 1931, str. 43—50.
143. »Eine ungarisch-kroatische Mittelschule im Burgenland.« **Die Fackel,** Folge 1966/67. str. 57.
144. EITLER Paul, Die Minderheiten im Burgenland, 10 Jahre Burgenland (1921——1931), Beč, 1931.
145. EITLER P. i BARB A., Burgenlandführer, Eisenstadt 1932.
146. EITLER-BARB-KUNNERT, Burgenlandführer, Eisenstadt, 1932.
147. ENGELMANN Richard, Sprachminderheiten im Gebiete der Österr.-ungarn Monarchie, 1 : 200.000, Beč, 1919.
148. **Ergebnisse der Volkszählung vom 1. Juni 1951,** Nach Gemeinden, Burgenland. Beč 1952.
149. **Ergebnisse der Volkszählung vom 21. März 1961, Burgenland** Beč 1963.
150. ERNST August, »Die Neubestiftung von Neudorf bei Parndorf.« **Burgenländische Heimatblätter,** br. 2, Eisenstadt 1953.
151. ERNST August, »Die Verpfändung von Parndorf und Neudorf an die Stadt Bruck a. d. L.« **Burgenländische Heimatblätter,** br. 4, Eisenstadt 1953.

152. ERNST A., Neuere Literatur zur Geschichtlichen Landeskunde des Burgenlandes (1945—1951). Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtforschungen, sv. 60, Graz-Köln 1952. str. 383—396.

153. ESIH Ivan, Gradišćanski Hrvati, Napredak Kalendar 1933, Zagreb.

154. FALK E., Das Burgenland im Blickfeld tschechischer Grossherrschaftspläne. Stuttgart 1938.

155. »Ein Familien — und Hausbuch der Burgenland-Kroaten.« **Freies Burgenland,** 5. II 1957, str. 6.

156. FIALKA Moritz, »Horvati w šopronske stolici kralowstwj uherskeho.« **Kwěty,** IX, Prag 1842.

157. FIALKA Moritz, »Kroatische Volkslieder aus der Umgebung von Eisenstadt um 1840.« **Jahrbuch des Osterr. Volksliederwerkes,** sv. 12, Beč 1963, str. 55—64.

158. FIALKA Moritz, »Národny piesné Horwátu w sopronské stolici králowstwj uherského.« **Nowiny z oboru literatury, umény a ved.,** Prag 1842, str. 81—83, 91.

159. FIXLE F., »Veliko Marijansko shodišće u Vincetu.« **Crikveni Glasnik Gradišća 1946,** br 14.

160. FLEGARITSCH Hans, »Die kroatische Volksgruppe im Burgenland.« **Die Abwehr,** br., 2, Nov. 1949, str. 4—6.

161. FÉNYES Alexius, Statistik des Königreichs Ungarn, Budimpešta 1843.

162. FÉNYES Alexius, Magyarorszag mostani állapota... Statisztikai és geographiai tekintetben, Pešta 1836.

163. FLISAR D., »Gradišćanski Hrvati.« **Vjesnik,** 21. I 1952, (Zagreb).

164. FLISAR D. »Izumiru li Gradišćanski Hrvati.« **Vjesnik,** 9. V 1952, (Zagreb).

165. »Flur- und Hausformen der Kroatensiedlung.« **Bgld. Volkskunde,** 1953, str. 20.

166. GREGORICH Wenzel (V. G.) »Klimpuški kiritof.« **Naša domovina III,** 1 VIII

167. FRIEDMANN Robert, »Die Habaner in der Slowakei.« **Zeitschrift für Österreichische Volkskunde,** br. 32. 1927, str. 45—55 (Kroaten).

168. FICKER A., »Die Völkerstämme der österr.-ung. Monarchie, ihre Gebiete, Gränzen und Inseln. Mitteilungen aus dem Gebiete der Statistik, Beč 1869.

169. F. S. »Našim folklornim grupama: Kako i kamo?« **Hrvatske Novine,** 16. II 1963, str. 1.

170. FUCHS Richard, »Die Kroaten-Ansiedlung in Landeg.« **Unsere Heimat,** br. 9, 1936, str. 83, Beč 1936.

171. FRODL J., Geschichte der Marktegemeinde Dürnholz und des ehemaligen Herrschaftsgebietes Dürnholz. Dürnholz 1927.

172. FREYTAG G., Völker und Sprachenkarte von Mitteleuropa, 1 : 3,000.000, Beč 1919.

173. »Für und wieder zweisprachiger Schulen. Nict alle Burgenlandkroaten wollen von ihren Minderheitenrechten Gebrauch machen.« **Arbeiter-Zeitung,** 12. VII 1955, str. 6.

174. GASSER Hans, »Zur Geschichte der Einwanderung der Kroaten ins Burgenland.« **Volks und Heimat,** br. 21, 1949.

175. GAVAZZI Milovan, »Dva motiva iz narodne poezije gradišćanskih Hrvata.« **Zbornik radova filozofskog fakulteta u Zagrebu,** 1951. str. 203—220.

176. GAVAZZI Milovan, »Stara hrvatska baština u narodnom blagu Gradišćanskih Hrvata.« **Kalendar Napredak** 1936.

177. »Gegenäusserung des Kroatischen Kulturvereins.« **Europa Ethnica,** 2/1964, str. 737.

178. »Gemeinden und kroatische Minderheit. Gemeinden mit mehr als 50% kroatischer Umgangssprache.« **Bericht 1960 Landeskonferenz** Oberwart, 1960.

179. »Generalversammlung des Kroatischen Kulturvereines in Nikittsch.« **Wiener Zeitung,** 10. VI 1954

180. »Generalversammlung des Kroatischen Kulturvereins im Burgenland.« **Volksbote,** Innsbruck, 20. VI 1954.

181. GÖRLICH Ernst J. »Die Burgenländischen Kroaten: Eine Errinerung an das alte Völkerreich.« **Kleine Wiener Zeitung,** 15. V 1964.

182. GÖRLICH Ernst, »Die Burgenländischen Kroaten.« **Die österreichische Furche,** VI 1950, br. 11, 11. III 1950.

183. GÖRLICH Ernst, »Kroaten im Burgenland.« **Burgenländisches Lehrerblatt,** br. 23. 1961.

184. GÖRLICH Ernst J. »Richard Kralik und das kroatische Schrifttum.« **Der Donauraum,** br. 1, 1962.

185. GOETZ Leopold Karl, »Volkslied und Volksleben der Kroaten und Serben.« **Slavica,** sv. I i II, 1936/1937.

186. GOLDINGER Walter, »Der geschichtliche Ablauf der Ereignisse in Österreich von 1918—1945.« usp. Benedikt Heinrich, Geschichte der Republik Osterreich. Beč 1954.

187. GRABIŠČEK A., Gradišćanski Hrvati. **Hrvatski učitelj,** V, Zagreb 1925.

188. GRABIŠČEK A., Gradišćanski Hrvati. **Hrvatski učitelj,** III, Zagreb1923. str. 127—132.

189. Gradišćanska Kronika: »Im Burgenland guckt aus jeder Schreibtischlade ein Krowott.« **Glas,** 1960/1.

190. »Gradišćanski Hrvati.« **Slovenski vestnik.** Nr. 6, 13 i 20, mjesec svibanj 1960, Nr. 3, 10 i 17, mj. lipanj 1960: Nr. 1, 8. 15 i 22 mj. srpanj 1960.

191. »Gradišćanski Hrvati.« **Spremnost,** br. II/6, Sydney, 1923.

192. GRAUPNER Ludwig, »Die Güssinger Landschaft«. **Geogr. Jahresbericht aus Osterreich,** sv. 33, Beč 1949.

193. GRAUPNER L., Die Amerikawanderung im Güssinger Bezirk. **Burgenländische Forschungen,** sv. 3, Eisenstadt 1949.

194. GREGORICH Stefan. »Gradišćanske povidajke. Pandrofske margaretice.« **Gradišće Kalendar 1957,** str. 141.

195. GREGORICH Stefan, »Narodne povidajke.« Knjiga hrvatskoga nakladnoga društva, III, Beč 1948

196. GREGORICH Wenzel (V. G.) »Klimpuški kiritof.« **Naša domovina III,** 1 VIII 1954.

197. »Das grosse Problem der Kroaten im Burgenland. Frauen gesucht.« **Bunte Österr. Ilustrierte,** 1966, br. 30.

198. GRUBMÜLLER J., Geschichte der Marktgemeinde Petronell (Carnuntum), Novo izd. Petronell 1965.

199. GRUND A., Die Veränderungen der Topographie im Wiener Walde und Wiener Becken. Leipzig 1901.

200. GRUSZECKI Oskar, »Die Kroaten des Burgenlandes und ihr Siedlungsgebiet.« **Burgenland, Vierteljahreshefte für Landeskunde, Heimatschutz und Denkmalspflege,** Eisenstadt 1931.

201. GRUSZECKI Oskar, »Die Vila. Eine kroatische Sage aus dem Burgenland«. **Tageszeitung,** Beč, 16. V 1926.

202. GRUSZECKI Oskar, »Das Vila-Motiv im burgenländischen Raum.« **Burgenländische Heimatblätter,** 15, 1953. str. 84—86.

203. GUGGENBERGER Elisabeth, »Die mit-dorf gebildeten Siedlungsnamen in Kärnten, Steiermark und Burgenland.« **Dizertacija**, Beč, 1951.
204. GUTTMANN Viktor, Die sprachlichen Minderheiten in Burgenland, **Burgenland**, II, 42. Eisenstadt 1929.
205. GYÖRFFY De Etienne, Carte ethnographique des pays danubiens, 1 : 2,000.000, Budimpešta oko 1920.
206. GYURIKOVICS G., De situ et ambitu Slavoniae et Croatiae, sv. 3. Budimpešta, 1847.
207. GYURIKOVICS G., Ilustrationis criticae situs et ambitus Slavoniae et Croatiae. Bratislava 1848.
208. GYURIKOVICS Georg, »Die kroatische Kolonie in Nieder-Österreich.« **Osterr. Blätter für Literatur, Kunst Geschichte, Geographie, Staats- und Naturkunde.** IV, Beč 1847.
209. HABERLANDT A., Das Gefüge der deutschen und magöarischen Volkskultur im westungarischen Grenzraum. **Neue Heimatblätter.** Vierteljahrschr. zur Erforschung des Deutschtums in Ungarn, sv. I Budimpešta 1939. str. 193—211.
210. HABERLANDT A., Volkskunde des Burgenlandes, Hauskultur und Volkskunst. **Osterr. Kunsttopographie,** sv. 26, Beč 1935.
211. HABERLANDT A., Volkskunde v. Niederösterreich. — **Heimatkunde von Niederösterreich,** XII. Beč 1928.
212. HADROVICS Laslo, »Verbalpräfikse in der Schriftsprache der burgenländischen Kroaten.« **Glas**, 1960/1.
213. HAEUFLER J. V., Versuch einer Sprachenkarte der Österreichschen Monarchie, Pešta 1846.
214. HAIN Joseph, Handbuch der Statistik des Österreichischen Kaiserstaates, Beč 1852.
215. HAFNER Stanislaus, »Spričanje kod Gradišćanskih Hrvata.« **Prilozi proučavanju narodne poezije,** sv. II, Beograd 1939, str. 282—288.
216. HAINISCH Leopold, »Kroatische Bauernhochzeit im Burgenland«, usp. Griesenböck Erich: Perlen aus Österreich, Beč 1959.
217. 217. HALM Hans, ROSAROWITZ Johann der erste Österreichische generalkonsul in Cherson (1739—1789). **Burgenländische Forschungen,** sv. 21. Eisenstadt, 1952.
218. Handwörterbuch des Grenz- und Auslanddeutschtums, sv. I Burgenland str. 659—746, Bratislava 1933.
219. HARMUTH Adolf, Orts und Flurnamen im Bezirke Eisenstadt, Eisenstadt 1937.
220. HAUPTMANN Ludmil, Die Kroaten im Wandel der Jahrhunderte, Berlin 1941.
221. HAZI Jenö, »Die kanonische Visitation des Stefan Kazó Archidiakon von Eisenburg. **Burgenländische Forschungen,** Eisenstadt 1958, br. 37.
222. HAZI Jenö, Néhány történelmi adat a nyugatmagyarországi horvátokrol.« **Vasi Szemle,** IV Evf. Szombathely, 1937.
223. HAZI Jenö, »Kirchenvisitation des Archidiakons Peter Tormasy im Jahre 1674.« **Burgenländische Forschungen,** br. 45, Eisenstadt 1962.
224. HAZI Jenö, Sopron szabad királyi város története. Ödenburg 1921/30.
224. HAZI Jenö, Stellungnahme zur letzten Einwanderung der Kroaten. Ödenburg 1961, (rukopis).
225. »Die Heilige Schrift in burgenländisch-kroatischer Sprache.« **Burgenländische Pressedienst,** 8. XI 1952; **Oberwarteir Zeitung,** 23. XI 1952.
226. HERBEN B. Tři chorvátské osady na Moravě. **Časopis matice moravské,** XIV, Brno 1882.

227. HELBOK Adolf, Der österreichische Volkskunde-Atlas, Linz 1955.
228. Historija naroda Jugoslavije, sv. II, Zagreb 1959.
229. HLAVAČEK F., Le réseau des chemins de fer interalliés et la ligne transversale de Pologne, Bohême et Yougoslavie, (poseban otisak iz revije »La France et le Marché Italien«), Paris, listopad 1918.
230. HOCHLEITNER Joseph, Die Schulgesetze des Burgenlandes, Eisenstadt 1937.
231. »Hodočasna crikva u Pajngertu.« **Crikveni Glasnik Gradišće** 1946. br. 11.
232. HÖLD Josef, »Kroatische Kinderreime aus Oslip.« **Burgenländische Heimatblätter,** br. 19. 1957. 153—156.
233. HÖLD Josef, »Hrvatske dičinje pjesme i igre.« **Gradišće Kalendar 1960,** str
233 a. Holjevac Većeslav, Hrvati izvan domovine, Zagreb 1968, (drugo prošireno izdanje).
234. HOMMA Josef Karl, »Beitrag zur Volksbewegung in den Siedlungen der Herrschaft Eisenstadt seit dem Jahre 1515.« **Burgenländische Heimatblätter, 9.** sv. 1. Eisenstadt 1947.
235. HOMMA Josef Karl, »Das Burgenland im Rahmen der österreichischen Geschichte.« **Das Burgenland,** Beč 1950.
236. HOMMA Josef Karl, »Zur Herrschaftsgeschichte des südlichen Burgenlandes.« **Bgld. Forschungen,** 1, Eisenstadt 1947.
237. HOMMA Josef Karl, »Die kroatische Minderheit in Burgenland.« **Europa Ethnica,** 3/1964, Beč 1964.
238. HOMMA Josef Karl, »Uber die kroatischen und madjarischen Minderheiten im Burgenland.« **Grenzland,** Zeitschrift des Deutschen Schulvereins, sv. 4/5, 1931.
2329. HORN Hilda, »Krotische Hochzeit.« **Burgenländisches Leben,** 5/1954, br. 8—9.
240. HORVAT Anđela, Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međimurju, Zagreb 1956.
241. HORVAT Franjo, »Iz prošlosti Frakanave 1157—1957,« Frankenau 1958.
242. HORVAT Franjo, »Povijest Gradišćanskih Hrvata.« **Hrvatska,** br. 10, 14, 15, 16, mjesec VII 1956. i 18, mjesec VIII 1956. Buenos Aires.
243. HORVAT Geza, »Iz prošlosti Voriština.« **Gradišćanski Kalendar,** 1957, str. 109—122.
244. HORVAT Geza, »Voriština.« **Naš Tajednik,** 1956. Nr, 46.
245. HORVAT Ignac, »Die Antwort der Kroaten.« **Burgenländische Heimatblätter.** br. 12 od 10. IX 1932.
246. HORVAT Ignac, Brate, ostani doma! (Drama). Frankenau. (bez god.)
247. HORVAT Ignac, »Dičinje radosti u starom selu.« **Gradišće Kalendar** ,1958, str. 155—158.
248. HORVAT Ignac, »Dijačka-djačka-jačka.« **Naš Tajednik,** 1947, br. 11.
249. HORVAT Ignac, »Fran Kurelac in naši Hrvati pred 90 letih.« **Naša Domovina Kalendar,** 1938.
250. HORVAT Ignac, »Fran Kurelac u Proderštofu. Goda se ljeta 1846. u juniju pod večer.« **Gradišće Kalendar,** 1952, str. 46—52.
251. HORVAT Ignac, »Fratra si je.« **Gradišće Kalendar,** 154, str. 92—95.
252. HORVAT Ignac, »Gestern und heute im kroatischen Dorf.« **Volk und Heimat,** IV, 1951. br. 19. str. 6.
253. HORVAT Ignac, **Gradišćanke,** Zagreb, 1930.

254. HORVAT Ignac, »Grozna pripetenja oko cimitora.« **Gradišće Kalendar,** 1954 str. 161—166.
255. HORVAT Ignac. »Hodmo jednoč i na veselje.« **Naš Tajednik,** 1948, br. 21
256. HORVAT Ignac, »Hrvati na onkraj Dunaja.« **Hrvatske Novine,** br. 6, Beč 1929.
257. HORVAT Ignac, »Hrvatski natpisi.« **Naš Tajednik,** 1953. br. 21.
258. HORVAT Ignac, »Iz narodnih običajev u Pinkovcu.« **Naša Domovina Kalendar,** 1936, str. 46—49.
259. HORVAT Ignac, »Iz torbe jednoga staroga školnika.« **Gradišće Kalendar,** 1959, str. 93—96.
260. HORVAT Ignac, »Junaki kod svetoga Vide.« **Gradišće Kalendar,** 1960, str. 94—96.
261. HORVAT Ignac, »Kako govoru Hrvati u novogorskoj fari.« **Letna knjiga,** 1931, str. 22—28.
262. HORVAT Ignac, »Kisečki sajam s galibom.« **Gradišće Kalendar,** 1950, str. 112—115.
263. HORVAT Ignac, »Kišbirov i mrzletine«. **Naš Tajednik,** 1948, br. 17.
264. HORVAT Ignac, »Kod svete Ane Raušerske.« **Gradišće Kalendar,** 1951, str. 143—145.
265. HORVAT Ignac, »Na rastoku.« **Gradišće Kalendar,** 1960. str. 143—146. 143—146.
266. HORVAT Ignac. »Narodne zdivajke«, **Naš Tajednik,** 1955, br. 45.
267. HORVAT Ignac, »Narodoznanstvo.« **Naša Domovina Kalendar,** 1939, str. 70—76.
268. HORVAT Ignac. »Naši hižni nadimki.« **Naš Tajednik,** 1947, br. 5.
269. HORVAT Ignac, »Na trgadbi u novoj gori.« **Naš Tajednik,** 1952, br. 42.
270. HORVAT Ignac, »Nedilja u starom selu«, **Gradišće Kalendar,** 1957, str. 63—71.
271. HORVAT Ignac, »Pitaj ga, čiji je?« **Gradišće Kalendar,** 1958, sr. 97.
272. HORVAT Ignac, »Podatki od naših Hrvatov u južnom Gradišću« **Hrvatske Novine.** br. 19, 20, Beč 1928.
273. HORVAT Ignac, »Prije kad se je j'mašinalo.« **Naš Tajednik,** 1957, br. 32.
274. HORVAT Ignac, »Naše pisanice«, **Letna Knjiga,** 1931, str. 62—25.
275. HORVAT Ignac, »Rastok na susjedstvu.« **Naš Tajednik,** 1951, br. 5.
276. HORVAT Ignac, »Rodbinska imena.« **Naš Tajednik,** 1955, br. 40.
277. HORVAT Ignac, »Turki i naše narodne pesme.« **Naša Domovina Kalendar,** 1934, str. 107—112.
278. HORVAT Ignac, »Warum wir Kroaten uns nicht aufgeben.« **Burgenlandisches Lehrerblatt,** br. XII, 1933.
279. HORVAT Ignac, »Značajne govori i riči naših sel.« **Naš Tajednik,** 1955, br. 46.
280. HORVAT Ignac, »Zvonar je kriv«, **Letna Knjiga,** 1931, srt. 83—88.
281. HORVAT Josef »Kroatiens Werdegang.« **Die Kroaten,** Zagreb 1942.
282. HORVAT N., »Zum neuen kroatischen Lesebuch.« **Burgenlandisches Leben,** I, br. 1949/50.
283. HORVAT Rudolf, »Gradišćanski Hrvati.« **Danica,** Koledar i Ljetopis, Zagreb. 1933.
284. HORVATH Stephan, »Die kroatische Volksgruppe im Brugenland.« **Die Abwehr,** Monatsblätter für demokratisches Osterreichetum, br. 1, 1949.

285. HORVATH Stephan, »Vazmene navade Čembe.« **Hrvatski Kalendar,** 1941, str. 79—81.
286. HORVATH Stefan, »Zimske navade u Čembi.« **Naša domovina Kalendar,** 1935, str. 148—151.
287. HORVATH Vidor, Suvrmene nutranje seobe i kretanje Hrvata. Zagreb, 1942.
288. HORVAT-LIEBEZEIT-MERŠIĆ, »Naše poznatije biljke i njihova imena.« **Naša Domovina kalendar,** 1939, str. 159—164.
289. HRANDEK R. A., Grundsätzliches zur kroatischen Besiedlung des Burgenlandes.« **Burgenländische Heimatblätter,** XI, 1949, str. 159.
290. HRANDEK R. A., »O sabiranju narodnih napjeva i plesova.« **Hrvatska tamburica,** Zagreb 1937.
291. HRANDEK R. A., »Die Tracht der Kroaten im Burgenland.« **Burgenländische Heimatblätter,** 10, br. 4, Eisenstadt 1948.
292. HRANDEK R. A., »Volkskundliches aus Stinatz.« **Osterr. Zeitschrift für Volkskunde,** sv. 50. Beč 1947.
293. HRANDEK Rudolf A., »Volkstanzaufzeichnungen aus Oslip im Burgenland.« **Volkslied,** br. 49, Beč 1948, str. 16—20.
294. HUGELMANN Karl G., »Das Nationalitätenrecht in Osterreich vor und nach dem ersten Weltkrieg.« **Zeitschrift für Ostforschungen,** I, 1952.
295. HURSKY Josef. »Kotazce slovanske kolonisace Gradište-Burgenland.« **Sbornik,** Prag 1953, str. 218—229.
296. HURSKY Josef, »Sidelne zemepisny ráz slovanskych obci v Gradišti-Burgenland.« **Sbornik,** Prag 1952, str. 87—100.
297. HURSKY Josef, »Slovanský živel Gradišti-Burgenlandu a jeho dolnorakouském pomezi.« **Sbornik,** Prag 1950, str. 182—196.
298. HURSKY Josef. »Topografie slovanskeho živlu v Gradišti-Burgenland.« **Slavia,** Prag, 1953, str. 523.
299. HURSKY Josef, **Vylidňování a asimilace slovanských obcí v Gradišti.** (Prilog karte i crteži), Prag 1952.
300. HORVAT Slavko, O Hrvatima u Donjoj Austriji, **Svjetozor,** VIII mj. god. 1878. Zagreb.
301. HORVAT Rudolf, Povijest Međimurja, Varaždin, 1908.
302. IBESICH Josef, Kroatische Volkslied und Märchenmotive meines Heimatbezirkes, Eisenstadt, 1945.
303. »Informationen über die burgenländischen Kroaten.« **Burgenländischer Pressedienst,** br. 20, 1963.
304. ISBERT O. A., Der deutsch-magyarische Grenzraum. Die südostdeutsche Volksgrenze. Berlin 1934. str. 136—168.
305. ISSATSCHENKO A., »Die Kroatischen Enklaven im Burgenland.« **Slawische Rundschau,** X, Prag 1938.
306. ISSATSCHENKO Aleksander, Vidovinka, Kroatische Gesänge aus dem Burgenland, Graz 1938.
307. ISSATSCHENKO Aleksander, »Von Krieg und Liebe. Alte Kroatische Gesänge aus dem Burgenland.« **Volk und Heimat,** br. 7, 1948.
308. ISBERT O., Das südwestliche ungarische Mittelgebirge, Langensalza-Berlin-Lipsko 1931.
309. ISBERT O., Der deutsch-magyarische Grenzraum. Die südostdeutsche Volksgrenze, str. 136—168.
310. IVŠIĆ S., Hrvatska dijaspora u 16. vijeku, Ljetopis JAZU sv. 50, Zagreb 1937, str. 99—102.

311. »Izreke«. **Druga Štanka**, str. 23.
312. »Izreke. Narodne poslovice«. **Treta Štanka**, str. 64.
313. »Jačka od hrvatskih sel. Jačka od hrvatskih divojak.« **Naša Domovina kalendar**, 1940, str. 56—58.
314. »Jascka.« **Gradišće Kalendar**, 1960, str. 100.
315. JAGODITSCH Rudolf, »Besuch bei den burgenländischen Kroaten.« **Die Presse**, Beč, od 26. VI 1948. br. 26.
316. JAGŠIĆ Ivan, »Juan Jagssich — charakteristisches Schicksal eines burgenländischen Kroaten, der in die Welt zog.« **Gradišće Kalendar**, 1960, str. 64—67.
317. JAGŠIĆ Ivan, »Rukoveče.« **Naša Domovina Kalendar**, 1938, str. 44.
318. JANDRISEVITS Peter, »Die Ansiedlung der Burgenländischen Kroaten.« **Oberwarter Zeitung**, br. 53. od 30 XII 1928.
319. JANDRISEVITS Peter, »Festrede zum 400 jährigen Jubiläum der Kroaten im Burgenland. Gehalten in Wien am 11. III. 1934.« **Čajta** (rukopis).
320. JANDRIŠEVIĆ Petar, »Mate Ujević „Gradišćanski Hrvati"«. **Naša domovina Kalendar**, 1935.
321. JANDRISEVITS Peter, »Monographie des Marktes und röm-kath. Pharre in Reichnitz.« **Čajta** (rukopis) god. 1927.
322. JANDRIŠEVIĆ Peter, »Naš Hrvat« **Hrvatski Kalendar**, 1941, str. 23.
323. JANDRIŠEVIĆ Petar, »Od Vlahov južnoga Gradišća njegova simo doselenja.« **Naša Domovina Kalendar**, 1938, str. 37—41.
324. JANDRIŠEVIĆ Petar, Urkunden und Dokumente über das Burgenland und Umgebung, sv. I—IV, (strojopis u 3 primjerka: jedan u žup. uredu u Čajti, drugi u zemaljskom arhivu u Železnom i treći u drž. arhivu u Beču.)
325. JANDRISEVITS Peter, »Zur Burgenland-Bibliographie. Schrifttum über die Kroaten.« **Čajta** rukopis 1930.
326. JOVANOVIĆ Sergije, Hrvatsko stanovništvo i njegova naselja i privreda u Gradišću (Burgenland), **Glasnik Geografskog društva**, sv. 15. str. 103—108, Beograd 1929.
327. »Jubiläum der burgenländischen Kroaten.« **Amtl. Mitteilungen**, Eisenstadt, 26. X 1933.
328. JURASSOVICH Mate, »Izseljeni Hrvati.« **Naš Glas**, br. 8, od 16. VIII 1930.
329. JURASSOVICH Matthias, »Die Kroaten im Burgenland«. **Parr-Lustig. Deutsches Lesebuch**, III, 1923.
330. JURASSOVICH Matthias, »Die Kroaten«, usp. Stepan Eduard, Burgenland, Beč 1920.
331. JURASSOVICH Matthias, »Von den kroatischen Burgenländern.« **Parr. Lesebuch für die bgld. Volksschulen**, 1929.
332. JURIĆ Šime, Jugoslaviae scriptores latini recentiores aetatis, sv. I—III; Zagreb 1968.
333. KAINDL R. F., Zur Geschichte der deutschen und slawischen Dorfformen, **Deutsche Erde**, Zeitschrift für Deutschkunde, sv. 11, 1912.
334. »Kako lipe i krasne su naše hrvatske nošnje kaže ova slika, na kojoj vidite mlade divojke Hrvatice iz Frakanave.«**Naša Domovina**, br. 1 1952. str. 3.
335. »Kalištrofi pir.« **Naša Domovina**, br. 4 1955.
336. KALMAR Rudolf, »Das Beispiel Frankenau.« **Die Presse**, Beč, 17. VIII 1958
337. KALMAR Rudolf, »Leben in einem kroatischen Dorf Osterreichs.« **Fernseharchiv des österr. Rundfunks**, Beč 28. VII 1958.

338. »Kampagne gegen Kroatischunterricht gescheitert. Unrichtige Informatio und Unkentnis in den Wiener Zeitungen.« **Freies Burgenland**, 5. V 1963.
339. KARALL A., Das religiöse Schriftum der heute burgenländischen Kroaten bis zum Beginn des 19. Jahrhunderts, Dizertacija, Beč 1967.
340. KARALL Lorenz, »Neues Schulgesetz.« **Burgenländisches Lehrerblatt**, br. 5 1963.
341. KARALL Mate, »Crtice iz selskog života.« **Kalendar Svete Familije**, Raab, 1911, str. 31—34.
342. KASER H., Der Volks- und Kulturboden des Slowakeideutschtums, Breslau 1934.
343. KECK K., Zur Frage der Kroatensiedlungen im ehemaligen Niederösterreich **Unsere Heimat**, n. s. sv. 13, Beč 1940, str. 144 i dalje.
344. KETTLER J. J., Völkerkarte der Österr-ungarn. 1:500.000, Berlin 1919.
345. KRCSELICH B. A., Historiarum cathedralis ecclesiae Zagrabiensis, Zagreb (bez god. izdanja)
346. KIEPERT H., Völker und Sprachen Karte von Osterreich und den Unter--Donau-Ländern, Berlin 1869.
347. KIEPERT H., Kirchliche Topographie des Erzherzogtums Osterreich unter der Enns, Beč 1819—20.
348. KLAIĆ Vj., Opis zemlja u kojima obitavaju Hrvati, Zagreb 1883. sv. III.
349. KLEBEL E., Zur Frühgeschichte Wiens. Abhandlungen zur Geschichte und Quellenkunde der Stadt Wien, sv. IV, 1932, str. 7—112.
350. KORABINSKY J. M., Geographischhistorisches und Produktenlexikon von Ungarn, Pressburg 1786.
351. KNOR Koloman, »Pinkovčani i drugi Južnogradišćani u Čikagu.« **Gradišće Kalendar**, 1958, str. 61.
352. KÖRNER Erich, »Doppelsprachige Gemeinden in Österreich, II. Kroatische bzw. doppelsprachige Gemeinden im Burgenland.« **Die Österr. Nation**, Salzburg 1960, br 1.
356. KÖRNER Erich, »Von unseren Volksgruppen.« **Die österr. Nation**, 1960, br. 1.
357. KORNFEIND Alfons, »Od trajštofskoga pira.« **Gradišće Kalendar**, 1950, str. 66—68.
358. KORNFEIND Alfons, »Opet nešto od trajštofskoga pira.« **Gradišće Kalendar**, 1951, str. 68—70.
359. KORNFEIND Alfons, »Stinjački pokop.« **Hrvatski kalendar**, 1947, str. 81—86.
360. KOSCHAT Helene, »Die čakavische Mundart der „Poljanci" im Burgenland.« **Dizertacija**, Beč 1965.
361. KOSIER Ljubomir, Grossdeutschland und Jugoslawien, Beč—Berlin 1939, (str. 82—90, Die Kroaten des Burgenlandes).
362. KOSTRENČIĆ Ivan, Beiträge zur protestantischen Literatur der Südslawen, Beč 1874.
363. KOŠIĆ Jožef, Zobrisani Sloven in Slovenka med Murov in Rabov. Kolem 1820.
364. KOVACS T., Das südliche Burgenland in den Konskriptionen aus der 1. Hälfte des 19. Jahrhunderts, **Burgenländische Forschungen**, sv. 56, Eisenstadt 197.
365. »Krach im Kroatischen Kulturverein.« **Burgenländische Freiheit**, od 22. V 1963.
366. KRANZMAYER E. i BÜRGER K., »Burgenländisches Siedlungshandbuch.«
367. KRENN H., Die Bedeutung der Wüstungen für das Siedlungs- und Flurbild des nordösthichen Weinviertels, **Geographischer Jahresbericht aus Osterreich**, sv. 33. 1963/64.
Burgenländische Forschungen, sv. 36. Eisenstadt.

368. KRETZENBACHER Leopold, »Zwei Motive aus der Volkspoesie der burgenländischen Kroaten.« **Burgenländische Heimatblätter, 13, 1951.**
369. »Die Kroaten.« usp. Koenig. **Das Buch vom Neusiedlersee,** Beč 1961. str. 270.
370. »Die Kroaten an den Landeshauptmann.« **Burgenländisches Volksblatt,** 12. IX 1936. str. 3.
371. »Die Kroateneinwanderung im südlichen Burgenland.« **Burgenländische Forschungen,** I 1947. str. 15.
372. »Kroaten hüben und drüben.« **Burgenländische Freiheit,** XVII, 1947. br. 7.
373. »Die Kroaten im Burgenland.« **Burgenländische Freiheit,** br. 24 1954. br. 12, 26, 52.
374. »Kroaten im Burgenland.« **Die Stimme Osterreichs** 1948. br. 8.
375. »Die Kroaten im Burgenland. Reaktionäre Hetze oder Vertretung Osterreichischer Interessen?« **Freies Burgenland,** 7. II 1947.
376. »Die Kroaten im Burgenland.« **Der Volksbote,** Innsbruck, od 7. VII 1949.
377. »Die Burgenländische Kroaten.« **Osterr. Illustrierte Zeitung,** 36. 1926, str. 635.
378. »Die Burgenländischen Kroaten feiern Mathias Miloradić.« **Burgenländischer Pressedienst,** br. 38, 1950. i **Burgenländisches Volksblatt,** br. 26, 1950.
379. »Die Kroaten im Zeitalter der Reformation.« **Burgenländische Volkskunde,** 1953.
380. »Die Kroatenfrage im Burgenland.« **Burgenländische Freiheit,** br. 5, 1947.
381. »Kroatenkurs der KA (Katolische Aktion).« **Burgenländisches Volksblatt,** od 9. III 1963.
382. »Kroatenkurs in Eisenstadt.« **Europa Ethnica,** 1964. br. 2, str. 72.
383. »Der Kroatenprozess NR Robak kontra dr. Linzer.« **Echo der Heimat,** 1966, br. 18, str. 14.
384. »Kroaten schon seit 1515 im Burgenland. Burgenländische Forschungen. Neue Arbeit von Dobrovich über die Ansiedlung.« **Freies Burgenland,** 26. I 1964. str. 9.
385. »Die Kroatensiedlung.« **Burgenländische Festschrift** 1920. str. 16.
386. »Kroatentag in Kroatisch-Minihof.« **Burgenländisches Volksblatt,** od 22. VI 1963. str. 4.
387. »Die Kroatensiedlung.« **Burgenländische Volkskunde,** 1953. str. 19.
388. »Kroaten und die Kirche im Osten.« **St. Martinsbote,** 26. I 1964.
389. »Die Kroaten und die Reformation.« **Burgenland — Atlas.** Text str. 26.
390. »Die Kroaten von St. Nikolaus. Eine Urkunde aus der Zeit ihrer Ansiedlung.« **Volk und Heimat,** 1948. br. 2, god. 1955.
391. »Kroatische Auswanderung nach Amerika.« **Burgenländische Forschungen,** 3, od 1949. str. 34.
392. »Kroatische Burgenländer aus Wien besuchen ihre Landsleute.« **Burgenländischer Pressedienst,** 24. III 1954.
393. »Kroatische Volkstracht aus Hornstein.« **Volk und Heimat,** IV 1951. br. 1, str. 16.
394. »Der Kroatische Kulturverein im Burgenland.« **Jahrbuch Österr. Wiss.** II, 1950, str. 132. **Jahrbuch Österr. Wiss.** III, 1954, str. 118.
395. »Das Kroatische Kulturwerk.« **Österr. Rundschau,** II, 1947, str. 407.
396. »Kroatische Kungebung in Oslip.« **Europa Ethnica,** 1964, br. 21, str. 178.
397. »Kroatische Lehrbücher im Burgenland.« **Europa Ethnica,** 1964, br. 2, str. 75.
398. »Kroatische Namen und die Zahl der Kroaten im Burgenland.« **Naš Tajednik,** 3. IV 1948.

399. »Kroatischer Kulturtag in Pandorf.« **Burgendländischer Pressedienst,** br. 43. od 1953.
400. »Kroatischer Kulturverein. Eine offene Frage.« **Burgenländisches Leben,** god. 14. br. 5/6 od 1963.
401. Kroatischer Kulturverein. »Kroatische Volkslieder.« 4 Lieferungen, Vor. 1945.
402. »Der Kroatische Schulinspektor.« **Der Freie Burgenländer,** od 31. VIII 1930.
403. »Kroatisches Barock.« **Volk und Heimat,** 1951, br. 17, str. 12.
404. »Kroatisches Missale.« (izd. dieceza Eisenstadt) usp. **Burgenländisches Volksblatt,** 9. III 1963.
405. »Das Kroatische Volkstum.« **Burgenländische Volkskunde,** 1953.
406. »Kroatische für Kroaten und Nichtkroaten. Der merkwürdige Sprachenstreit im Burgenland und das Osteuropaseminar in Eisenstadt.« **Burgenländisches Leben,** god. 14. 1963. god.
407. KROBOTH B., Die kroatischen Bewohner von Themenau in Nieder-Österreich. **Zeitschrift für österreichische Volkskunde,** god. 3. (1897) str. 193—217 i god .7. (1901), str. 202—238.
408. KUHAČ Fr., Kerštjansko-katoličanski crikveni jačkar. **Vienac,** 33, 1901, Zagreb
409. KUHAČ Fr., Među Hrvatima Donje Austrije i Zapadne Ugarske, **Vienac.** 10 i dalje, Zagreb 1878.
410. KUHAČ Fr., »Ursprung der österreichischen Volkshymne.« **Kroatische revue II,** Zagreb 1887. str. 98—101.
411. KUHAČ Fr. Josip Haydn i hrvatske narodne popievke, Zagreb 1880. p. o. **Vienac** br. 13—29, 1880. god.
412. KUNNERT Heinrich, »Bemerkungen zu einem Beitrag über die kroatisch sprechende Bevölkerung in Niederdonau und Steiermark.« **Deutsches Archiv für Landes und Volksforschung.** br. 7, 1943. str. 549—552.
413. KUNNERT Heinrich, »Bibliographie zur Landes und Volkskunde des Burgenlandes, 1930—1933. **Südostdeutsche Forschungen,** 1936.
414 KUNNERT H., Das Burgenland im Türkenkrieg 1683. **Burgenländische Heimatblätter,** god. 1. (1932), str. 157—167.
415. KURELAC Fran, Jačke ili narodne pesme prostoga i neprostoga puka po županh Šopronjskoj, Mošonskoj i Železnoj na Ugrih. Zagreb 1871. (Predgovor, str. 9—54.)
416. KURELAC Fran, »Pesme šaljive, domišljate, uštipljive.« **Naša Domovina Kalendar,** 1934. str. 162—164.
417. KUZMIĆ Andreas, »Černa Vida.« **Kalendar Svete Familije,** Raab, 1909.
418. KUZMICH Jandre, »Čuvaj tvoj jezik.« **Kerstjansko katoličanski kalendar,** Eisenstadt, 1908.
419. KUZMIĆ S., »Imamo i našu dramu.« **Gradišće Kalendar,** 1947, str. 48—52.
420. LAHOVICH Alois, »Die burgenländischen Kroaten.« **Südostdeutsche Heimatblätter,** 6, München 1957.
421. Landesgesetz-Sammlung für die Jahre 1865/67 i 1868. Pešta 1872, str. 213.
422. LASZOWSKI Emilij, Monumenta Habsburgica regni Croatie Dalmatie, Slavoniae, sv. I od god 1526—1530, Zagreb 1914; sv. II od god. 1531—1540, Zagreb 1916; sv. III od god. 1544—1554, Zagreb 1917.
423. LAVIĆ Petar, »Ne damo se.« **Hrvatske Novine,** 14. 6. IV 1963.
424. LEBZELTER Viktor, »Eine rassenkundliche Übersichtsaufnahme des Burgenlandes.« **Mitt. d. Anthrop. Ges. in Wien.** (poseban otisak)
425. LEHR Josef, »Die slawischen Sprachen im Lehrplan.« **Pädagog. Mitteilungen,** br. XI, 1953.

426. LEMPERG Demeter, »Pri perječihanju.« **Hrvatske Novine**, br. 5, 1936.
427. LENDL E., Die einzelnen Volksgruppen des Burgenlandes, **Mitteilungen der Geographischen Gesellschaft in Wien**, sv. 79, str. 68—71.
428. LEDL E., Neuzeitliche Siedlungsbewegungen in Niederdonau. **Unsere Heimat**, n. s. sv. 13. Beč 1940, str. 167—177.
429. LENDL Hubert, Das Gesellschaftliche Gefüge des Landvolkes im deutsch.-madj. Grenzraum östlich des Neusiedler Sees, Leipzig 1938.
430. LEOPOLD Anton, Cvijeće iz Gradišća. Pjesme. Oberpullendorf, 1954.
431. LEOPOLD Anton, »Majuška vrba«. **Naš Tajednik**, 1952, br. 19.
432. LEOPOLD Anton, »Pogoreni grad.« **Gradišće Kalendar**, 1952, str. 85—89.
433. LEOPOLD Anton, »Vodena vila.« **Naša Domovina** 29. VIII 1954.
434. LEOPOLD Franz. Österreich und die burgenländischen Kroaten hinter der rotweissroten Fahne.« **Burgenländisches Volksblatt**, br. 18, 1946.
435. LESER Gratian, »Die Ansiedlung der Kroaten in der Güssinger Gegend.« **Güssinger Zeitung**, od 23 i 30 IV 1922, br. 17 i 18.
436. LESER Gratian, »Die Einwanderung der Kroaten im Güssinger Bezirk.« **Güssinger Zeitung**, 9. IX 1930.
437. LESER Gratian, »Die Kroaten zu Stinatz.« **Güssinger Zeitung**, 15. VI 1930.
438. LIEBEZEIT J., »Stare jačke iz Stinjakov.« **Naša Domovina Kalendar**, 1933, str. 81.
439. »Lip napredak naših folklornih grupov.« **Hrvatske Novine**, br. 5, od 2. II 1963.
440. LÖGER Ernst, Heimatkunde des Bezirkes Mattersburg. Beč 1931.
441. Lexicon locorum regni Hungariae populorum anno 1773. officiose confectum, Budimpešta 1920.
442. LÖGER Ernst, Zur Geschichte des burgenländischen Schulwesens. **Südostdeutsche Forschungen**, br. 1, München 1936.
443. LOIBERSBECK J., Am Waasen. **Volk und Heimat**, 19. god. br. 8; 20 god. br. 1, Eisenstadt 1966—1967.
444. LOIBERSBECK J., An der mittleren Rabnitz, **Volk und Heimat**, 18. g. br. 8; 19. god. br. 7. Eisenstadt, 1965/66.
445. LOIBERSBECK J., An der unteren Pinka, **Volk und Heimat**, 17. god. br. 5—13/14. Eisenstadt 1964.
446. LOIBERSBECK J., Deutschkreutz, **Volk und Heimat**, god. 11, br. 21/22, god. 12., br. 7, Eisenstadt 1958/59.
447. LOIBERSBECK J., Eberau und Rotenturm, **Volk und Heimat**, god. 14 br. 17; god 15 br. 7, Eisenstadt 1961/62.
448. LOIBERSBECK J., Ein Stück Heideboden. **Volk und Heimat**, god. 20. br. 17, Eisenstadt 1967.
449. LOIBERSBECK J., Gols, **Volk und Heimat**, god. 16, br. 20; god. 17, br. 4, Eisenstadt 1963/64.
450. LOIBERSBECK J., Graf Iwan von Güssing, **Volk und Heimat**, god. 13. br. 13—19. Eisenstadt 1960.
451. LAIBERSBECK J., Im oberen Rabnitztal, **Volk und Heimat**, g. 16. br. 9—19, Eisenstadt 1963.
452. LOIBERSBECK J., Kirch- und Kohfidisch, **Volk und Heimat**, g. 8. br. 7—9, Eisenstadt 1955.
453. LOIBERSBECK J., Kittse und seine Nachbarn, **Volk und Heimat**, g. 15. br. 7—18, Eisenstadt 1962.
454. LOIBERSBRECK J., Landsee, **Volk und Heimat**, g. 9. br. 4—9, Eisenstadt 1956.

455. LOIBERSBECK J., Mariasdorf, **Volk und Heimat**, g. 14. br. 1—7, Eisenstadt 1961.
456. LOIBERSBECK J., Miedlingsdorf, **Volk und Heimat**, god. 12, br. 8—12, Eisenstadt 1959.
457. LOIBERSBECK J., Neuhaus, **Volk und Heimat**, g. 13. br. 7—12, Eisenstadt 1960.
458. LOIBERSBECK J., Rechnitz und die beiden Hodisse, **Volk und Heimat**, god. 8. br. 12, god. 9. br. 3, Eisenstadt 1955/56.
459. LOIBERSBECK J., Rehgraben, **Volk und Heimat**, g. 12. br. 13—16; Eisenstadt 1959.
460. LIOBERSBECK J., Riedlingsdorf, **Volk und Heimat**, g. 10. br. 1—7, Eisenstadt 1957.
461. LOIBERSBECK J, Rund und Kobersdorf, **Volk und Heimat**, god. 11. br. 9—21/22, Eisenstadt 1958.
462. LOIBERSBECK J., Schlaining. **Volk und Heimat**, god. 12. br. 16; god. 13. br. 5, Eisenstadt 1959/60.
463. LOIBERSBECK J., Spitzzicken. **Volk und Heimat**, g. 16. br. 6—9, Eisenstadt 1963.
464. LOIBERSBECK J., Um den Eisenberg. **Volk und Heimat**, god. 20. str. 27 i dalje, Eisenstadt 1967.
465. LOIBERSBECK J., Um Hirschenstein und Plischa, **Volk und Heimat**, god. 15. br. 19; god. 16. br. 6, Eisenstadt 1962/63.
466. LOIBERSBECK J., Um Pilgersdorf und Kogl, **Volk und Heimat**, god. 14. br. 8—15/16, Eisenstadt 1961.
467. LOIBERSBECK J., Unterschützen. **Volk und Heimat**, god. 9, br. 12—22, Eisenstadt 1956.
468. LOIBERSBECK J., Von Badesdorf bis Oberdorf, **Volk und Heimat**, god. 17. br. 15/16; god. 18. br. 8, Eisenstadt 1964/65.
469. LÖGER E., Heimatkunde des Bezirkes Mattersburg im Burgenland, Beč-Leipzig 1931.
470. LÖGER E., Zur Geschichte des burgenländischen Schulwesens. **Südostdeutsche Forschungen I**, München 1936, str. 194—223.
471. LOPAŠIĆ Radoslav, Općina Draganička, Zagreb 1883.
472. LOPAŠIĆ Radoslav, Oko Kupe i Korane, Zagreb 1890; Bihać i Bihaćka krajina, Zagreb 1943.
473. LORKOVIĆ Mladen, Narod i zemlja Hrvata, Zagreb 1939.
474. LUKAS Filip, Masaryk prema Hrvatima, Za hrvatsku samosvijest, Zagreb 1944. str. 229—263.
475. M. F., Med Gradiščanskimi Hrvati, **Ljudska pravica**, Ljubljana, broj 45, od 23. II 1947.
476. M. H., Kulturno-prosvjetne veze s Gradišćanskim Hrvatima, **Zagorski kalendar**, 1946. Zagreb 1945.
477. »Manjiska prava Slovenaca i Hrvata u Austriji.« **Hrvatski Glas**, 31, br. 18, 24, Winnipeg, od 4. V 1959. i 5. V 1959.
478. MARHOLD Slavko, Hrvatsko narodno glazbalo tamburica, **Gradišće Kalendar**, 1949, Beč 1948.
479. MARHOLD Slavko, Čudno rodbinstvo, **Hrvatski kalendar**, 1941.
480. MARHOLD Slavko, Hrvatska sela u Gradišću, prilog karte, 1:350.000 (u knjizi M. Ujevića: Gradišćanski Hrvati, Zagreb 1934.)
481. MARHOLD Slavko, Povijest Gradišćanskih Hrvatov, Pandrof 1940 (rukopis)

482. MAJOR P. P., Statistik des Wieselburger Komitats, Starigrad 1868.
483. MAUČEC Jože i NOVAK Vilko, Slovensko Porabje, Ljubljana 1945.
484. MARHOLD Vjekoslav, Iz prošlosti Rasporka. **Naša Domovina,** 1933, tsr. 73—75.
485. MARHOLD Alois, »Die Kroaten.« **Heimatkunde des Bez. Mattersburg,** 1931.
486. MAURER J., Einige verschollene Orte im Viertel unterm Manhartsberg. **Blätter des Vereins für Landeskunde von Niederösterreich,** god. 20 (1886), str. 442—249.
487. Memorandum vlade Fed. Nar. Rep. Jugoslavije o slovenačkoj Koruškoj, pogranićnim slovenskim djelovima Štajerske i Gradišćanskim Hrvatima. Beograd, 1947.
488. »Memorandum zu den Problemen der kroatischsprachigen Gemeinden des Burgenlandes.« **Burgenländischer Pressedienst,** 1964, br. 40, str. 16.
489. MERŠIĆ Franz, »Kako su se naše žene još nezdavno bavile konopljami?« **Naša Domovina Kalendar,** 1935. str. 155—158.
490. MERŠIĆ Ivan, »Dolna Pulja. nje stanovniki, prije i sada.« **Gradišće Kalendar,** 1949, str. 94—98.
491. MERSICH Konrad, »Arbeitsformen in den kroatischen Schulen des Burgenlandes.« **Pädagogische Mitteilungen,** 1953. str. 110—112.
492. MERSICH Konrad, »Heimatsagen von Frankenau.« **Volk und Heimat,** br. 4, 1951. str. 2.
493. Mersich Konrad, »Das Kroatische Schulwesen im Burgenland.« **Burgenländisches Lehrerblatt,** 23. 1961.
494. Mersich Martin, »Kade stanujemo mi Hrvati.« **Letna knjiga 1930.**
495. MERSICH Martin, »Kako su svečevali naši praoci nedilju.« **Katoličanski Ljudski Savez,** 1940, str. 122—124.
496. MERSICH Martin, »Die Kirchenlieder der burgenländischen Kroaten.« **Singende Kirche,** Burgenland 8, br. 2, 1960/61.
497. MERSICH Martin, Kruh nebeski, Hrvatski katoličanski molitvenik. Beč. 1941/48.
498. MERSICH Martin, »Najstarija isprava od Gradišćanskih Hrvatov.« **Hrvatske Novine,** br. 7. Beč, 1929.
499. MERSICH Martin, »Najstariji ostenki poganstva med nami Hrvati.« **Katoličanski Ljudski Savez,** 1940.
500. MERSICH Martin, »Narodna balada iz Pajngerta, Pastir je gonil...« **Naša Domovina Kalendar** 1934, str. 161.
501. MERŠIĆ Martin, »Narodne Hrvatske jačke iz Gradišća.« **Naša Domovina Kalendar 1935.** str. 89—91.
502. MERŠIĆ Martin, »Odakle ishajaju imena naših hrvatskih sel.« **Naša Domovina Kalendar 1933.** str. 51—58.
503. MERŠIĆ Martin, »Podatki k našoj književnosti i povesti.« **Gradišće Kalendar 1948.** str. 43.
504. MERŠIĆ Martin, »Porodica velikoborištofskih obiteljskih imen.« **Letna knjiga 1930.** str. 39—42.
505. MERŠIĆ Martin, Povest katoličanske Crikve, Beč 1955.
506. MERŠIĆ Martin, »Praudanje i tužbovanje nigda.« **Katoličanski Ljudski Savez 1940,** str. 154—157.
507. MERŠIĆ Martin, Rimski misal, Eisenstadt, 1962.
508. MERŠIĆ Martin ml., »Stare navade i poslovice.« **Katoličanski Ljudski Savez 1940.** str. 54.

509. MERŠIĆ Martin, ml. i Žganec Vilko, Jačkar. Hrvatske narodne iz Gradišća. Zagreb 1964.
510. MERŠIĆ Martin ml., Pronajdene dvi najstarije gradišćanske hrvatske knjige, **Hrvatske novine,** od br. 25 dalje g. 1970.
511. MERŠIĆ Martin ml., Nacrt za povijest književnosti gradišćanskih Hrvatov **Gradišće kalendar,** 1969. str. 51—59.
512. MERŠIĆ Martin ml., Crikvena književnost Gradišćanskih Hrvatov do poč. XIX st. **Gradišće kalendar,** 1970, str. 47—59.
513. MIKIŠIĆ J., »Matrikulauzüge aus der Pfarre Neumarkt im Tauchental von 1690—1711.« Weiden b. R. (rukopis) 1960.
514. MILORADIĆ M. »Mlinci.« usp. S. Zvonarić, **Čitanka,** str. 96.
515. MILORADIĆ Mate, »Toma va kladi.« **Kalendar Svete Familije,** 1912, str. 87—92.
516. MILUTINOVIĆ Nikola, Mađarska i Trianonski ugovor, Starine JAZU 54. Zagreb 1969.
517. Minderheiten. (Entwicklungsgymnasium in Oberwart). **Oberwarter Zeitung,** 9. X 1966. str. 3.
518. »Minderheitenfrage geht uns alle an.« **Oberwarter Zeitung,** br. 1, 1956.
519. »Die Minderheiten im Burgenland.« **Naš Tajednik,** br. 6. od 20. VIII 1949.
520. MILČETIĆ Ivan, O Ugarskim Hrvatima. **Vienac,** 33 i dalje Zagreb 1901.
521. MILČETIĆ Ivan, Među Hrvatima Donje Austrije i Zapadne Ugarske, **Vienac** 30 i dalje, Zagreb 1898.
522. Minderheiten im Burgenland gleichberechtig. Eigene kroatische Schulzeitung. Vorbildliche Schulung im Kroatischen. **Wiener Zeitung,** 6. VIII 1953.
523. »Mišlenje drugih k našem pitanju.« **Hrvatske Novine,** br. 24. od 6. IV 1963. str. 2.
524. »Mittelschulprofessoren aus 22 Nationen bei Burgenlands Kroaten.« **Freies Burgenland,** 7. VIII 1966 str. 11.
525. MLADINIĆ Ivan, »Gradišćanski Hrvati.« **Matičin iseljenički kalendar** za god. Zagreb 1955, str. 70.
526. MOHL Adolf, »Die Burgenländischen Kroaten 1533—1933.« **Burgenländische Heimatblätter,** 2, 1933. str. 189—191.
527. MOHL Adolf, Die Einwanderung der Kroaten 1533. Budimpešta 1913.
528. MOHL Adolf, »Szarvkö és urai.« **Szazadok** br. 7, 1903.
529. MOÓR E., Westungar im Mittelalter im Spiegel der Ortsnamen. **Acta litterarum ac scientiarum regiae universitatis Francisco-Josephinae,** sectio philologica, 10. Szeged 1936.
530. MURKO Mathias, Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistige Leben der Südslawen, Heidelberg, 1927.
531. NAKOVICH Mihovil, »Tri kume« **Kerstjansko-Katoličanski Kalendar,** Eisenstadt 1896.
532. NAKOVICH Mihovil, »Perlje i sada.« **Kerstjansko-Katoličanski Kalendar,** Eisenstadt 1899.
533. »Narodne poslovice kod braće na Jugu.« **Gradišće Kalendar,** 1947, str. 126—128.
534. »Náradnj pjesné Horwatu w šopronské stolici.« **Nowiny z oboru literatury,** Prag 1842. str. 91.
535. NEILL St., Versuch einer Topographie der verschollenen Ortschaften im Viertel unter dem Wiener Walde. **Blätter des Vereins für Landeskunde von Niederösterreich,** n. s. sv. 16 (1882).

536. NEILL St., Versuch einer Topographie des verschollenen Ortschaften in Niederösterreich, zunächst der im ehemaligen Viertel unterm Manhartsberg gelegenen. **Blätter des Vereins für Landeskunde von Niederösterreich,** sv. 15 (1881).

537. 461. NEMETH Ivan, »Petrovo selo u pjesmi.« **Gradišće kalendar,** 1957, str. 37—39.

538. »Nešto o našem jeziku.« **Ognjišće 1954,** str. 44—47.

539. NEUBAUER Lorenz, »Was geschah mit der kroatischen Minderheit in Burgenland.« **Der Donauschwabe,** 7. III 1965. str. 5.

540. »Neuere Aufsatzliteratur über die kroatische Minderheit im Burgenland.« **Europa Ethnica,** 21. god. br. 1 1964. str. 46.

541. »Neue Wendung im Eisenstädter Kroatenprocess. Vor Funktionsenthebung des Obmanns Dr. Linzer?« **Echo der Heimat.** 6. II 1966. str. 17.

542. NEWALD J., Niclas Graf zu Salm, **Berichte und Mitteilungen des Altertumvereins zu Wien,** sv. 28 (1879), str. 1—122.

543. NEWEKLOWSKY G., Die Schriftsprache der burgenländische Kroaten, Leibnitz Mai 1969.

544. NEWELKOWSKY Gerhard, »Die Akzent und Intonationssysteme der čakavischen Mundarten im Burgenland. (Sa kartom)«. **Dizertacija,** Beč 1965/66.

545. »1949 und unser nationales Recht.« **Naše selo,** 13. I 1949.

546. »Ni smo sami!« **Hrvatske Novine,** 20 IV 1963.

547. »Ni u Cindrofu nisu svi protiv.« **Hrvatske Novine** 2. III 1963.

548. NIEDERLE Lubor, Národopisná mapa Slovanstva, Prag 1905.

549. NIEDERLE Lubor, Slovanský svět (zeměpisný a statistický obraz současného Slovanstva), Prag 1909.

560. NOVAK Vilko, Etnografski značaj slovenskoga Porabja, **Slovenski etnograf,** I Ljubljana 1848.

561. NOWOTNY F., Die sprachliche Verhältnisse Nieder-Ösäerreichs auf Grund der Ergebnisse der beiden letzten Volkszählungen von 1890 und 1900, **Deutsche Erde,** Zeitschrift für Deutschkunde, sv. 3. god. 1904, str. 97—102.

562. Osterreichisches Statistisches Zentralamt, Beč, br. od 1923. 1934. 1951. i 1961.

563. OBERHUMMER E., Der Name Burgenland. **Geogr. Zeitschrift** 35, str. 162—3. Lipsko-Berlin 1929.

564. PALIC Emil, »Život Hrvata u Aaustrijskom Gradišću.« **Narodni Kalendar,** Budimpešta 1960. str. 99.

565. PAVEL Agost, »Rigászás a Vendvidéken és az Őrségben.« **Erstesitö** 34, 1942. str. 135—137.

566. PAVIČIĆ Stjepan, O govoru u Slavoniji do turskih ratova i velikih seoba u 16. i 17. stoljeću, Rad JAZU 222, Zagreb 1920.

567. PAVIČIĆ Stjepan, Seobe i naselja u Lici, Zagreb 1967.

568. PAVITSICH Ive. Prihod Hrvatov u Gradišće. **Naša Domovina** 1932.

569. PAYER S., A dunántuli evangélikus egöáz kerület története, sv. 1, Sopron 1924.

570. PEREC (Perc) K., Das kroatische Schrifttum im Burgenland. **Burgenländische Literaturbote,** god. 1948/49, II dio, str. 31 i dalje, Eisenstadt 1949.

571. PETROVA A., Příspěvky k historické demografi Slovenska v 18—19. stoleti, Prag 1928.

572. PEREC Karl, »Das Kroatischsprachige Schrifttum im Burgenland.« **Literaturbote** II, Eisenstadt 1949.

573. PFEIFER Helfried, »Das Recht der nationalen Minderheiten in Österreich.« **Ostdeutsche Wissenschaft,** VIII 1961.

573. PILLER Karl, »Mein Heimatort Frankenau.« Eisenstadt 1952.

574. PINDOR Joseph, »Die protestantische Literatur der Südslawen im XVI Jahrhundert.« (sv. II: Die Kroatischen Schriftsteller und Schriften). **Jb. d. Ges. f. Geschichte d. Protest. in Osterr.** sv. II 1903.

575. PINTERICH Helena, »Narodne: Fratar, Ptivca, pipuga.« **Gradišće Kalendar,** 1960, str. 101.

576. POKOMANDY F. »Orts und Schulkronik von Spitzzicken.« Spitzzicken 1960 (rukopis)

577. POLANY Istvan, »A nyugamagyarországi horvát telepedések.« **Vasi Szemle V** 1938. str. 232.

578. »Politika i folklor.« **Hrvatske Novine,** 9. III 1963. str. 1.

579. PREČ Karlo, »Ovako je bilo pri ljetošnji shodišći.« **Crikveni Glasnik Gradišća** 1951. br. 27.

580. PRICKLER Harald, »Der Einfluss der kriegerischen Einfälle aus dem Osten auf das Siedlungsbild des Burgenlandes.« Vortrag zum Österr. Historikertag, Eisenstadt 1962.

581. PRICKLER Harald, Novi podatki k doselenju »Vlahov« u Gradišće. **Gradišće kalendar,** 1969, str. 60—65.

582. PRICKLER Harald, »Geschichte der Herrschaft Bernstein.« **Burgenländische Forschungen,** sv. 41.. Eisenstadt.

583. PROBST Franz, »Die Kroaten«. **Österr. Rundschau,** Sonderheft Burgenland, sv. 13. god. 2/1947.

584. PROBST Franz, »Die Lieder der Hornsteiner Fabrikarbeiterinnen. Ein Beitrag zur Frage Industrialisierung nud Volkslied.« **Burgenländische Heimatblätter** 12, 1950, str. 177—182.

585. PROBST Franz, Die Religiöse Erbauungsliteratur der Burgenländischen Kroaten.« **Burgenländische Heimatblätter,** III, 1951 str. 198.

586. PROBST Franz, »Der Schnitter.« **Volk und Heimat,** br. 1, 1954.

587. PROBST Franz, »Stephan Consul, literarischer Wegbereiter der Croaten.« **Volk und Heimat,** 1, 1948.

588. »Proslavit ćemo Matu Miloradića.« **Hrvatski glas, Winnipeg,** 31. VII 1961.

589. PKPIĆ Jure, »Književnost Gradišćanskih Hrvata.« **Hrvatska revija, Zagreb** 1941. str. 35.

590. PUM Johann, »Wir Kroaten und das Burgenland.« **Burgenländisches Leben,** br. 11, 1951.

591. RAFELSPERGER Franz, Topographisches Lexicon, Beč 1836.

592. RASCHHOFER Herman, »Die nationalen Minderheiten in Österreich und ihre Rechtslage.« **Vierteljahreshefte für Politik und Geschichte** I 1929. **str.** 16—17.

593. RIEDL F., Die Kroatenansiedlung in Osterreich. (vidi) Die südostdeutsche Volksgrenze, str. 169—178, Berlin 1934.

594. RATTASITS Agnes, »Die materielle und geistige Kultur meines Schulortes Kroatisch-Geresdorf.« Eisenstadt 1951.

595. RATZ Alfred, »Geschichte von Trausdorf a. d. Wulka.« **Neusiedler Zeitung,** br. 6 juni 1964.

596. RAUNICHER Ernst, »Jugoslawien und das Burgenland.« **Burgenländisches Leben** I br. 2 1949/50.

597. »Die Rechte der burgenländischen Kroaten.« **Burgenländische Freiheit, 5. XII** 1960. str. 2.

598. »Rechte der burgenländischen Kroaten im Staatsvertrag verankert.« **Freies Burgenland**, 22. V 1955.
599. RESETARITS Valentin, »Die geistige Kultur meines Schulortes Kroatisch-Ehrensdorf.«, Eisenstadt 1950.
600. REZNER Wilhelmine, »Die materielle und geistige Kultur meines Schulortes Kaisersdorf.« Eisenstadt 1952.
601. RICEK L., Kroatensiedlungen im inneralpinen Wiener Becken Niederösterreichs. **Deutsche Erde**, Zeitschrift für Deutschkunde, sv. 7, god.1908, str. 136 i dalje.
602. RICEK L., Niederösterreich im Zeitalter der Reformation, **Deutsche Erde**, sv. 12, god. 1913, str. 174. i dalje.
603. RIEDL Adalbert, »Eine Kroatische Hochzeit in Klingenbach 1953.« **Volk und Heimat** VI 1953. br. 6—8.
604. RIEDL Franz, »Die burgenländischen Kroaten.« HEISS F., et al., **Die südostdeutsche Volksgrenze.** Berlin 1934.
605. RITIG Nives, Die Erfassung des materielen Kulturgutes in Wlachischen Dörfen — einer kroatischen Sprachinsel im südlichen Burgenland, Dizertacija, Beč 1970.
606. Ritig Nives, Sudbina jednoga naroda (Gradišćanski Hrvati), **Riječ**, Časopis za kulturu, umjetnost i društvena pitanja, god. I br. 3—4, Sisak, prosinca 1969.
607. RITTSTEUER Josef, »Ueber die konfessionelle Zugehörigeit unserer Kroaten zur Zeit der Reformation und Gegenreformation.« **Burgenländische Heimatblätter**, god. 15 sv. 1, Eisenstadt 1953. str. 19—33.
608. RITTSTEUER Josef, »Kirche im Grenzraum«, Eisenstadt 1968.
609. ROBAK Fritz, »Ein Mahnwort.« **Burgenländische Freiheit.** 14. VIII 1955.
610. ROBAK Friedrich, »Sind zwei Sprachen mehr wert als eine?« **Burgenländische Freiheit**, Eisenstadt 23. II 1963.
611. ROBAK Friedrich, »Schulregelung für Kroaten ungünstig.« **Burgenländische Freiheit**, br. 36/37 1967.
612. ROBAK Friedrich, »Warum nicht bei der Wahrheit bleiben?« **Burgenländische Freiheit**, 10. VII 1955.
613. ROBAK Friedrich, »Wir wollen den nationalen Frieden.« **Burgenländische Freiheit**, 12. VII 1965.
614. ROBAK Friedrich, »Die Wünsche der kroatischen Minderheit. Anfrage an Bundeskanzler dr. Gorbach.« **Burgenländische Freiheit**, 8. VI 1963.
615. RABOK Fritz, »Zu kroatischen Schulfrage.« **Burgenländische Freiheit**, br. 2, 4, 5, od 1951. g.
616. ROBICA, »V szaki pocsetak je tezsak.« **Kerstjansko-Katoličanski Kalendar**, Budapest 1864.
617. ROHRER Josef, Versuch über die slawischen Bewohner der Österreichischen Monarchie, sv. II Beč 1804.
618. ROLAND Rainer, Das anonyme Bauen im Nordburgenland. Beč/Salzburg 1961.
619. »Die Rolle der burgenländischen Kroaten.« **Napredak**, Buenos Aires, Novembar 1960. br. 17.
620. ROTH H., Das Burgenland, eine siedlungsgeographische Studie, **Dizertacija.** Beč 1923
621. SCHEUCH M., Ihre Heimat ist Osterreich, **Arbeiter Zeitung** vom 28. April, 2. Juni, 30. Juni, i 28. Juli 1968, Beč 1968.

622. SCHMIDT H. F., »Die kirchenslawischen Urhunden auf kroatischem Boden.« **Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Geschichte**, sv. 68. Beč 1960.
623. SCHIMMER K. A. Topograhie von Niederösterreich, sv. I.
623. SCHMIDT Leopold, Burgenländische Beiträge zur Volkskunde, Beč 1953.
624. SCHNEEFUSS Walter, Die Kroaten und ihre Geschichte. Leipzig 1942.
625. SCHNEEWEIS, E., Grundriss des Volksglaubens und Volksbrauches der Kroaten, Cilli, 1935.
626. SCHNEEWEIS E., Die Hochzeitsbrauche der Serbo-Kroaten in ihren Haupelementen, Prag 1929.
627. SCHNEEWEIS E., »Weihnachtsbräuche der Serbokroaten.« **Wiener Zs. für Volkskunde**, br. 15, 1952. str. 212.
628. Die Schreibweise kroatischer Familiennamen.« **Burgenländische Freiheit**, 13. IV 1947.
629. SCHREINER Adalbert, »Franz Kurelac. Sein Werk und seine Bedeutung für die burgenländische Volkskunde.« **Volk und Heimat**, III 1950. br. 3.
630. SCHREINER Adalbert, »Für eine friedliche Lösung der Kroatenfrage im Burgenland.« **Burgenländisches Volksblatt**, 29. III 1958.
631. SCHREINER Bela, »Čitanka. Das neue Liederbuch für die Volksschulen des Burgenlandes.« **Burgenländisches Volksblatt**, 20. I 1951.
632. SCHREINER Bela, »Die Tamburizza, ein kroatisches Volksinstrument.« **Burgenlädische Heimatblätter**, XI 1949. str. 45.
633. SCHREINER Bela, »Ždral.« **Gradišće Kalendar 1950**, str. 91.
634. SCHULTES I., Die Nachbarschaft der Deutschen und Slawen an der March, sv. 4. der Veröffentlichungen der Osterreichischen Museums für Volkskunde, Beč 1954.
635. SCHWARZ J., »Besiedlung des Bezirkes Güssing.« **Dizertacija**, Graz 1951.
636. SCHWEICKHARDT F., Darstellung des Erzherzogthums unter der Enns, Beč 1832.
637. SCHWICKER Heinrich, Geschichte der österreichischen Militärgrenze Beč 1883.
638. SCHWITZKER J. H., Statistik des Königreichs Ungarn, Stuttgart 1877.
639. »Sedmi član austrijskog državnog ugovora.« **Hrvatski Glas**, 27, br. 36, 12. IX 1955.
640. SEMMELWEIS Karl, »Podler. Ansiedlung von Kroaten durch Adam Batthyany im Jahre 1650.« **Burgenländische Heimatblätter** XI, 1949. str. 189.
641. SEMMELWEIS Karl, »Die Kroaten von St. Nikolaus. Eine Urkunde aus der Zeit ihrer Ansiedlung vom 9. Mai 1558. Nach der Photokopie des ungarischen Originals.« **Volk und Heimat**, br. 2, 1948. str. 3.
642. SEMMELWEIS Karl, Historische Geographie des Burgenlandes, **Burgenländische Heimatblätter**, XII, Eisenstadt 1951.
643. »Siegendorf: Gemeinderat protestiert gegen Kroatisch-Unterricht.« **Burgenladische Freiheit**, 23. II 1963.
644. »Die Siegendorfer Frage in den Augen anderer.« **Hrvatske Novine**, br. 13, 30. III 1963. str. 3.
645. SIGRIST Georg, »Das Burgenland und die Kroaten.« **Burgenländisches Leben**, br. 10, 1961. str. 43.
646. SINKOVIĆ Ferdinand, »Mrtvac.« **Naš Tajednik 1950.** br. 37 i 41.
647. SINKOVIĆ Ferdinand, »Pavac i Ijak.« **Gradišće Kalendar**, 1958. str. 160—166.

648. Sinowatz Fred, Reformation und katholische Restauration in der Grafschaft Forchtenstein und Herschaft Eisenstadt, **Burgenländische Forschungen**, sv. 35, Eisenstadt 1957.
649. »Sirota.« **Ognjišće** 1956. str. 11—115.
650. »Das Slawische Seminar bei den Kroaten des Nordburgenlandes.« **Burgenländischer Pressedienst**, 1. VI 1948.
651. SLAVIĆ Matija. Prekmurje, Ljubljana 1921.
652. SLAVIĆ Matija. Prekmurske meje v diplomaciji. **Slovenska krajina.** Zbornik, str. 83—107. Ljubljana 1935.
653. SMOLIK Marijan, Gregur Mekinić in njegovi pesmarici, 1609 in 1611, **Časopis za zgodovino in narodopisje**, n. s. 5, Maribor 1969., str. 246—296.
654. »Sozialistisches kroatisches Exekutivkomitee.« **Europa Ethnica**, 2/1964. str. 73.
655. »Sprachenstreit in Siegendorf.« **Burgenländisches Leben**, 1963/7-8. str. 7.
656. »Spachfragen der burgenländischen Kroaten.« **Burgenländischer Pressedienst**, br. 48. 1955.
657. »Sprachfragen der burgenländischen Kroaten.« **Burgenländisches Leben**, br. 12, 1955. str. 26.
658. Der Staatsvertrag von St. Germain, Beč 1919, dio III i V član 62—69, str. 51—53.
659. STANKOVIĆ Petar, »Iz života Hrvata u Gradišću-Burgenlandu.« **Kalendar Hrvatski Glas**, Winnipeg 1959, br. 29. str. 88—95.
660. »Stare naše vojačke jačke.« **Hrvatski Kalendar 1942.** str. 39—42.
661. STARE J., Die Kroaten im Königreiche Kroatien und Slawonien, **Die Völker Osterreich-Ungarns**, sv. 10/2, Beč i Teschen 1882.
662. »Starinske celjanske jačke.« **Gradišće Kalendar 1953.** str. 95—102.
663. STEINHAUSER W., Die Ortsnamen des Burgenlandes als siedlungsgeschichtliche Quellen, mit besonderer Berüchsichtigung von Elemer Moor, **Mitteilungen des Osterreichichischen Institutes für Geschichtsforschung**, sv. 45. (1931), str. 181—321.
664. STESSEL Jozsef, Sozpronvármegye nyugati területe. 1903.
665. STEURER Anton, Die Wandlungen der Bevölkerungsstruktur in den kroatischen Gemeinden des Bezirkes Oberpullendorf. Zemaljski arhiv Burgenlanda (rukopis). Eisenstadt.
666. »Čistoća jezika.« **Hrvatske Novine**, br. 5, 2. II 1963. str. 3.
667. »Spominak na negdašnja hrvatska sela Milištrof, Cundrava i Cimov.« **Gradišće Kalendar 1965.**
678. STINAKOVICS M., »Der Bildungsausschuss der Kroaten. Versuch eines Programms.« **Burgenländisches Lehrersblatt**, br. 4, 1925.
679. STROHAL Rudolf, Hrvatska knjiga u jugozapadnoj Ugarskoj, u takozvanom Burgenlandu, **Hrvatska prosvjeta**, Zagreb 1922. i p. o. Zagreb 1922.
680. »Subventionen für die Kroaten.« **Europa Ethnica**, 2/1964. str. 74.
681. SUČIĆ F. »Divojke sluškinje u Beču, danas i prije.« **Gradišće Kalendar 1960.** str. 146.
682. SUČIĆ Feri, »Ivan i lipa Mjenovka.« **Naš Tajednik** 1950. br. 2.
683. SUČIĆ Feri, »Marica i Mirko.« **Gradišće Kalendar 1957.** str. 123—127.
684. SUČIĆ Feri, »Slike iz sela.« **Naš Tajednik 1948.** br. 49.
685. SUČIĆ Feri, »Tamburice i u školu.« **Naš Tajednik 1959.** br. 13. i br. 14.
686. SUČIĆ Franjo, »Dan Gospodinov po modernu.« **Gradišće Kalendar 1953.** str. 123—125.

687. SUČIĆ Thomas, (Rodoljub) »Hrvatski pir u Novom selu.« **Naša Domovina Kalendar 1938.** str. 73—78.
688. SUČIĆ Thomas, »Naš crikvenjak, tetac Luka.« **Crikveni Glasnik Gradišća, 1952**, br. 29.
689. SUČIĆ Thomas, »Stare navade u Novom selu.« **Naša Domovina Kalendar 1940.** str. 46. i **Hrvatski Kalendar 1941.** str. 74—78.
690. SUČIĆ Thomas, »Telovo u Novom selu.« **Gradišće Kalendar 1948.** str. 55.
691. S. W. »Arme Hütten, reiches Volkstum. Besuch bei den Kroaten im Burgenland.« **Volksstimme**, Beč, 12. X 1952.
692. SZABO Lajos, »Naš stari otac.« **Gradišće Kalendar 1958.** str. 98—131.
693. SZEGEDY Rezsö, »A nyugatmagyarszági horvátok.« **A Szent István Akadémia Értesitöje**, br. 1, Budimpešta 1921. str. 92—97.
694. SZEGEDI R., A nyugatmagyarországi horvátok. A Szent István Akadémia Ertesetöje, god. 6. br. 1, Budimpešta 1921.
695. ŠAFARIK P. J. Národni zemĕvid Rakouské řiše. Olomuc, 1849.
696. ŠEMBERA A. V., O Slovanech v Dolnich Rakousich. **Časopis českého museum**, godište br. 18. i 19, Prag 1844. i 1845. (prilog: 1 karta).
697. ŠEMBERA A. V., Osady chorvatske w Morawe. **Tyednik listy ponaučne a zabavne**, Brno 1848.
699. ŠEMBERA A. V., O Hrvatima u Donjoj Austriji, **Danica Ilirska**, br. 32, 33, 34, god. 1845. Zagreb.
700. ŠIROLA Božidar, Hrvatska narodna glazba. Mala knjižnica Matice Hrvatske, Zagreb 1942.
701. ŠIROLA Božidar, Horvat Nei Hanszerek, usp. Gunda, Bela; **Kodaly Zoltan**, Budimpešta 1943. str. 114—127.
702. ŠIŠIĆ Ferdo, Pregled povijesti hrvatskog naroda, Zagreb, 1962. Priredio Jaroslav Sidak.
703. ŠIŠIĆ Ferdo, Hrvatski saborski spisi (Acta comicialia) I, 1526; III, 1558—1578; IV, 1578—1608; V, 1609—1630.
704. ŠKAFAR Ivan, Grgur Mekinić Pythiraeus, hrvatski protestantski spisatelj in začetnik slavstva pri Gradiščanskih Hrvatov. **Časopis za zgodovino in narodopisje**, n. s. 5 Maribor 1969. str. 273.
705. ŠPRAJCER Z., Iz života Gradišćanskih Hrvata, **Napredak**, č. 5—6, Sarajevo 1931.
706. TETAC Štefan, »Naš mali sluga.« **Ognjišće 1957.** str. 75—76.
707. TETAC Štefan, »Nekad bilo, sad se spominjalo.« **Ognjišće 1957.** str. 124—126.
708. TETAC Štefan, »Pastirova kćer.« **Ognjišće 1956.** str. 105—108.
709. TELEKI Graf P. v, Ungarns ethographische Landkarte auf Grund der Volksdichtigkeit, auf Grund der Volkszählung von 1910, sv. III/B, Budimpešta 1920.
710. THIEL Peter, Untersuchungen zur Akkulturation bei dem Kroaten des Österreichischen Burgenlandes, **Disertacija**, Berlin 1968.
711. TOMSICH L. und ULICSNY C., »Kroatisches Brauchtum der Weihnachts und Neujahrszeit im Burgenlande.« **Burgenländische Vierteljahreshefte für Landeskunde, Heimatschutz und Denkmalspflege**, br. 3/4, 1930/31.
712. TONČIĆ Lujo, žDie Burgenländischen Kroaten.« **Berichte und Informationen** I br. 11, Salzburg 12. VII 1946.
713. TONČIĆ L., Nie nationalen Minderheiten in Osterreich, I Berichte und Informationen vom 12 Juli 1946, Salzburg 1946.
714. TRAPP M. W., Häuser und Kleider bei den Kroaten in Mähren und Niederösterreich, **Mitt. d. Anthrop. Ges. in Wien**, sv. 8, Beč 1878.

715. TRNJEGORSKI L., »Gradišćanski Hrvati.« **Jugoslavenske manjine u inostranstvu**, Beograd 1939.
716. TUKAVAC Branimir, »Iz naše stare domovine.« **Gradišćanski Kalendar 1952.**
717. TUKAVAC Branimir, »Karlović Ivan.« **Ognjišće 1957.** str. 108—111.
718. TUKAVAC Branimir, »Kraljević Marko.« **Ognjišće 1955.** str. 80—82.
719. TUKAVAC Branimir, »Kralj Matijaš.« **Ognjišće 1956.** str. 85—87.
720. TUKAVAC Branimir, »Naše narodne jačke svidoki davnih časov. Francuski boji.« **Naša Domovina III** od 31 I 1954. str. 5.
721. TUKAVAC Branimir, »Naše narodne jačke svidoki davnih časov. Franjo Nadaždi.« **Ognjišće 1954.** str. 51—53.
722. TUKAVAC Branimir, »Naše narodne jačke svidoki davnih časov. Oslobođenje Beča 1683.« **Naša Domovina II,** od 19. XII 1954. str. 5.
723. TUKAVAC Branimir, »Naše narodne jačke svidoki davnih časov. Oslobođenje Budima.« **Naša Domovina IV,** od 27. III 1955.
724. TUKAVAC Branimir, »Naše narodne jačke svidoki starih časov. Prilike iz turskih vrimen.« **Naša Domovina III,** od 1. VIII 1954.
725. TUKAVAC Branimir, »Štovanje Majke Božje Hrvatov.« **Ognjišće 1955.** str. 41—45.
726. TUKAVAC Branimir, »Gospodarstveni i socijalni razvitak našega sela u zadnjih sto letih.« **Gradišće Kalendar 1948.** str. 57—61.
727. TUPPA A., Rassenkunde von Niederdonau, Niederdonau-Ahnengau des Führers, sv. 22. Sankt Pölten 1941.
728. TUREK A., Charvátská kolonisace na Moravě, **Časopis Maticé Moravské,** sv. 61, Brno 1937.
729. UGRINOVIĆ Julius, »Cindrof« (Siegendorf). **Gradišće Kalendar 1957.** str. 57—61.
730. UGRINOVIĆ Julius, »Öffnung der Turmkugel in Siegendorf 1958.« **Volk und Heimat** br. 4, 1960. str. 11.
731. UJEVIĆ Mate, Gradišćanski Hrvati i naše veze s njima. **Obzor** spomen knjiga 1860—1935, Zagreb, 1935. str. 97—99.
732. UJEVIĆ Mate, Gradišćanska Književnost, Zagreb 1932.
733. UJEVIĆ Mate, Gradišćanski Hrvati, Zagreb, 1934.
734. UJEVIĆ Mate, Gradišćanski Hrvati, **Enciklopedija Jugoslavije,** sv. III, Zagreb 1958. str. 533—536.
734. ULBRICH K., Siedlungsformen des Burgenlandes, **Burgenländische Heimatblätter,** g. 4. (1935), sv. 1—4.
735. Ungarische Reichsgesetzsammlung für das Jahr 1907. br. I i II, Artikl 27, član 18/19, str. 621—622.
736. VACLAVIK Anton, Podunajska dedina v Československu. Monografija, Bratislava 1925.
737. VANINO M., Povijest Isusovaca u Hrvatskoj, Zagreb 1970.
738. VANYO A. T., A Vulka völgyének településföldrajza, Föld és ember, sv. 7, (1927).
739. VARGA M., Die Hochzeitsbräuche der Kroaten des österreichischen Burgenlandes, **Disertacija,** Beč 1951.
740. VARGA Mathilde, »Die Hochzeitsbräuche der Kroaten des österreichischen Burgenlandes.« **Disertacija,** Beč 1951.
741. VASS Josef, »Die Kroaten des Burgenlandes. Die Steiermark und ihre Nachbarn im Süden.« **Steieriche Berichte zur Volksbildung und Kulturarbeit.** 1965. (poseban otisak).

742. VAŽNY Vaclav, »Čakavske nareči v slovenskem Podunaji.« **Sbornik filfak.** Uni. Bratislave V, 1927.
743. VEITER Theodor, »Völker im Volke im Österreichs. Volksgruppen und Sprachminderheiten in der Republik Österreich. 5. Die Burgenlandkroaten.« **Die Furche,** 1965. br. 31, str. 3.
744. VEITER Theodor, »Die Sprach- und Volkszugehörigkeit in Österreich nach den Ergebnissen der Volkszählung von 1934.« **Europa Ethnica,** 1965. br. 3, str. 104.
745. »Veliko zanimanje za Pandrofsku prošeciju.« **Naša Domovina II,** od 21. VI 1953. str. 3.
746. VERIĆ F., Slovenci u Porabju. **Narodni kalendar 1948.** Budimpešta 1947.
747. »Vertreter der burgenländischen Kroaten bei Kreisky.« **Burgenländisches Gemeinschaft, 1967.** br. 5. str. 3.
748. VLASITS J., »Die burgenländischen Kroaten heute.« **Burgenländisches Gemeinschaft,** 1967. br. 5, str. 3.
749. VÖRÖS Karoly, »Das südliche Burgenland um die Mitte des 18. Jahrhunderts.« **Burgenländische Forschungen.** sv. 42. Eisenstadt 1960.
750. »Vojaki pišu iz vojske (iz starih rukopisov).« **Gradišće Kalendar 1959.** str. 87—89.
751. »Vom deutschsozialen Volksbund zum kroatischen Kulturverein. Vor sensationellen Enthüllungen im burgenländischen Kroatenprozes.« **Echo der Heimat,** 30. I 1966. str. 11.
752. VRATUŠ Anton, Jezikovne razmere v severnom Prekmurje in Slovenskom Porabju. **Slovenski jezyk II,** Ljubljana 1939.
753. VUKOVIĆ Vladimir, »...naši problemi...« **Glas,** 2. VII 1962. str. 14.
754. VUKOVIĆ Ivan, »Gradišćanske narodne jačke.« **Gradišće Kalendar 1948.** str. 47—49.
755. VUKOVITS Karl, »Die burgenländische Kroaten.« **Die Krone,** god. 9. br. 23. 1961. str. 10.
756. WAGNER Hans, Urkundenbuch des Burgenlandes, sv. I Graz/Köln 1955.
757. WANSCHITZ Felix, Die kroatischen Lehrerpersönlichkeiten und ihr Wirken in der Literatur des Burgenlandes. Oberpullendorf, 1954.
758. WEHOFISCH Franz, »Das Burgenland. Eine deutsche Grenzmark.« **Geographiche Zeitschrift.** god. 39. 1933. sv. 4.
759. WEHOFISCH F., Das Werden der burgenländischen Kulterlandschaft, **Korrespondenzblatt des Gesamtvereins der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine,** god. 78, (1930), br. 10—12.
760. WEHOFISCH F., Siedlungsgeographie des Südburgenlandes, **Disertaija,** Graz 1928.
761. WEIGL H., Die Bedeutung der Ortsnamen in Niederdonau, 1. dio, Altgau, Niederdonau-Ahnengau des Führers, sv. 20, Sankt Pölten 1941.
762. WEIGL H., Zur Frage der Kroatensiedlungen im ehemaligen Niederösterreich, **Unsere Heimat,** n. s. sv. 13, (1940), str. 140.
763. »Wer will kroatischer Landesrat werden?« **Burgenländische Freiheit,** 4. XII 1965. str. 3.
764. WICK St., Beiträge zur Topographie der abgekommenen Orte in Nieder-Osterreich, Viertel unterm Manhartsberg, **Blätter des Vereins für Landeskunde von Niederösterreich** n. s. sv. 27. (1983), str. 80—109.
765. WIEDEMANN Th., Geschichte der Reformation und Gegenreformation im Lande unter der Enns. 5 svezaka, Prag-Leipzig 1879—1886.

766. »Wie wird man Oberschulrat? Dir. Jakob Dobrovich in Steinbrunn.« **Burgenländische Freiheit**, 13. VI 1964. str. 5.
767. WILHELMY H., Völkische und koloniale Siedlungsformen der Slawen, **Geographische Zeitschrift** god. 42. (1936) str. 81—97.
768. WIMMER G. A. Das Oedenburger Comitat im Königreich Ungarn, Beč 1840.
769. Wohnort — Arbeitsort der unselbständig Berufstätigen. **Österr. Stat. Zentralamt — 1955**, Beč 1956. sv. 18. str. 195—233, Burgenland.
770. WOLONY G., Die Markgrafschaft Mähren, topographisch, statistisch und historisch geschildert, sv. II, Brünn 1836.
771. ZIMANY V., A rohonc-szalónaki uradalom es jobbágysága a XVI—XVII szazadban, Budimpešta 1968.
772. ZIMANYI V., Der Bauernstand der Herrschaft Güssing im 16. und 17. Jahrhundert. **Burgenländische Forschungen**, sv. 46, Einsenstadt 1962.
773. ZAMANYI Vera, »Abriss der Geschichte der Herrschaft Güssing im 16 und 17. Jahrhundert.« **Burgenländische Forschungen**, sv. 46. Eisenstadt, 1962.
774. ZIMMERMANN B. H., »Die Bedeutung Wiens für die Reformation und Gegenreformation bei den Kroaten und Slowenen. Beiträge zur Geschichte des nahen Südostens.« **Jahrbuch dee Gesellschaft f. d. Geschi. d. Protestantismus in Österreich.** god. 1944, br. 45.
775. ZIMMERMANN B. H., »Reformation und Gegenreformation bei den Kroaten im österr.-ungarischen Grenzraum.« **Burgenländische Forschungen**, sv. 8, Eisenstadt 1950.
776. ZIMMERMANN B. H., »Die kroatische Besiedlung des Burgenlandes.« **Burgenländische Heimatblätter**, XII, 1950. str. 40.
777. ZIMMERMANN Edmund, »Die burgenländischen Kroaten.« **Österreich in Geschichte und Literatur**,« sv. 8. 1961. str. 394—396.
778. ZIMMERMANN Fritz, »Burgenländisch-kroatische Beziehungen im 13 Jahrhundert.« **Volk und Heimat** 1948, br. 11. str. 3.
779. ZIMMERMANN Fritz, »Die Entwicklung der kroatischen Ortsnamen im Burgenland. (Vortrag) **Burgenländischer Pressedienst**, od 4. XII 1948.
780. ZIMMERMANN Fritz. Die kroatischen Ortsnamen des Burgenlandes, Beč 1948.
781. ZIMMERMANN Fritz, »Die Slawistik in der Namensforschung des burgenländischen Raumes.« **Veröffentlichungen des Inst. für Slawistik der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin**, sv. 29 1963. (vidi, **Burgenländisches Leben**, 8/1963. str. 17).
782. ZIMMERMANN Fritz, Über die kroatischen Ortsnamen des Burgenlandes.« **Burgenländischer Pressedients**, 26. III 1949.
783. »Zum Parndorfer Kroatentag.« **Burgenländische Heimatblätter**, od 27. VIII 1932.
784. »Zur Kroatenfrage.« **Freies Burgenland**, god. III br. 5. od 31. I 1947.
785. ZVONARICH Stefan, »Ignac Horvat — Heimatdichter und Volkserzieeher der burgenländischen Kroaten.« **Die österreichische Nation**, sv. 11, 1963. str. 166.
786. ŽUDEL J., Osídlenie a pohyb obyvatlstva na červenokamenskom panstve za Fuggerovcov v rokoch 1535—1583, **Historický Časopis**, god. 13. Bratislava 1965.

POPIS SELA GRADIŠĆANSKIH HRVATA U AUSTRIJI I MAĐARSKOJ

Hrvatski		Njemački	Mađarski
Bajngrob*	Op.	Weingraben	Borosd
Bandol	Ow.	Weiden b. Rechnitz	Bándol
Bijela Crikva	E.	Donnerskirchen	Fertöfeheregyhaza
Bijelo selo	N.	Pama (Baumern)	Lajtakörtwelies
Bizmet	M.	Wiesen	Rétflau
Bojane	G.	Steingraben	Bányácska
Borištof Veliki	Op.	Grosswarasdorf	Szabadbáránd
Borištof Mali	Op.	Kleinwarasdorf	Bórisfalva
Borta Gornja	Ow.	Oberwart	Felsöör
Borta Dolnja	Ow.	Unterwart	Alsöör
Bujbrštof	M.	Walbersdorf	Bordbolya
Celindof	E.	Zillingtal	Völgyfalu
Cemindrof	M	Zemendorf	Zemenye
Cikleš	M.	Sigless	Siklósd
Cikljin Nimški	Ow	Eisenzicken	Németciklény
Cikljin Hrvatski	Ow	Spitzzicken	Oláhciklény
Cikljin Mali	Ow	Kleinzicken	Kisciklény
Cindrof	E.	Siegendorf	Cinfalva
Cogrštof	E.	Zagersdorf	Zárány
Cokula	E.	Oggau	Oka
Čajta	Ow.	Schachendorf	Csajta
Čemba	Ow.	Schandorf	Csém
Čenča Nimška	G.	Deutsch Tschantschendorf	Németcsencs
Čenča Hrvatska	G.	Kroatisch Tschantschendorf	Horvatcsencs
Česno	E.	Schützen a. Geb. (Gschiess)	Sérc
Dolnja Borta	Ow.	Unterwart	Alsöör (Alsólö)
Dolnja Pulja	Op.	Unterpullendorf	Alsópulya
Dolnje Šiče	Ow	Unterschützendorf	Alsólövö (Alsólö)
Dolnji Loštrof	Op.	Unterloisdorf	Alsólaszló
Dolnji Petrštof	Op.	Unterpetersdorf	Alsópeterfa
Drfelj	Op	Dörfl i. Bgld.	Derföld
Dubrava	Ow.	Neuhaus i. d. Wart	Öridobra
Eberava	G.	Eberau	Monyorókerék
Filež	Op.	Nikitsch	Füles

* Usp. Karl Semmelweis, Verzeichnis der burgenländischen Orstnamen, Eisenstadt 1954.

Hrvatski		Njemački	Mađarski
Fortnava	M.	Forchtenau	Frakno
Fortnavski grad	M.	Forchtenstein	Fraknóvára
Frakanava	Op.	Frankenau	Répcesarud
Gerištof	Op.	Kroatisch Geresdorf	Gyirót
Gijeca	N.	Kittsee	Köpcsány
Girma	Op.	Girm (zu Deutschkreutz)	Küllö
Gornja Borta	Ow.	Oberwart	Felsöör
Gornja Pulja	Op.	Oberpullendorf	Felsöpulya
Gornje Šiče	Ow.	Oberschützen	Felsölövö (Felsölö)
Gornji Petrštof	Op.	Oberpetersdorf	Felsöpéterfa
Hašaš Nimški	G.	Deutsch-Ehrensdorf	Némethásos
Hašaš Hrvatski	G.	Kroatisch-Ehrensdorf	Horváthásos
Hirman	M	Hirm	Félszerfalva
Hobdelci	Ow.	Edlitz i. B.	Abdalóc
Hodas Stari	Ow.	Althodis	Óhodász
Hodas Novi	Ow.	Marktneuhodis	Varoshodász
Holovajna Velika	E	Grosshöflein	Nagyhöflány
Holovajna Mala	E.	Kleinhöflein	Kishöflány
Horičon		Horitschon	Haracsony
Hrvatska Čenča	G.	Kroat. Tschantschendorf	Horvátscencs
Hrvatski Cikljin	Ow	Spitzzicken	Oláhciklény
Hrvatski Hašaš	G	Kroatisch Ehrensdorf	Horváthásos
Hrvatski Kut	J.	Kroboteck	Horvátfalu
Jandrof Nimški	N	Deutsch Jahrndorf	Németjarfálu
Jezero ili Jezerjani	G.	Eisenhüttl	Kisvaskut
Kalištrof	Op.	Kaisersdorf	Császárfalu
Katalena	Ow	St. Kathrein	Pósaszentkatalin
Kerestur	Op.	Deutschkreutz	Sopronkeresztur ili Németkeresztur
Kisela voda	M.	Sauerbrunn	Savanyukut
Klimpuh	E.	Klingenbach	Kelénpatak
Ključarevac	Ow.	Allersdorf	Kulcsárfalu
Kloštar	Op.	Klostermarienberg	Borsmonstor
Kobrštof	Op.	Kobersdorf	Kabold
Kreništof	M	Krensdorf	Tormafalu
Laitaproderštof	E.	Leithaprodersdorf	Lajtapordány
Laitica	N.	Potzneusiedl	Lajtafalu
Lakimpuh	Op.	Lackenbach	Lakompak
Lakindrof	Op.	Lackendorf	Lakfalva
Lanžir	Op	Landsee	Lánzsér
Lekindrof	Op.	Neckenmarkt	Sopronnyék, Nyék
Lipovac	G.	Steinfurt	Lipoc
Livir	Ow.	Deutsch Schützen	Németlövö
Livka	Op.	Lockenhaus	Leka
Longitolj	Op.	Langental (zu Nebersdorf)	Langató
Lorbica	Ow.	Rohrbach a. d. Teich	Jobbágyujfalu
Lovrenac	G.	Olbendorf	Obér

Hrvatski		Njemački	Mađarski
Lovreta	E.	Loretto	Lorettom
Lučman	Op.	Lutzmannsburg	Locsmánd
Mala Holovanja	E.	Kleinhöflein	Kishöflány
Mali Borištof	Op.	Kleinwarasdorf	Bórislava (Kisbarom)
Mali Cikljin	Ow.	Kleinzicken	Kisciklény
Mali Medveš	G.	Kleinmürbisch	Kismedves
Malištrof	Op.	Mannersdorf a. d. Rabnitz	Répcekethely (Kethely Malištrof)
Marca	M.	Marz	Márcfalva
Margareta	E.	St. Margarethen	Szentmargitbánya
Marof	Ow.	Mönchmeierhof	Barátmajor
Matrštof	M	Mattersburg (Mattersdorf)	Nagymarton
Medveš Veliki	G.	Grossmürbisch	Nagymedves
Medveš Mali	G.	Kleinmürbisch	Kismedves
Melindof	E.	Müllendorf	Szárazvám
Merbiš	E.	Mörbisch am See	Fertömeggyes
Milištrof	Ow.	Miedlingsdorf	Mérem
Mjenovo	Op.	Minihof, Kroatisch	Malomháza
Mučindrof	Op.	Grossmutschen	Sopronudvard
Nadrloštrof	Op.	Oberloisdorf	Felsölászló
Najfeld, Novo Selo	E.	Neufeld a. d. L.	Lajtaujfalu
Nimška Čenča	G.	Deutsch Tschantschendorf	Németcsencs
Nimški Cikljin	Ow.	Eisenzicken	Németciklény (Vasveröszék, Vasszék)
Nimški Hašaš	G.	Deutsch Ehrensdorf	Némethásos
Nimški Jandrof	N.	Deutsch Jahrndorf	Németjárfalu
Niuzalj	N.	Neusiedl am See	Nezsider
Nova Gora	G.	Neuberg	Ujhegy
Novi Grad	G.	Güssing	Németujvár
Novi Hodas	Ow.	Markt Neuhodis	Városhodász
Novo Selo	N	Neudorf b. Parndorf	Mosonujfalu (Ujfalu)
Obruh	M.	Rohrbach b. Mattersburg	Franknonádasd
Otava	M.	Antau	Selegszántó
Pajngert	M.	Baumgarten	Sopronkeres
Pandrof	N.	Parndorf	Pándorfalu
Patipron	E.	Breitenbrunn	Fertöszéleskut
Pečva	M	Pöttsching	Pecsenyéd
Pervane	Op.	Kleinmutschen	Pervany
Pinkovac	G.	Gütenbach	Pinkóc
Podgorje	Ow.	Podgoria	Hármasfalu
Poljanci	Ow.	Podler (Padler)	Polányfalva
Porpuh	E.	Purbach a. Neusiedler See	Feketeváros
Prašćevo	G.	Rehgraben	Ozgödör
Pulja Gornja	Op.	Oberpullendorf	Felsöpulya
Pulja Sridnja	Op.	Mittelpullendorf	Közappulya
Pulja Dolnja	Op.	Unterpullendorf	Alsópulya

Hrvatski		Njemački	Mađarski
Punic	G.	Punitz	Ponic
Racindrof	Op.	Drassmarkt	Vámosderecske
Rajnof	Op.	Raiding	Doborján
Rasporak	M.	Drassburg	Darufalva
Raušer	N.	Gattendorf	Lajtakáta
Ricinga	Op.	Ritzing	Récény
Rohunac	Ow.	Rechnitz	Rohonc
Rupišće	Ow.	Rumpersdorf	Rumpód
Rušta	E.	Rust	Ruszt
Sabara	Ow.	Zuberbach	Szabar
Santalek	G.	Stegersbach	Szentelek
Selce	Op.	Strebersdorf	Répcemicske
Sigrob	G.	Sieggraben	Szikra
Sridna Pulja	G.	Mittelpullendorf	Középpulya
Stari Hodas	Ow.	Althodis	Ohodász
Stinjaki	Op.	Stinatz	Pásztorháza (Stinác)
Stinjački vrh	M.	Hackerberg	Vághegy
Svetica	M.	Kleinfrauenhaid (zu Zemendorf)	Kisboldogasszoni
Svetica za jezerom	N.	Frauenkirchen	Boldogasszony
Sv. Martin	Op	St. Martin Markt	Sopronszentmárton
Sv. Mihalj	G.	St. Michael i. B.	Pusztaszentmihály
Sv. Mikula	G.	St. Nikolaus i. B. (zu Güssing)	Várszentmiklós
Sv. Jurje	E.	St. Georgen bei Eisenstadt	Lajtaszentgyörgy
Šaledrovo	G.	Schallendorf i. B.	Salafa
Šampovar	Ow.	Hannersdorf	Sámfalva
Šeškut	G.	Sulz	Sóskut
Šice Gornje	Ow.	Oberschützen	Felsolövö (Felsólö)
Šice Dolnje	Ow.	Unterschützen	Alsólövö (Alsólö)
Širokani	Ow.	Rauhriegel-Allersgraben	Füsthegysirokány
Štamperak	Op.	Steinberg i. B.	Köhalom
Štedr	M.	Stöttera	Selegd
Štikapron	E.	Stinkenbrunn	Büdöskut
Šuševo	Op.	Nebersdorf	Ligvánd
Štucinga	E.	Stotzing	Lajtaszek, Stocing
Štuma	M.	Stoob	Csáva
Šundrof	Op.	Schattendorf	Somfalva
Tobaj	G.	Tobaj	Tobaj
Trajštof	E.	Trausdorf a. d. Wulka	Darázsfalu
Tudorica	G.	Tudersdorf	Taródcsencs
Uzlop	E.	Oslip	Oszlop
Vardeš	Ow.	Harmisch	Hovárdos
Velika Holovajna	E.	Grosshöflein	Nagyhöflány
Veliki Borištof	Op.	Grosswarasdorf	Szabadbáránd
Veliki Medveš	G	Grossmürbisch	Nagymedves

Hrvatski		Njemački	Mađarski
Veliki Petrštof	Ow.	Grosspetersdorf	Nagyszentmihály
Veprštof	Op.	Weppersdorf	Veperd
Vimpas	E.	Wimpassing	Vimpác
Vincet	Ow.	Dürnbach	Incéd
Vorištan	E.	Hornstein	Szarvkö
Vulkaproderštof	E.	Wulkaprodersdorf	Vulkapordány
Žablje Selo	G.	Krottendorf b. Güssing	Békafalu
Žajče Selo	G.	Hasendorf i. B.	Vasnyulfalva
Žamar	G.	Reinersdorf	Zsámánd
Žarnovica	G.	Heugraben	Szénásgödör
Železno	E	Eisenstadt	Kismarton
Železno Brig	E.	Oberberg-Eisenstadt	Felsökismatonhegy
Železno Donji Brig	E	Uterberg-Eisenstadt	Alsókismartonhegy

Skraćenice kojima je označena okružna pripadnost pojedinog mjesta u popisu:

E. = Eisenstadt
G. = Güssing
J. = Jennersdorf
M. = Mattersburg
N. = Neusiedl am See
Op. = Oberpullendorf
Ow. = Oberwart

Nazivi mjesta doneseni u zagradama su stari nazivi ponegdje još uvijek u upotrebi.

Imena hrvatskih sela koja su poslije 1921. godine ostala u okviru Mađarske

Hrvatski	Njemački	Mađarski
Berek	—	Alsóberkifalu
Bizunja	Palesdorf	Bezenye
Božok	—	Bozsok
Donji Čatar	Unterschilding	Alsócsatár
Gornji Čatar	Oberschilding	Felsöcsatár
Hrostini	—	Harasztifalu
Hrv. Jandrof	Kroat. Jarendorf	Horvátjárfalu
Hrv. Kemlja	Kroat. Kimling	Horvátkimle
Hrv. Nadalje	—	Horvátnádalja
Hrv. Šice	Kroat. Schützen	Horvátlövö
Kuked	—	Nagykölked
Mala Narda	Kleinnaring	Kisnarda
Peresteg	—	Pereszteg
Petrovo selo	Postrum	Szentpéterfa
Plajgor	Bleigraben	Olmód

Hrvatski	Njemački	Mađarski
Prisika	Pressing	Presznye
Rosvar	Karlsburg	Oroszvar
Sepetnek	—	Szepetnek
Temerje	—	Tömörd
Umok	—	Homok
Unda	Und	Und
Vedešin	—	Hidegség
Židan	Kroat. Siegersdorf	Horvátzidany

POPIS PREDMETA NA IZLOŽBI

A) Štampane knjige i molitvenici

Kako su na ovoj izložbi izložene sve štampane knjige, molitvenici i druga djela religioznog sadržaja, popisat ćemo samo ona štampana izdanja koja danas predstavljaju unikate, jer se u prilogu ovog kataloga — Bibliografiji djela Gradišćanskih Hrvata i onako nalazi sav popis.

Najstariji izloženi štampani primjerci:

1. Lovro Bogović, Hisa zlata, god. izdanja 1778, 1813, 1836, 1843, 1846, 1847, 1848.
2. Eberhard Kragel, Csetvero-versztni duhovni persztan, Šopronj 1763.
3. Šimun Kniefac, Marijanszko czveche isz lipi rosicz szkupa pobrano, Šopronj 1870, 1872.
4. Šimun Kniefac, Vrata nebeszka, Stari Grad 1865, 1873.
5. Jože Ficko, Razlaganye velikoga katekismusa, Šopronj 1836.
6. Jože Ficko, Kratak pregled sztaroga zakona, Šopronj 1824.
7. Jože Ficko, Novo hizsa zlata, Kiseg 1854, Stari Grad 1855, Kiseg 1864, Stari Grad 1872.
8. Šimun Meršić, Zsitak szveczev, (prijevod Martina Vogla), I i II dio, Požun 1864.

B) Rukopisi

1. Nabožne pripovijetke zanimljivog sadržaja, početak XVIII st., nepoznati pisac, 84 stranice.
2. Pjesme i pripovijetke različitog sadržaja, početak XIX st., nepoznati pisac, 60 stranica.
3. Muka Kristova za Cvjetnu nedelju i Veliki petak, Stjepan Jacković, prva pol. XIX st., 59 stranica.
4. Crkvena pjesmarica s notama, prva pol. XIX st., 196 stranica.
5. Molitvenik i pjesmarica, nepoznati autor, prva pol. XIX st., 279 stranica.
6. Crkvena pjesmarica s notama, nepoznati sastavljač, prva pol. XIX st., 30 stranica.
7. Pjesmarica s notama, Ivan Salaj učitelj u Bizonji, prva pol XIX st., 28 stranica.
8. Pjesmarica s notama, Ivan Salaj učitelj u Bizonji, prva pol. XIX st., 52 stranice.

9. Crkvene pjesme, djelomično s notama, popisao Stjepan Jacković, 1828. god., 29 stranica.
10. Crkvena pjesmarica, Stjepan Jacković (župnik u Bijelom Selu 1805—1849), 1831. god., 239 stranica.
11. Crkvena pjesmarica s notama, sastavio učitelj Salaj iz Ključarevca 1842 god., 43 stranice.
12. Pjesmarica ljubavnog, junačkog i šaljivog sadržaja, sastavio učitelj u Trajštofu Halasz (ova porodica zvala se najprije Ribić zatim Fischer i na kraju Halász), 1844 god., 42 stranice.
13. Molitvenik s pjesmama, sastavio Josip Preč, tesar u Frakanavi 1844 god., 537 stranica.
14. Muka Kristova na Cvjetnu nedelju i psalmi na različite blagdane, nepoznati pisac, 1845 god., 63 stranice.
15. Molitvenik i pjesmarica, sastavio Ivan Čuković i poklonio svojoj zaručnici Tereziji Gregorić, 1854, 292 stranice.
16. Molitvenik Nova Hizsa zlata, pisao učitelj Mato Dreiszgera 1853 god., 367 stranice.
17. Molitvenik, Uršula Barušić, Trajštof 1859, 204 stranice.
18. Sabrane molitve i pjesme iz Hiže zlata, Ivan Iletić, učitelj u Prašćevu, 1862 god., 270 stranica.
19. Crkvene pjesme s notama, učitelj Petar Zarić, 1871 god., 141 stranica.
20. Jačke. kantor Jožef Prikosović, Menovo 1896 god., 166 stranica.
21. Narodne pjesme i anegdote, sabrao i popisao učitelj Martin Borenić, 63 pjesme i anegdote, oko 1925 godine.

Svi ovi rukopisi posuđeni su iz biblioteke kanonika Martina Meršića u Željeznom.

C) Igrokazi

1. Ignac Horvat, Brate ostani doma
2. Ignac Horvat, Ljubomornost
3. Martin Meršić ml., Sunce sviti
4. Martin Meršić ml., Božićna sanja
5. Martin Meršić, Šipkova roža
6. Martin Meršić, Seljaki na varošu
7. Martin Meršić, Selski nazlobnjak
8. Martin Meršić, Sveta Elizabeta iz Türingije
9. Martin Meršić ml., Sirota plemenitog srca
10. Josip Tomić. Pastorak
11. Feri Sučić, Ponuđa se soba
12. Kornfeind Alfons, Kitičina košarica
13. Šandor Lukacs, Božia ruka
14. Ferdo Ž. Miler, Začarani ormar
15. Stjepan Geosits, Lurdska gospa
16. Stjepan Geosits, Fatima

17. I. S., Analfabeta (prijevod Branislava Nušića)
18. Elizabeta Kröppl, Presura
19. Dva kradljivci (prijevod Branislava Nušića)
20. Antun Leopold, Jurko hoće doktor bit
21. Martin Eisner, Črv savjesti

Ovdje su popisani i izloženi samo oni igrokazi koje smo pronašli u biblioteci Hrvatskog kulturnog društva u Željeznom.

D) Školske knjige

1. Rudoslovje za gimnazije i realne škole, Beč, 1854.
2. Početnica za katoličke učionice, Beč, 1854.
3. Croatisch-deutsches Wörterbuch, Beč, 1858.
4. Pripetenja sztaroga ter novoga testamenta na kratki szkupaszpravna za skolarszku omladinu, Pešta, 1867.
5. Nature nauk za horvatszke skole jurszke biskupije, Pešta, 1873.
6. Goszpodarenya nauk za horvatszke skole jurszke biskupie, Budapest, 1873.
7. Zemlyopisz za horvatszke narodne skole, M. Naković, Budimpešta 1873.
8. Szridnyi katekizmus za katolicsanszke skolare jurszke biskupie, Željezno, 1875.
9. Zemlyopisz za horvatszke narodne skole, M. Naković, Željezno, 1878.
10. Kratka pripetenja svetoga pisma za školsku mladinu hrvatskoga naroda, Budimpešta 1879.
11. Biblična dogodovština za ditcu, Alojzije Roder, Budimpešta 1879.
12. Kratka pripetenja svetoga pisma za školsku mladinu hrvatskoga naroda, Budimpešta 1879.
13. Prirodopis za horvatske škole Gjurske biškupije, Djur, 1880.
14. Fizika za hrvatske školare Gjurske biškupije, Djur, 1880.
15. Ugarska slovnica za nimške škole, J. Dalloš, Djur, 1880.
16. Prirodopis za horvatske škole gjurske biškupije, Djur, 1880.
17. Povest ugarske i najznamenitija pripetenja obće povesti, Djur, 1880.
18. Katekizmus za pocsetnike katolicanszke skolare, Budimpešta 1886.
19. Katekizmus za poscetnike katolicsanske skolare, Budimpešta 1886.
20. Kratka pripetenja svetoga pisma za školsku mladinu hrvatskog naroda, Agria 1886.
21. Pripetenye sztaroga i novoga testamenta za skolarszku mladost jurszke biskupie, A. Roder, Željezno 1888.
22. Szridnyi katekizmus za katolicsanszke skolare jurszke biskupie, Željezno 1888.
23. Szridnyi katekizmus z pitanyi i odgovori za ucsnyu mladine, Stari grad, 1888.
24. Szridnyi katekizmus z pitanyi i odgovori za ucsnyu mladine, Stari grad, 1888.
25. Početnica za katoličanske horvatske škole va ugarskom kraljevstvu, Djur, 1892.
26. Szridnyi katekizmus za katolicsanszke skolare jurszke biskupie, Željezno, 1893.
27. Slovnica horvatskoga jezika za selske škole, Djur
28. Povest Ugarska i najznamenitija pripetenja obće povesti, Djur, 1901.

29. Druga štanka za katoličanske horvatske škole ungarskoga kraljevstva, Djur, 1902.
30. Rimsko-katoličanski mali katekizmuš, Budimpešta 1911.
31. Mala Biblia. Djur, 1913.
32. Rimsko-katoličanski početni katekizmuš, Budimpešta 1917.
33. Slovnica horvatskoga jezika, Mate Miloradić, Djur, 1919.
34. Početnica i perva štanka, Šopronj, 1923.
35. Rimsko-katoličanski mali katekizmuš, Beč, 1924.
36. Druga Štanka za horvatske narodne škole III i IV razreda u Gradišću, Beč i Leipcig, 1926.
37. Treta štanka za V—VIII razred hrvatskih narodnih škol Gradišća, Ivan Dobrović, Beč i Lajpcig 1929.
38. Početnica i prva stanka za hrvatske narodne škole I i II razreda u Gradišću, Beč i Laipcig, 1932.
39. Katekizmuš katoličanske vere, Beč, 1936.
40. Rimsko-katoličanski početni katekizmuš, Beč, 1936.
41. Početnica za I razred hrvatskih škola u Gradišću, Slavko Marhold, Beč, 1949.
42. Rimsko-katoličanski početni katekizam s prvim naukom iz svetoga pisma, Martin Meršić, Beč
43. Naš jezik, vježbe i gramatika, Konrad Meršić, Beč
44. Katekizam katoličanske vjere, Beč, 1961.
45. Čitanka 2—3 i 4 razred hrvatskih škola u Gradišću, Stjepan Zvonarić, Beč, 1950.
a) Prirodopisz za horvatszke škole jurszke biskupie, Pešta 1873.
b) Početnica za katholičansku školsku mladost s osobitim obzirom na horvatske škole u ugarskom, Budimpešta 1876.

NAPOMENA: Ovdje su popisane samo one školske knjige koje smo uspjeli sakupiti za izložbu.

E) Kalendari

1. KERSTJANSKO-KATOLICSANSZKI KALENDAR. God. I/1864—1903, Pešta
2. HERVATSKI KALENDAR SV. ANTONA PADUANSKOGA. God. I/1902—1922, Kiseg
3. KALENDAR SV. FAMILIJE. God. I/1903—1919, Đur
4. HERVATSKI KALENDAR GRAĐANSKE DERŽAVE, od 1926. god. HRVATSKI KALENDAR GRADISĆA, God. I/1923—1926, Željezno.
5. NAŠ HRVATSKI KALENDAR, God. I/1924—?, Bečko Novo Mjesto
6. KALENDAR SV. MIHOVILA, God. I/1926—1930, Mödlig
7. GRADIŠKI KALENDAR SVETOGA JOŽEFA, God. I/1923—?, Sauerbrunn
8. LETNJA KNJIGA Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću, God. I/1930—1931, Niuzalj
9. NAŠA DOMOVINA, God. I/1931—1940, Neusalj
10. HRVATSKI KALENDAR, God. I/1941—1942, Neusiedl am See
11. GRADIŠĆE KALENDAR. God. I/1946—1970, Neusiedl am See
12. OGNJIŠĆE KALENDAR ZA GRADIŠĆANSKE HRVATE, God. I/1954—1957, Neusiedl am See

F) Novine

1. NAŠE NOVINE, podnaslov Politični list, God. I/1910—1922. 25. ožujka, Đur, tjednik
2. HRVATSKE NOVINE, podnaslov Glasnik gradišćanskih Hrvatov, God. I/1922, 23. prosinac — 1940. 28. prosinca. Tjednik, izlazi u Beču od 23. XII 1922 do 4. I 1930, u Sauerbrunnu od 4. I 1930 do 29. III 1930, Željezno od 5. IV 1930 do 31. XII 1938, Beč 7. I 1939 do 28. XII 1940.
3. NAŠ GLAS, podnaslov Politični list hrvatskoga poljodelca i torbača. God. I/1923 od 19. svibnja — 1924. 27. rujna. Tjednik izlazio u Beču
4. MALE CRIKVENE I ŠKOLSKE NOVINE, podnaslov Tajednik za katoličansku dicu. God. I/1931 od 1. II — do 1939, 1. X. Izlazile u Pajngertu
5. CRIKVENI GLASNIK GRADIŠĆA, podnaslov Pobožni list apoštolske administrature za hrvatski narod Gradišća, God. I/1946—1970. Izlazi svakih 15 dana
6. NAŠ TAJEDNIK, podnaslov Neodvisni glasnik Gradišćanskih Hrvatov. God. I/1947 od 31. V — 1960. do 25. VI. Izlazio u Beču.
7. NAŠE SELO, podnaslov Narodne novine Gradišćanskih Hrvata. God I/1947——1949. od 3. IV 1947 do 3. VII 1947. izlazi u Beču, od 10. VII 1947 do zadnjeg broja od 22. XII 1949. izlaze u Gornjoj Pulji. Tjednik.
8. NAŠA DOMOVINA, podnaslov Novine Gradišćanskih Hrvata. God. I/1952 od 3. VIII — 2. I 1955. Izlazi u Beču. Tjednik.
9. HRVATSKE NOVINE, podnaslov Glasnik Gradišćanskih Hrvata. God. I/1960. or 2. VII do danas. Izlazi u Željeznom. Tjednik.

G) Časopisi

1. KATOLIČANSKI SAVEZ LJUDIH U GRADIŠĆU, god I/1927—1940. (od broja 2, svibanj 1927. do kraja izlaska naslov je KATOLIČANSKI LJUDSKI SAVEZ, pod ovim naslovom inače je poznat ovaj časopis). Izlazi kao mjesečnik u Beču.
2. GLASNIK DELA SV. MARTINA, god I/1935. Godišnje izlazio po tri broja. Prema našoj evidenciji ovaj časopis je prestao izlaziti krajem 1936. a štampan je u Željeznom.
3. KOLO, glasilo gradišćanskih đaka okupljenih u društvu »Kolo«. Prema našoj evidenciji uspjeli smo za izložbu dobiti samo brojeve: 3, 4 i 5 ali bez godine izdanja.
4. PREPOROD (prije KOLO), posjedujemo samo pet brojeva također bez godine izdanja.
5. GLAZBENI MISEČNIK, god I/1949. Osim br. 1 kojeg smo dobili za izložbu nije nam poznato da li su izlazili i drugi brojevi.
6. MLADOST, podnaslov Školski list, god. I/1953—1942, Niusalj, izlazio prema godišnjim dobima· Jesen, zima, proljeće, ljeto. Također nismo sigurni da li je izlazio i poslije 1962.
7. GLAS, podnaslov Časopis kulturno-politični, god. I/1957—1969. Izlazio četiri puta godišnje u Beču, a glasilo je Hrvatskog akademskog kluba Gradišćanskih Hrvata. Godine 1959. časopis mijenja podnaslov u Časopis za politiku i kulturu a 1969. promijenjen je i naslov časopisa u »NOVI GLAS«. Strojopis — umnoženo!
8. NOVI GLAS, podnaslov Glasilo Hrvatskoga akademskoga kluba, god I/1969——1970. Godišnje izlaze četiri broja. Strojopis — umnoženo!

9. NAŠA ZORA, podnaslov Časopis za staro i mlado, god. I/1961—1962, Željezno, izlazi četiri puta godišnje. Nismo utvrdili da li ovaj časopis izlazi i poslije 1962. Strojopis — umnoženo!
10. MLADO GRADIŠĆE, podnaslov Časopis za Gradišćansku omladinu. god. I/ /1966—1967, Željezno, četiri puta godišnje. Ni za ovaj časopis nismo utvrdili do kada je izlazio.
11. NAŠA MALA DICA, časopis za dječje vrtiće Gradišćanskih Hrvata.
12. KOLOMIJE, broj 1, godina 1965.

H) Razne karte iz Zemaljskog muzeja u Željeznom:

Inventarni broj zbirke karata: 80/1, 105, 7, 23, 26, 31

I) Radovi arhitekta Mathiasa Szauera:

Seljačka bolesnička blagajna iz Gradišća, fotografija (1)
Liječnički zbor u Gradišću, fotografija (1)
Državna muzička škola »Haydn«, fotografija (3)
Glavna škola u Purbach-u, fotografija (1)
Glavna škola u Zurndorf-u, fotografija (1)
Glavna škola u Zurndorf-u, fotografije (2)
»Ptice grabljivice«, slika (1)
»Mušketir«, slika (1)
»Konj«, slika (1)

J) Radovi kipara Franje Rešetarića:

Obitelj, mramorna plastika (1)
Jahači iz apokalipse, nacrt za sliku (1)
Uzašašće Krista, postavljeno u kapelici vinograda u Luzumannsburg-u fotomontaža (1)
Vjeroispovijed, Stegersbach, prikazuje: sv. Martina, sv. Kristofora, sv. Obitelj, sv. Egidija kao patrona, majke koje doje, prosjake, pastira i gubavca; velike fotografije (6)
Obitelj sa drvom života, fotografija (1)
Smrt (obje fotografije sa vratiju mrtvačnice u Neudau-u, fotografija (1)

K) Radovi slikara Rudolfa Klaudusa:

Žena sa košaricom, Vjetrenjača, Štagalj, Nedjeljna oprava, Vinogradi, Vrata, Odmaranje, Put, Seljačka glava; linorezi
Gradina Güssing, slika kredom (1)
Štagalj, Ljetno jutro, Crvene kuće, Grad Güssing; uljene slike (4)

L) Predmeti posuđeni od Zemaljske vlade Gradišća:

Portret prvog predsjednika Zemaljske vlade Gradišća Roberta Davy-a (10. III 1921 — 5. III 1922) (uljena slika)

M) Etnografski predmeti:

»ladica« za ruho (1 komad), kotar Željezno
»prelac« — kolovrat (1), puljanski kotar
»stolca« (2), pletena, ručni rad, puljanski kotar
drveni »stolac« — (1)
»Papernjak i mužari« — bortanski i puljanski kotar
»šuhanzl« (1), naprava za izuvanje čizama (puljanski kotar)
načve (1), nežiderski kotar
stalak za »sviće nažgati« (1), puljanski kotar
»pegljajzn« — glačalo (1), nežiderski kotar
»brda« (2), puljanski kotar
»zdjela« (1), lončarski rad, puljanski kotar
»putrica« (1), lončarski rad, puljanski kotar
»krašova« (2), lončarski rad, puljanski kotar
»trlica« (1), puljanski kotar

Invetar stare stinjačke »hiže« (sobe):

»stol« (1)
»klupe« (2)
»stolca« (2)
»stanga« (1) prečka za sušenje ruha učvršćena na sljeme
sobni »oltarec« (sveti kipi, raspelo i dr.)
»pegljajzn«, glačalo s kamenim umetkom (1)
»ladica« (1)
»papernjak« (1)
»zdela« (1)
pisanice«
»fažnja«, kifli i kruh
»naćve« (1)
»zikva« — zipka (1)
»košara« (1)
kruh, »lib« kruha (1)
ženska i muška »svetačna« nošnja iz Frakanave
svetačna ruha (2), Novo selo i Pandrof
ženska nošnja (1), dijelovi ženske nošnje: rubac, »cahlja«, »kikljača, ukrasni »zupci«, »žužnja«, »uplječak«, »firtuh« i čizme.
muška nošnja (1): »krljača« na glavi, »zdravic« (ždral pero), »lače«, »košulja«, »prosluk«, »menten« i čizme.
nošnja »zaručnje« (1), Stinjaci: »koruna«, »pruslik«, »rugljača«, »plječe«, (pendica«, (bila kiklja), »sridnja kiklja (šara), »gornja kiklja«, ukrasne »rijese i puše«, te »čizme«.
»utrinjak«, ručnik iz Novog sela.

Predmeti posuđeni iz Zemaljskog muzeja Gradišća — Željezno

Inv. br. 25588, daščica za »tiglanje« (zbirka »Trajštof«)
Inv. br. 25594, hodočasnički štap (zbirka »Trajštof«)
Inv. br. 25598, lončići za nošenje hrane u polje (zbirka »Trajštof«)
Inv. br. 25600, putrica (Zbirka »Trajštof«)
Inv. br. 25852, daščica za »tiglanje« (zbirka »Trajštof«)
Inv. br. 25854, »šuhanzl«, naprava za izuvanje čizama

Inv. br. 25854, »šuhanzl«, naprava za izuvanje čizama (zbirka »Trajštof«)
Inv. br. 25863, nožić (torbarksa roba)
Inv. br. 25866, ukrasni tanjur
Inv. br. 25867, »zdjela«
Inv. br. 25870, košara
Inv. br. 25874, putrica
Inv. br. 25876, »pumba«, lonac
Inv. br. 25886, »čutor«
Inv. br. 25888, »zdela«
Inv. br. 25889, »zdela«
Inv. br. 25890, »zdela«
Inv. br. 25891, »zdela«
Inv. br. 25892, drvena ukrasna dašćica
Inv. br. 25897, mužar
Inv. br. 25898, češalj (tkalački)
Inv. br. 25901, par čizama uz stinjačku žensku nošnju
Inv. br. 25917, mužar
Inv. br. 25921, koš, košnica

Stotinjak izloženih etnografskih predmeta ilustrira život gradišćanskog sela kakav već uglavnom pripada prošlosti.

Srušene su stare kuće »pokrite škopom«, vanjska obnova zahtijevala je i obnovu unutrašnjosti i tako je logika općeg razvitka nezadrživo odstranila dragocjen etnografski materijal. Negdje je prije dvadesetak godina nestalo staringskog namještaja, ruha i oruđa, a negdje kasnije. Neki predmeti sačuvani su u zbirkama Zemaljskog muzeja u Željeznu. Privatni sakupljači i susretljivo stanovništvo hrvatskih sela pronašli su na izložbi zaboravljene i odbačene predmete i djelove oruđa koji su danas izvan upotrebe, kao na pr. predmete vezane uz preradu lana i konoplje. Ovakav način na koji su predmeti sakupljeni, često »iz druge ruke«, uzrok je zašto nije bilo moguće odrediti točnu lokaciju odakle neki eksponat potječe.

Nazivi predmeta nisu jedinstveni u cijelom Gradišću, pa se nastojalo navesti ime kakvo se upotrebljava u kraju odakle je predmet dobiven. Oblici materijalne kulture uglavnom su jednaki na cijelom području Gradišća i samo se nebitno razlikuju.

Narodna nošnja je gotovo sasvim iscezla, ali ipak u nekim mjestima, kao što pokazuju izloženi eksponati, i danas oblače tu nošnju u svečanim zgodama, pravišćima, posvetama, piru, kad je i prilika da se čuje i stara hrvatska »jačka« ili »ganjka« (pjesma).

Običaji vezani uz vjerske blagdane i dandanas su svježi, a stara tradicija se ne zaboravlja.

U Pinkovcu, Novoj Gori i na Stinjacima i u današnje vrijeme šaraju uskršnje pisanice starom tehnikom i prema starim uzorcima, premda tu »vazmenu pravicu« okolna sela ne poznaju niti je moguće utvrditi da su ikad poznavala.

NAPOMENA: Tekst o etnografskoj građi sastavila je Nives Ritig, etnograf.

PRILOZI

1. Najstariji jezični spomenik Gradišćanskih Hrvata. 1564. godine. Tekst »Očenaša« i uskrsne pjesme »Kristuš je gore ustal« zapisan na praznoj stranici Klimpuškog misala bosančicom, a neki retci glagoljicom.

Stjepan Konzul — na želju plemstva Donje Austrije došao među Hrvate u zapadnu Ugarsku (1568—1579) gdje je među iseljenim Hrvatima širio protestantizam.

Prva strana tajnog pisma cara Maksimilijana iz 1573. god. u kojem se izražava nepovjerenje prema doseljenim Hrvatima i zahtijeva postepena germanizacija.

DVSEVNE
PESZNE PSALMI
TER HVALE VZDANIA DIACH-
KE, OD BOGA BOIECHIH VCHENIH MVSI
Vnimskom i nikoliko Vugersz-
kom iaziku szpraane, a szada
pak V Heruatczki iazik
preobernvte po.

Gergurie Pythiraeusu alit Heruatcz-
ki Mekinichiu Pri S. Krisi
kol Soprona Pleba-
nusu.

STAMPANE PRI Sz. KRISI PO
Imre Farkasu u letu Christusseuom.
1609.

Grgur Mekinić, prva štampana knjiga Gradišćanskih Hrvata na hrvatskom jeziku, 1609. god.

DRVGE KNIIGE.
DVSSEVNIH
PESZSZAN, PSALMOV,
Hymnussou, ter hvale uzdania diach k
vzetih iz Sz. Pisma, iz eg uora Sz O-
tacz, i z molitau mudrih knjinikou,
lipo szpraune i popisaane
po
GERGVRV PYTHIRAEVS-
su, alit Heruaczki Mekinichiu, pri
Sz. Krisi koll Soprona
Plebanussu.

STAMPANE PRI SZ: KRI-
si, kako perue, tako i oue, na vlasschiem
sztroske Authora, po Imre Far-
kassu, u letu Christusse-
uom 1611.

Grgur Mekinić, druga štampana knjiga Gradišćanskih Hrvata na hrvatskom jeziku, 1611. god.

CSETVERO-VERSZTNI
DUHOVNI
PERSZTAN,
KI SZTOJI
va marlyivom Premislyavanyu
CSETIRI POSZLIDNYI
DUGOVANYIH:
Iz vech pobosnih knig ſzkupa zibran, y na ſzaki-
danyi ſzpominak,
Kot ne manye
na veliku duſsnu haſzan ſzemu
HERVATSZKOMU NARODU
darovan
OD
P. EBERHARDA MARIA KRAGELA,
Réda Servitanſzkoga Maſsnika.
CUM PERMISSU SUPERIORUM.

SOPRONI,
Stampan pri JIVANU JOSEFU SZIESZU, 1763.

Eberhard Kragel, naslovna strana treće tiskane knjige na gradišćanskom narječju, 1763. god.

HISA ZLATA.
Z-MARLYIVIM TRUDÓM,
Z-VELIKUM SZKERBLYUM UZIDANA,
PRI SZ. BRIGU KALVARIE
OD
P. Laurencziussa Bogovisca
Marianſzke Prov. Řéda Sz. Fer. Szer. Ned. Hor. Prod.
BLASENOJ
DIVICZI MARII
SELEZANSZKOJ
Offravana ter
Sz. OTCZU SZERAFINSZKOMU
Preporucsena
ZA OBATRENYE POBOSNOGA HOR-
VATCZKOGA NARÓDA,
va koj ſze nahajaju Izibrane
MOLITVE, OFFICZIUMI,
LITANIE, BRATINSZTVO,
BLAGOSZLOVI, KRISNI PUT,
UGODNE
JACSKE,
I ZERCZALOK SZ. SZPOVIDI.
Cum Permissu Superiorum.

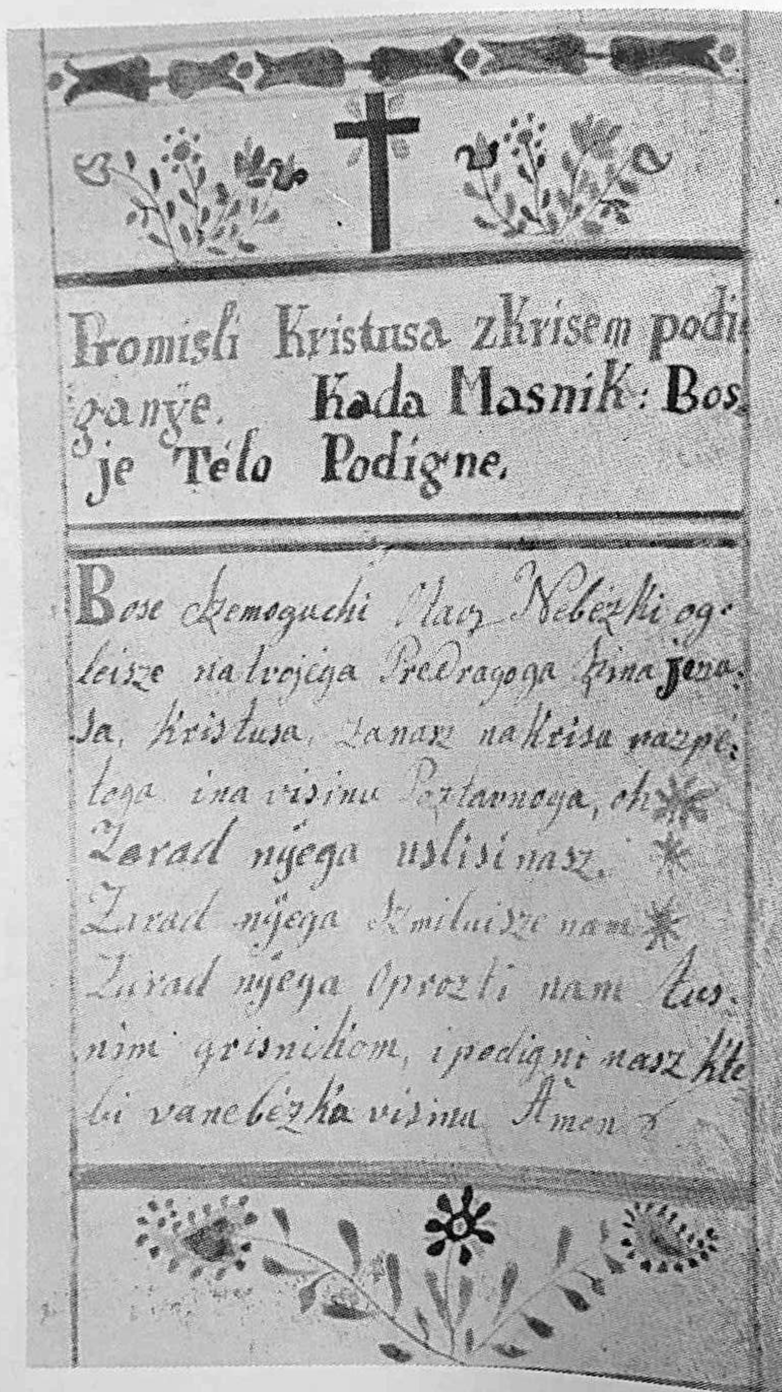
SOPRONI,
Stampana pri Catharinu Kulcsáru.

Lovro Bogović, naslovna strana najčitanijeg molitvenika Gradišćanskih Hrvata od druge pol. XVIII do sred. XIX st.

Ivan Vezdin, u svjetskoj znanosti XVIII stoljeća jedan od najistaknutijih učenjaka. Svojim brojnim djelima ovaj Gradišćanski Hrvat prvi je u evropskoj znanosti uveo studij staroindijske kulture.

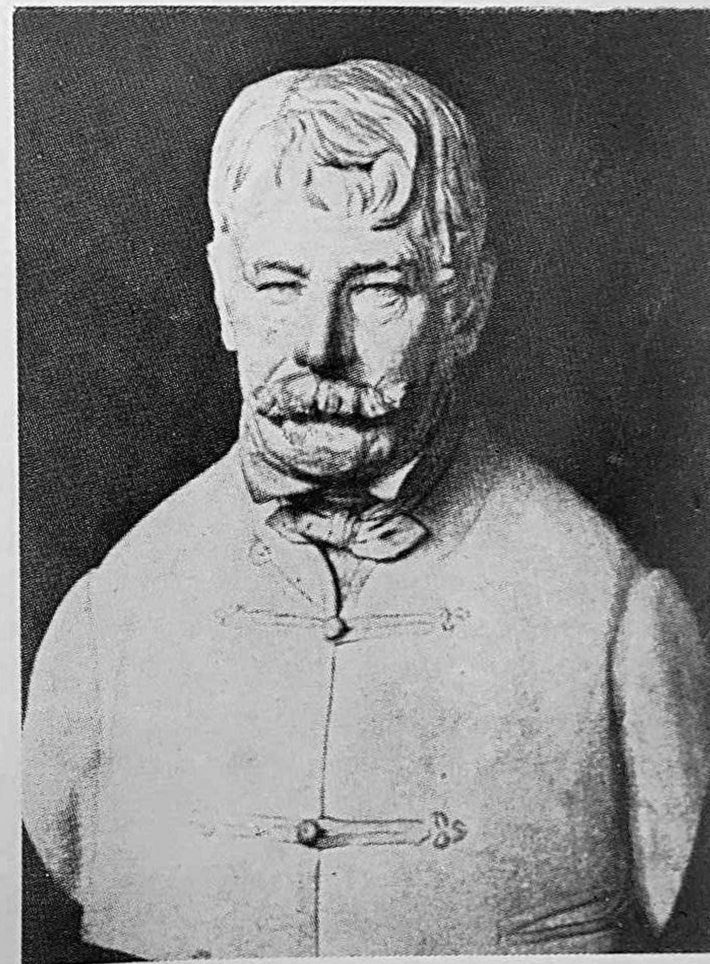
Barokni »pil« u Vulkaproderštofu

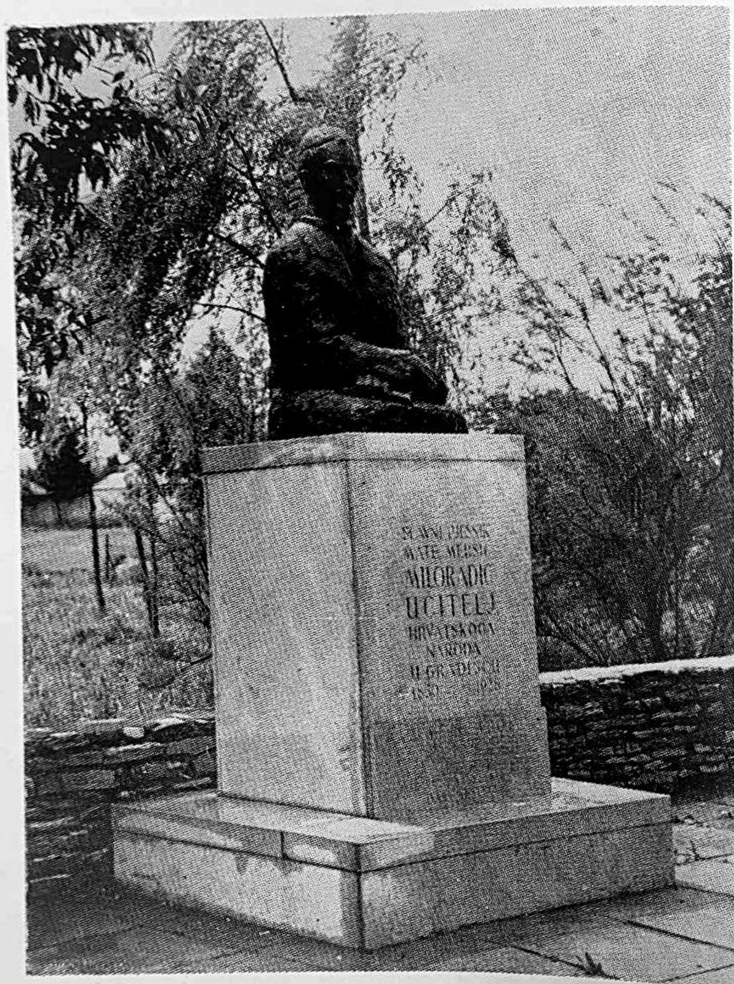
Promisli Kristusa zKrisem podi-
ganye. Kada Masnik: Bos-
je Télo Podigne.

Bose Szemoguchi Otacz Nebézki og-
leisze na tvojega Predragoga Sina Jezu-
sa, Kristusa, zanaz na Kreisa razpe-
toga i na visinu Poztavnoga, oh
Zarad nyega uslisi nasz.
Zarad nyega Szmiluisze nam.
Zarad nyega Oprozti nam tes-
nim grisnikom, i podigni nasz kte-
bi va nebézka visinu Amen.

List rukopisnog molitvenika, početak XIX st.

Fran Kurelac, sakupljač narodnog blaga Gradišćanskih Hrvata (rad Ivana Rendića)

Spomenik Mati Meršiću-Miloradiću, rad Ivana Meštrovića

I. leto. Győr; sabotu 1. januara. 1910. I. broj.

NAŠE NOVINE

Družtveni, gospodarski i zabavni list.

Predplača:	Izhaja vsaku sabotu.	Pinezi ter rukopisi šalju se pod atresom:
na cielo leto . . . . . . 4 korune na pol leta . . . . . . 2 » na tri misece . . . . . 1 »	ODGOVORNI UREDITELJ DR. ŠTEFAN PINEZIĆ SOPRONI.	»ÖSSZETARTÁS« Győr, Baross-ut 4. szám.

Naš program.

Zdravi bili, brati! Zdravi po vsi kraji Ugarskoga razšicani hrvati! Vidim, da me veliko gledate i vsi začudjeni pitate: da gdo sam ja i ča sam došla k vam? Da gdo sam ja? A mer mi na čeli pišeno stoji: Ja sam **„Naše Novine"**. Naše Novine? A ča čemo i mi hrvati novine imat? A zač jih ne bi imali? Va našoj ugarskoj domovini je imadu nimci — pak kolike — rumuni, slovaki, rusnjaki, bunjevaci i medjimurski hrvati — pak samo mi, po šopronskoj, mošonskoj i železnoj varmegji razšireni hrvati jih ne bi imali? A pak zač ne? Ča bi ravno mi morali uvik va škuroj neznanosti siditi? Ali ča si jih nebi znali napisat ter van dat? A pak nač si je i siromaško hrvacko ljudstvo ziškolilo tolike duhovnike, školnike i učitelje pak i druge svitske gospodine?! No ali mer sam ur ovo pred vašimi očima: mala sam nemer, ali srčena i živa — dajte mi ruku: zdravi bili!

A ča ću ja kod vas? Ja sam Novina, znam čuda povidat. Najradje povidam od dragoga *Boga*. Hrvati su uvik, bili vrli krščani. Krivoverski učitelji su ono jednuč vse narode bili zmutili, neg same hrvate ne. Oni su va veri stali čvrsti kot zid. Ali sadašnji svit neverci i slobodnozidari toliko pišu i trubu, da nij Boga i drugoga svita, va knjigah i novinah toliko čemernosti i mrazoće i med hrvatih skladadu, da se bome i oni počinju bludit i kvarit. *Naše Novine* čedu i predave nove zatornike vere srčeni stupnut, njeve laži razmeljat, veru i svetu crikvu branit. I svitsku znanost ću vam rado razlagat i vam kazat, ča je svit spametnoga pronašal. Ar prava svitska znanost tako malo pači veri, kot sviča suncu.

Rado ću vam povidat od naše mile *domovine*. Ovde imamo i mi ki kutljac, kade j' stala naša zibka, kade je naš dragi dom. Ovde počivadu naši preddedi, ovde če bit i naš grob. Da si lipu domovinu vse bolje spoznate, da si ju kot dobru majku poštujete, nje zakone držite, nje nepretelje obladate — navo čedu vas učit — zbudjat *Naše Novine*.

Bi znam i od politike rado ča čuli? Ovde vam moram najper povidat, da *Naše Novine* ne čedu bit političke novine. Politika je nezahvalno poslovanje. Ljude razdilja, jedne na druge nahuska, nepretelјstvo gaji. Ja vas ljubim vse, va bratinskoj ljubavi vas hoću vse spojit. Volit ću vam kazat ona krščanska, socijalna družtva, ka ljude va lipom miru skupa vežu; kazat vam ona gospodarstvena družtva, ka vas uču već nagospodarit; lagodnije na zemlji živit.

Pak bud rado če te čut, ča je novoga va krajini, ča va Ugarskom, ča po širokom svitu. Bit če novin dost, kumaj čete je dospit štat. Bit če i zabavi, povidanja i šalenja.

Evo sam kod vas prvi put. Pustite me ne neg va hižu, nego i va serce. Bit ću vam ja veran pretelj. Z Bogom — dosljen se opet vidimo i nigdar ne razdružimo. Z Bogom!

Ureditelj i njegovi pomagači.

Naslovna strana prvih novina Gradišćanskih Hrvata

Narodna nošnja Gradišćanskih Hrvata

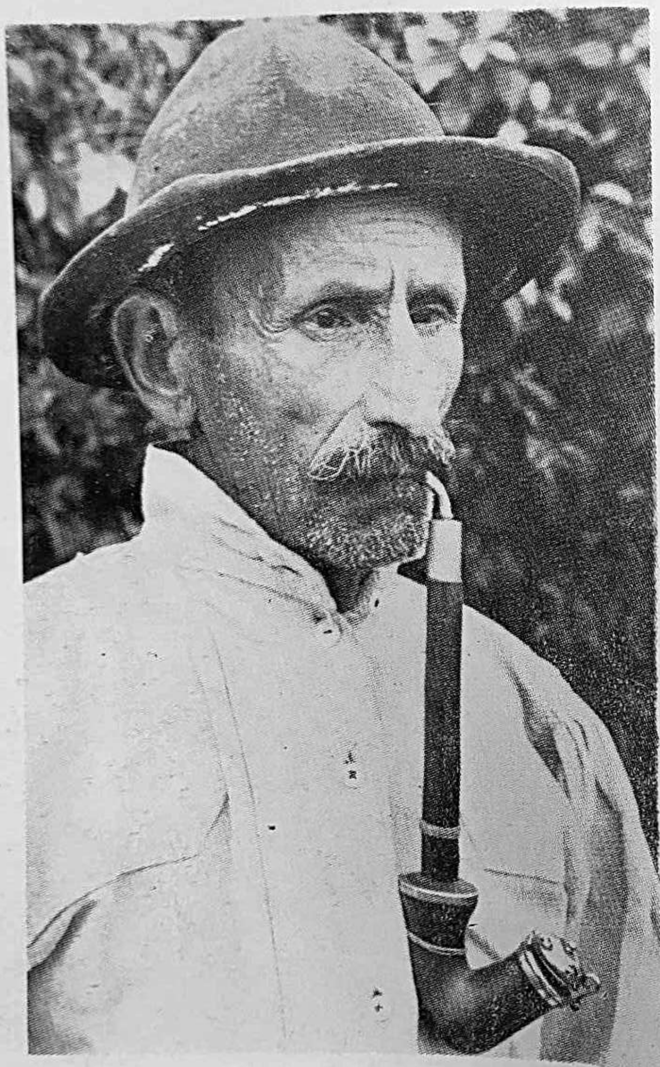

NAŠIM U PADJENIN I ZGUBLJENIN
OPĆINE HRVATZKI ZIKLEN
1939 – 1945

HANSLITS	JOSEF	1943
KEGLOVITS	EUGEN	1943
KEGLOVITS	FRANZ	1943
KEGLOVITS	JOSEF	1945
KEGLOVITS	MICHAEL	1941
RADITS	GEZA	1943

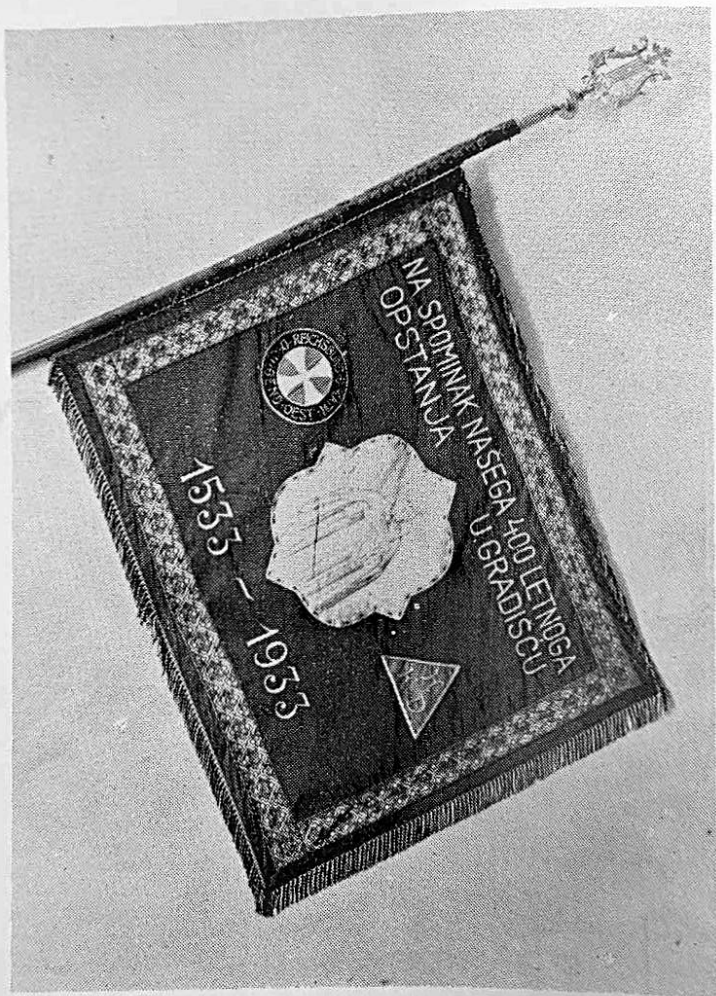
VERMISST:

HABETLER	FRANZ	1945
HANSLITS	FRANZ	1943
JAVORITS	JOSEF	1945
KEGLOVITS	FRANZ	1944

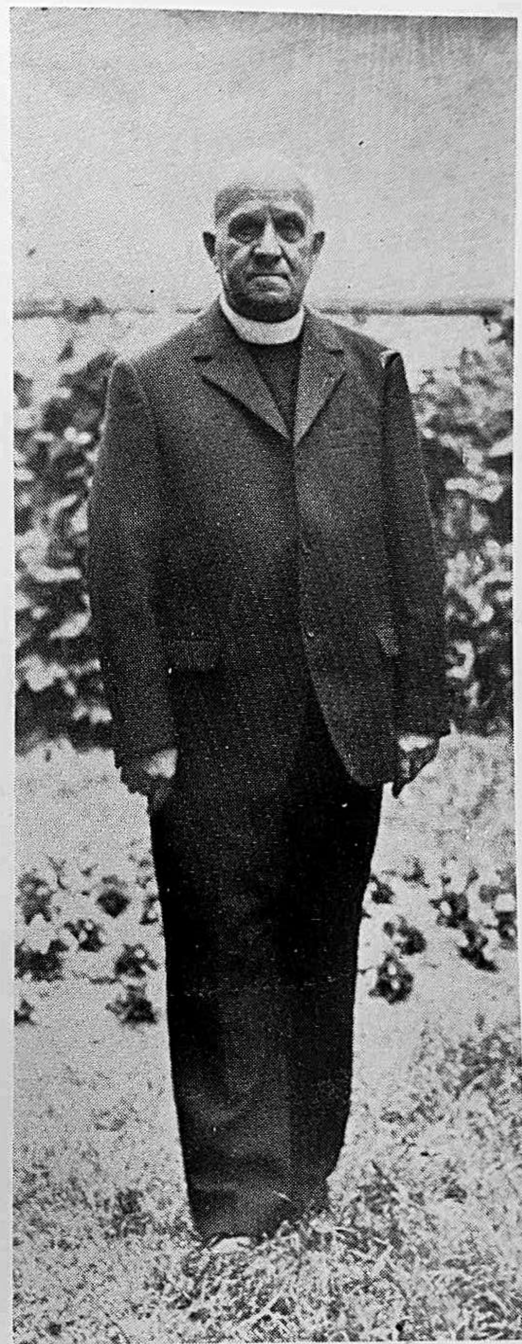

Hrvat iz Vinceta

Pogled na groblje u Velikom Borištofu

Zastava hrvatskog pjevačkog društva iz Trajštofa

Ignac Horvat, najistaknutiji pisac Gradišćanskih Hrvata, danas živi u Frakanavi

PRIRODOPISZ

(Naturgeschichte)

ZA

HERVATSZKE SKOLE

JÙRSZKE BISKUPIE.

Pesti Leta

TISZKOM ATHENAEUMA

1873.

POČETNICA

ZA

KATHOLIČANSKU ŠKOLSKU MLADOST

S OSOBITIM OBZIROM

NA HÈRVATSKE ŠKOLE

U

ÚGARSKOM KRALJEVSTVU.

Stoji mehko svezana 14 novčića.

U BUDAPEŠTI.

VLASTITOST TISKARNE KR. UGARSK. SVEUČILIŠTA.

1876.

ABC a nyári egyh.

STEFAN ZVONARICH

ČITANKA

2·3·I 4·RAZRED HRVATSKIH ŠKOL U GRADIŠĆU

SURADIVALI

Slavko Marhold
Rolf Klaudusz
Ignac Horvath
Marica Biricz

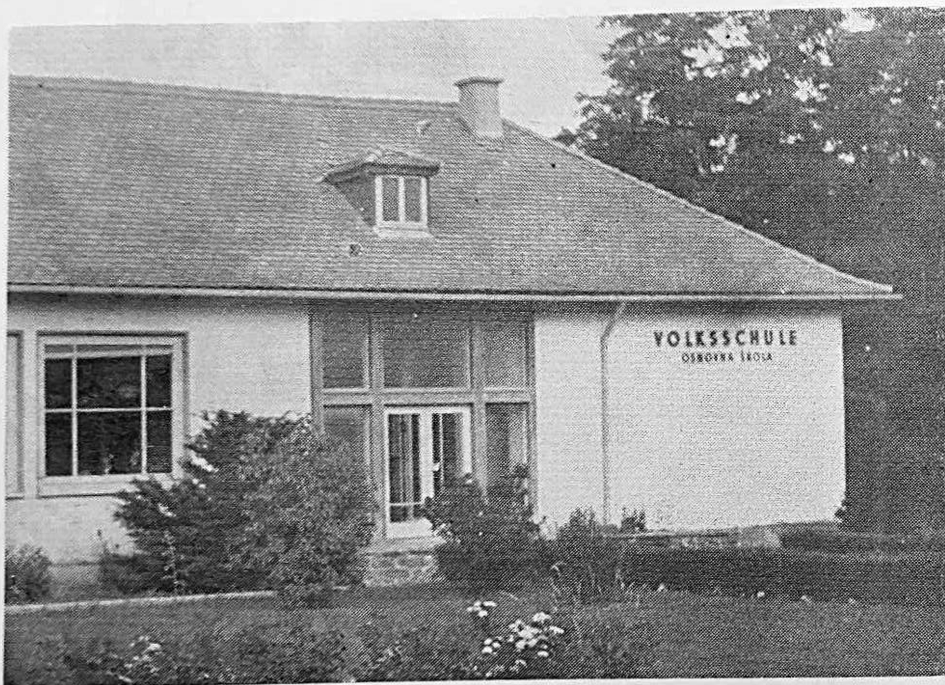
Bela Schreiner
Konrad Mersich
Ignac Blazovich
Alfons Kornfeind

ÖSTERREICHISCHER BUNDESVERLAG
für Unterricht, Wissenschaft und Kunst
WIEN

Hrvatski učitelji u Velikom Borištofu

Škola u Vinceti

Zgrada općine u Velikom Borištofu

<u>K R A T A K   P R A V O P I S</u>

Drugo izdanje

Sastavio po dr. D. Boraniću i.h.

I.

<u>Ikavski i ijekavski govor</u>

Naš gradišćanski govor je uglavnom <u>ikavski</u>, no pomišan s ijekavskim i ekavskim. Jer govorimo:

dite,mliko, i cvijet i zvijezda, i leto, delo.

a) Kad je u ikavskom govoru dugo <u>i</u>, u ijekavskom je govoru redovno ije:

pisak-pijesak, dite-dijete, pripovist-pripovijest.

b) Kad je u ikavskom govoru kratko <u>i</u>, u ijekavskom je govoru redovno kratko <u>je</u> :

misto-mjesto, lito-ljeto, vitar-vjetar.

c) Kratko <u>je</u> se govori u imenica umanjenoga (diminutivnoga)značenja s nastavkom -ić i -ica; i u riči s nastavkom -oća:

cvijet-cvjetić, vijenac- vjenčić, zvijezda-zvjezdica,tjesnoća,bljedoća.

d) Kad u složeni riči naglasak pade na prvi slog:

cijena, cijeniti, ali: ócjena, drágocjen.

e) U komparativu i superlativu:

blijed, bledji, najbledji.

f) Kratko <u>je</u> ima još u neki glagoli iza <u>r</u> bez suglasnika i u riči, ke su od njih izvedene:

riječ-rječnik- rječit (zgovoran),riješiti-rješenje-rješavati

g) Jer se <u>i</u> nije razvilo iz staroga " jata",zato se mjesto: nijesam, nijesi - običnije govori i piše: nisam,nisi.

Naslovna strana današnjeg pravopisa hrvatskog književnog jezika Gradišćanskih Hrvata

Sonderdruck aus der „HRVATSKE NOVINE", Nr. 16, vom 18. April 1970.

ZA NAŠ DOM!

Lani je svečevalo HKD svoj 40-ljetni opstanak. Razumi se samo po sebi, da si je peljačtvo svih hrvatskih organizacijov razbijalo glavu, kako bi se najbolje i za narod najvidljivije dično proslavio ov jubilej. Konačno je bilo jednoglasno mišljenje svih funkcionarov, da se realizira dugoljetna želja svih svisnih Hrvatov u Gradišću i da se gradi vlašći dom. Dosada su bila prisiljena naša društva, da se smjestu ili u stanu svojih funkcionarov, ili u zadnji ljeti u nikako neodgovarajući prostorija. Sada nam se je ponudila prilika, da si u centru Gradišća, u Željeznu, nabavimo svoj dom, ki je jur skoro zgradjen. Jedan velik dio potribnih pinez je jur osiguran — ali pravoda, kot pri svakoj gradnji u današnjem času, fali nam još jedan dio.

Morebit će se ki-ta naš Hrvat pitat, zač svoj vlašći DOM i zač ravno u Željeznu. I prik ovih pitanj se je kod nas dugo i intenzivno diskutiralo. Da je vlašći dom iz mnogih uzrokov potriban i jako hasnovit, u tom smo si bili svi složni, ar svaki pojedini od nas je vidio, kako smo bili ograničeni u svojem djelovanju. Dosada je nažalost jedan dio našega inventara razdiljen po neki naši seli samo zbog toga, kad u centrali nij dosta mjesta. Izvan toga i HŠtD kao važan faktor našega narodnoga djelovanja triba isto svoje odgovarajuće sobe, da more ispunjavat svoju zadaću.

A zač naš DOM u Željeznu?

Sigurno je u prvom momentu čudno, ako da si hrvatske organizacije izgradu svoj dom u jednom nimškom mjestu. Ipak se ne smi pozabit, da je Željezno glavni grad Gradišća, u kom je sjedišće svih važnih institucijov naše zemlje i kamo naš narod u prvom redu redovito dohaja. U Željeznu se redigiraju naše HRVATSKE NOVINE, kalendar i sva druga izdanja Hrvatskoga štamparskoga društva.

Kad smo sve ovo premislili, onda nam već nij bilo teško odlučit se za Željezno.

Znamo, da će se svaki pojedini od Vas pitat, zač mi ovo pišemo. Pogodili ste!

Kot u prošlosti, tako i sada apeliramo na svakoga pojedinoga od Vas, je li živi u Gradišću, ili izvan naše zemlje: POMOZITE hrvatskim organizacijam u Gradišću, koliko nek morete! Znamo, da je naš narod i u prošlosti uvijek onda, kada je vidio hasnovitost i potriboću pomoći, rado otvorio svoje srce. I pomogao je!

Pitat ćete se, a ča je subvencijom, ku je HKD primalo u zadnji ljeti od Ministarstva za podučavanje. Ove pineze ne moremo upotribit za gradnju doma, nego samo za nam od ministarstva dopušćane cilje.

Naši Hrvati u Beču imaju jur nekoliko ljet svoj vlašći DOM i mi svi se veselimo i smo gizdavi, da se je konačno i ova stara želja Gradišćanskih Hrvatov u Beču ispunila. U ljetu našega velikoga jubileja kanimo i mi Gradišćanski Hrvati u svojem Gradišću izgradit svoj dom, ki će bit otprt za svakoga Hrvata, komu je opstanak Hrvatstva u Gradišću iskrena želja.

Mi apeliramo i na naše političke općine, na gospodarstvene institucije i na kulturne organizacije, da i one doprinesu svoj dio postavljanju ovoga našega DOMA.

Zbog toga smo stvorili i jedan posebni konto kod Raiffeisen-organizacije u Željeznu (Raiffeisenverband Burgenland, Eisenstadt) pod brojem 522,91 „HRVATSKI DOM", na koga, prosimo, da pošaljete svoje dare. Na ov konto se more uplatit i u svakoj Raiffeisen-blagajni.

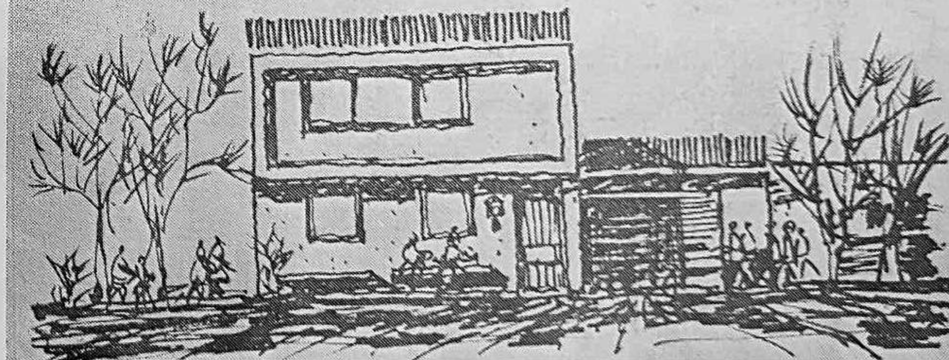
Za informaciju našega naroda ćemo redovito donest u naši Hrvatski Novina pojedine darovatelje, ki uplatu od 100,— šilingov gori, isto i rezultate pobiranja po naši seli.

Dragi Hrvati! Nekate nam zamirit, da smo opet jednoč došli k Vam s jednom prošnjom! Apeliramo još jednoč na Vas i Vaše razumivanje — ar cilj je star i plemenit!

Stefan Emrich v. r.
predsjednik HŠtD-a

Alfons Kornfeind v. r.
predsjednik HKD-a u Gradišću

Eigentümer, Herausgeber und Verleger: Kroatischer Presseverein, 7001 Eisenstadt, Postfach 28. — Für den Inhalt verantwortlich: Robert Sucsich, Wiener Straße 34, 7000 Eisenstadt. — Druck: Rötzer-Druck, Joe Haydngasse 41, 7000 Eisenstadt.

Letak Hrvatskog kulturnog društva Gradišćanskih Hrvata za gradnju društvenog doma

HRVATSKE Novine

GLASNIK GRADIŠĆANSKIH HRVATA

XXX ljeto broj 29. Željezno, 18. jula 1970. Ishajaju svaku subotu

SLOGA JE MOĆI

POJEDINI BROJ S 1,30

CRIKVENI GLASNIK GRADIŠĆA

NABOŽNI LIST BISKUPIJE ŽELJEZNA

Ljeto 24 — br. 1 5. januara 1969 Cijena 60 g

1100-godišnjica smrti sv. Ćirila

Pred šestimi ljeti, ljeta 1963., svečevali smo 1100-godišnjicu djelovanja svete Braće Ćirila i Metoda med slavenskimi narodi. Ovo ljeto na 14. februara spunjuje se 1100 ljet, da je sveti Konstantin, komu je papa Hadrijan II. dao ime Ćiril, prezaran umro u Rimu. Bio je stoprv u 42. ljetu života.

kad bi se bojali svega ča je novo. Obnova je potribna. Ali istu dob ostanimo bez straha vjerni Svetomu Ocu.

Ćiril i Metod su odmah po prvi uspjehi svoga apoštolskoga djelovanja putovali u Rim. Morebit su putovali i kroz našu domovinu ili nedaleko od nje.

mlado gradišće

časopis za gradišćansku omladinu

II god. 2. broj

cijena: š. 5.–

NOVI GLAS

Glasilo Hrvatskoga akademskoga kluba

God. 1 (1969)

»GRADIŠĆE« KALENDAR

GLAS HKD-a

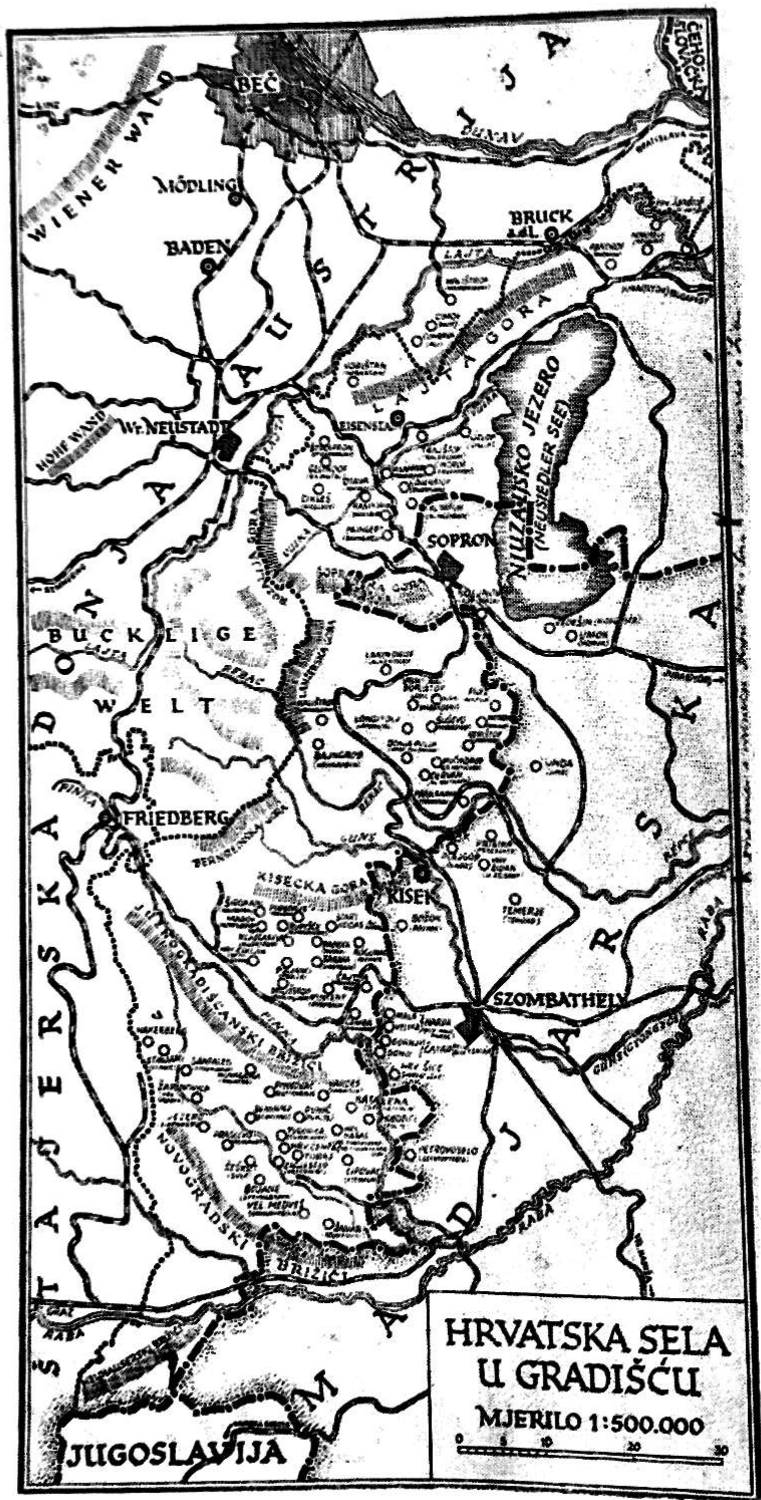
Današnje novine i časopisi Gradišćanskih Hrvata

SRPSKOHRVATSKI JEZIK

ZA 7–8. RAZRED OPŠTIH ŠKOLA

PREDUZEĆE ZA IZDAVANJE UDŽBENIKA, BUDIMPEŠTA 1967

Naslovna strana najnovijeg školskog udžbenika namijenjenog hrvatskim školama Gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj

HRVAT MI JE OTAC
(Himna Gradišćanskih Hrvata)

1. Hrvat mi je otac
i Hrvatica mat,
a ja sam njeva krv
i vjerni sin Hrvat.

Za moj hrvatski rod
ću živit, ću umrit!
Zakriknut ću: hurra!
da čuje cijeli svit!

2. Va slogi najde moć
i rast će mala stvar.
Nesloga sruši tron,
narode i oltar.

Ki nam raskala moć
i sprši mali broj,
proklet mu budi glas!
Izrod je, smrad i gnoj!

3. Gradišće nam je dom
uz nimški ocean.
Na njem je mjesta dost
za naš maljacki stan.

Koliko smo, to smo,
nek mali roj i broj.
Hurra, Hrvati smo!
Hurra, k svojemu svoj!

Riči: M. Miloradić
Glazba: I. Vuković

Izdavači: »Narodne novine«, Zagreb, (19)-UT-XI/11-10
»Školska knjiga«, Zagreb, — 668-1969.

